

EVANGÉLIKUS Élet

**Az ellentmondásos
szeretet ünnepe**

**Karácsonyi csoda
gyerekekkel**

**Evangélikusok
a dímbes-dombos
Göcsejben**

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGAIBÓL

Határidőnapló az Útmutató napi igéivel és
a hozzájuk kapcsolódó Luther-idézetekkel

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Ki van a fókuszban?

Karácsonykor mindannyian a legjobbat, a lezszebbet akarjuk adni. Szeretnénk olyan süteményt sütni, mely mindenkinek ízlik, olyan ajándékot találni, mely feltétel nélkül tetszik a megajándékozottnak, de be kell látnunk, ez is csak kegyelemmel lehetséges. Amikor ezt az ünnepi lapszámot készítettük, végig éreztük Isten kegyelmét – még a szokásosnál is jobban –, mert sok kisebb-nagyobb akadályon sikerült átlábalnunk, mire nyomdakész állapotban tudhattuk a magazint.

Elsőként címlapfotóinkról szólok, amely a huszhatodik betlehemijászol-kiállításon készült. Azért is ajánlom, hogy nézzék meg – a szükséges információk a 4. oldalon –, mert jó alkalom lehet bármelyikünknek arra, hogy egy kis időre kiszálljon a karácsonyi forgatagból, és visszahelyezze az ünnep fókuszába a Megváltó születését.

Másodsorban arra a kis kiadványra hívom fel a figyelmet, amelyet az újság mellett találnak olvasóink. „Ma élő magyar evangélikusok szívéből és tollából született, az úrvacsora titkáról és ajándékáról szóló gondolatokat tartalmaz ez a füzet” – fogalmaz a szerkesztője, Hafenscher Károly. Lelkiekben erősítő útravalónak készült, az esztendő minden vasárnapjára és egyházi ünnepnapjára kínál tanító-tanúságtevő mondatokat, amelyek jövőre, az úrvacsora évében minden magyarországi evangélikus istentiszteleten elhangzanak majd.

Visszatérve karácsonyi magazinszámunkra: különleges ünnepi recepteket is közlünk – rövid, személyes történetekkel – püspöknéink tollából, akiknek ezúton is köszönöm, hogy készségesen és lelkiismeretesen eleget tettek szerkesztőségünk felkérésének.

Az étkek mellett ismét igyekeztünk lelki táplálékul szolgáló, adventben, ünnepkor és később is erő adó, hitmélyítő könyveket is ajánlani. A karácsonyra hangolódva közlünk novellát a felnőtteknek és mesét a gyerekeknek, *Élő víz* rovatunkban pedig lelket-elmét átmosdató írást adunk közre Gáncs Tamás jóvoltából. Most sem maradhatott el az egyházunk gyülekezeteit bemutató riportsorozat újabb darabja. Ezúttal Göcsej evangélikusainak életét ismerhetik meg olvasóink, lelkészük sokrétű munkáján keresztül is.

Evangélikus arcképcsarnokunk újabb portréval, báró Radvánszky Bélával bővül, *Küldetés* rovatunkban Szeverényi János, egyházunk országos evangélicizációs és missziói lelkésze vall életéről, terveiről, *Portré* rovatunk magyartanár alánya pedig arról is beszél: semmi akadály, hogy a Biblia a nyelvtanórán is szerepet kapjon.

Remélve, hogy minden kedves olvasónk talál kedvére való olvasnivalót e lapszámunkban is, töltekezz, hasznos adventi készülődést és áldott karácsonyt kíván mindannyiuknak:

■ KÉZDI BEÁTA

Egy kutató főnemes

Bár az életrajzi lexikon egyszerűen művelődéstörténet-írónak titulálja báró Radvánszky Bélát, az evangélikus főnemes életútja ennél jóval szerteágazóbb volt. Közmegbecsültségét jelzi az is, hogy 1905-ben őt is jelölték a Magyar Tudományos Akadémia elnöki tiszterre. Az evangélikus egyház tevékeny tagja volt, országos vezető tisztséget is betöltött.

38. oldal

Karácsonyi csoda gyerekekkel

„De az angyalok nem fognak prüsszkölni tőle?!“ – kiáltott fel nyugtalanul a kis Anna, amikor a szegfűszeggel teletűzdelt narancsokat az ablakpárkányra helyezte. Hasonló mondatok sokszor hangozhatnak el, ha a karácsonyra gyermekekkel készülődünk, hiszen velük és általuk más az ünnep. Összeállítunk evangélikus nagycsaládosokat kérdeztünk az adventről, a karácsonyi készülődésről, a családjukban kialakított saját hagyományaikról és arról, hogyan lehet együtt hangolódni az ünnepre úgy, hogy ne a rohanásé, a kapkodásé, hanem a Megváltó születésének örömhíréé legyen a főszerep.

24. oldal

Evangélikusok Göcsejben

„Magyarország legnagyobb földesura vagyok” – büszkélkedett nevetve Zsugyel Kornél, akinek körzetébe összesen száz két település tartozik. A Zalaegerszegi Evangélikus Egyházközség

lelkészével megismerhettük az anyagüleket a zalai megyeszékhelyen, és ellátogattunk a Közép-Zalai-dombság, azaz Göcsej evangélikus közösségeibe.

43. oldal

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Horváth-Hegyí Villó diák – Szentendre. Nagyon szeretek énekelni. Kedvenc énekem az *Erős vár a mi Istenünk*. Mi istentisztelet előtt és hittanórán is így köszöntjük egymást. A hittanórákon Jézus életéről és csodáiról tanulunk. Jézus feltámadása a kedvenc bibliai történetem. Tudom, hogy ő a bűneinket magára vette, megbocsátott nekünk, és esélyt adott rá, hogy feljuthatunk a mennybe. Ezt azért tette, mert nagyon szeret minket.

A szentendrei Szent András Katolikus Általános Iskolában tanulok, az evangélikus hittanórákat édesapám tartja. Evangélikusként mi nem szoktunk keresztet vetni, és Jézust imádjuk, Máriát nem. Adventi reggeleken lehet az iskolámmal rorátéra járni, de a mi templomunkban is tartottunk hasonló alkalmakat. Ez hasonlít az istentiszteletre, de rövidebb. Ezek az alkalmakon olyan énekeket éneklünk, melyeket csak nagyon ritkán hallani, de így ezeket is meg tudom tanulni.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Betlehemijászol-kiállítás két helyszínen

A Magyar Kézművességért Alapítvány idén huszonhatodik alkalommal írta ki pályázatát a betlehemijászol-kiállításon való részvételre. Hazai és határon túli magyar kézművesek, népművészek, képző- és iparművészek, hivatásos és műkedvelő alkotók, egyéni pályázók és

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

közösségek egyaránt jelentkezettek. Olyan alkotásokat vártak a szervezők, amelyek a betlehemi jelenetet ábrázolják, vagy a betlehemezés népszokásait örökítik meg, illetve az adventi-karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódnak; mindemellett természetes anyagokból kellett készülniük. A beérkezett pályaművekből rendezett kiállítások ez év december 9. és 2020. január 10. között két helyszínen tekinthetők meg: Budapesten a Duna Palotában és Veszprémben a Szaléziánus Érseki és Turisztikai Központban. A címlapunkon látható, *Jézus születése napján* című alkotás Garamvölgyi Adrienn gyékény-, csuhé- és szalmafontó keze munkáját dicséri.

■ B. Zs.

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, köszönjük jelenléted csodáját, megszólító igédet, Lelked világosságát, a közösséget, amelyben megajándékozta önmagaddal. Hálat adunk neked, mert igéddel vezetsz rendelt alkalmaid által. Taníts felelősséggel, bátran, rád tekintve járnunk a kihívásaink között. Ebben az adventi időszakban te nyisd meg szívünket a Messiás befogadására.

Add nekünk Lelked bizonyosságát, ments ki a kárhozát örvényéből, és vezess a szabadulás és az üdvösség megtapasztalására. Hálat adunk, hogy engedted látni, hallani közelséged megígért csodáit. Kérjük, gyógyítsd egész egyházad foszló sebeit, vakságát, bénaságát, hogy életre keljünk gyermekeid szabadságára. Add meg az útmutatás felelősségét püspökeinknek minden más csábító emberi elvárással szemben. Lelkészeinket, gyülekezeti vezetőinket készítsd fel az útegyengető felelőségére, a tőled való függésre és állhatatosságra.

Adj tiszta látást, hogy az igazat és a hamisat általad ítélhessük meg mindennapjainkban. Imádkozunk az egyház Krisztusra mutató, igazi egységéért, hogy Megváltónkra Jézus egyszerűségével mutathassunk.

Add meg Krisztus testének hitteles egységben való megjelenését formálódó kontinensünkön. Könyörgünk a családokért, hogy az ajándékozás nehézségei és az ünnepi készülődés mellett is meghallják Krisztus megtérésre hívó szavát. Kérünk a szétszakadt családok egységéért és azért, hogy a szülők hiteles útmutatást adjanak gyermekeik számára.

Esdeklünk azokért, akik éheznek és fáznak, akik egyedül maradtak, akik Krisztus ünnepét gyászukban, szeretteik gondjaiban, betegségekben vagy fájdalom között várják. Hálat adunk, hogy evangéliumod világít számunkra. Szítsd fel Lángodat szívünkben Megváltónk érkezésére a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen.

Advent 3. vasárnapja – Jer 1,17-19

Személyes, mennyei garancia

Lehet! (A közhelyek helyett.) Advent nemcsak a várakozás, a fények, az illatok, a túlfűtött érzések, a nyitott lelkek – és sokszor a nyitott pénztárcák –, nemcsak az adakozás, a böjtölés, az imádság, a szeretet időszak, de bizony-bizony a nagy-nagy közhelyek időszaka is. Bizonyára nagyon szép mondatokat hallhattunk már az előző két hétben is, amelyek olyan üresen kongtak, mint a protestáns templomok hétköznap, vagy mint a plázák karácsony első vagy második ünnepén szoktak. Azt hiszem, üres szavakkal és unalmas, semmitmondó üzenetekkel mindenkinek tele van a puttonya, mint a Mikulásoknak volt szerte településeink utcáin, példának okáért szaloncukorral vagy éppen csokinak látszó Mikulás-bábuval.

De Jeremiás próféta szavai nem engedik meg a közhelyeket, a vallásos sablonokat, a jól bevált adventi misztifikációinkat. Felráznak, mozgósítanak, adventi életünk kellős közepén követelnek helyet maguknak. Jeremiás aktív adventre hív meg minket, amikor menni kell, tenni kell, változni kell, mondani kell és újra meg újra felejteni kell. Elfelejteni a megszokottat, és beleállni az új élet Isten igéje által felkínált dinamikájába. Lehet így is. Lehet! A közhelyek helyett.

„Induljunk, érkezünk, adj nekünk társakat!” Az Örökévelő ma is útnak indít minket, ahogyan egykoron Jeremiást. Mások az eszközök, mások az emberek, mások a kihívások, de az üzenet ugyanaz. Meghirdetni Isten parancsolatait, Isten akaratát, Isten országának alkotmányát, az evangélium ma is emberi életeteket feje tetejére állító, de megmentő erejét.

„Felkészülni, vigyázz, rajt” – zakatolhat bennünk a hármasszámolás a harmadik gyertya meggyújtását követően, amely után nem marad más hátra, mint az indulás. Advent harmadik vasárnapja válhat az indulás ünnepévé. Amikor hozzá érkezünk. Amikor tőle indulunk. Amikor tőle kérünk társakat. Amikor csapatban, közösségben, gyülekezetben is indulunk. Saját magunk félelmei között is. A másik felé is. Az elesett felé is. A méltatlanul elhanyagolt családtag, barát, gyülekezeti testvér felé is. A betlehemi Gyermekek felé is. Ott van az igazi megérkezés. A várva várt. Amely után újra el lehet indulni, együtt énekelve: „Fel útra, ti hívek...” Fel!

Harcosok klubja? Vagy? „Ádventi harcosok, sorakozó!” Nagyon izgalmas felkiáltás lenne. Kiáltó szó, nem a pusztába, hanem a várakozók fülébe, szívébe, lelkébe. Mert advent harcos időszak is. Harc az idővel, a szorongással, a megfelelési kényszer okozta blokkokkal. Harc a megbocsátás adta lehetőségek megragadásával. Harc a szent és a profán egyensúlyának megtalálásával.

De mindezeket – és kinek-kinek a személyes hitharcait – nem kell egyedül megvívni. Mert Isten 2019 adventjén ugyanazt ígéri neked és nekem is, mint egykoron Jeremiásnak és népének: „...én veled leszek – így szól az Úr –, és majd megmentelek!” Micsoda adventi örömhír! Személyes áldás, személyes mennyei garancia. Olyan Istenünk van, aki nemcsak erős vár, de jelenlétével, szeretetével bátorító, vigasztaló Úr is.

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

Jövő időből múlt idő – a jelenben is. Valóban velünk volt. A legegységelműbben a betlehemi Gyermekekben. Az érkező Messiásban. Valóban megmentett. Mélységek mélységét megélve. Jézusban, a Krisztusban. A jeremiási jövő idő a betlehemi és jeruzsálemi múlt idővé nemesedett. A jászol és a kereszt, az üres sír, az inkarnáció, a megváltás, a feltámadás – és mindaz, amit Jézus meghirdetett övéinek – azonban nem maradt se jövő, se múlt idő.

És nem maradhat ma sem! Idén sem! Jelen idő! Neked és nekem szóló, áldott jelen idő. Isten ma is velünk van Jézusban, Jézus által. A Békesség Fejedelme velünk tart, és szót kér az ideai adventi utunk végéhez közeledve is. Velünk az Isten. Immanuel!

■ GÁNC S TAMÁS

Imádkozzunk! *Uram, Jézusban egyszülött Fiadat adtad értem. Teljesen. Ne engedd, hogy ne magamat – testemet, lelkemet, mindenemet – adjam oda neked az ideai adventben! Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 15.) Erőt vettek rajtunk a bűnök, de te megbocsátod vétkeinket. Zsolt 65,4 (Lk 1,76–78; Lk 1,67–79; 1Kor 4,1–5; Zsolt 85) Manapság gyakran hallani, hogy úgy a hálaadás, mint a bűnbánat felesleges. Hálát adunk vagy nem, bűnbánatot tartunk vagy nem, akkor is megvan mindenünk. Az üzletek polcai roskadásig tele vannak, mi pedig évről évre többet költünk így karácsony előtt. Vajon jól van ez így? Megvehető, pénzen megvásárolható a családi béke, a szeretet, a végső boldogság? Jól ismerjük a kérdésekre a választ. A kísértő folyton a nyomunkban jár, és keresi a lehetőséget, amikor erőt vehet rajtunk. Isten azonban az ő halálra adott egyetlenéért a neki bevallott és megbánt bűnöket megbocsátja. Bizony szükség van ezért a hálaadásra.

Hétfő (december 16.) Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban. Róm 8,38–39 (Ézs 49,15; Hós 14,2–10; Ézs 49,1–6) Aki hiszi, hogy Jézus érte meghalt a golgotai kereszten, azt az ő vére megtisztítja minden bűntől. Az Örökkévaló karjai tartják a mélység színe fölött. Azt sem földi, sem égi, sem föld alatti hatalom el nem választja Istentől, akkor sem, ha fizikailag megsemmisítik is. Sem a jelen szenvedései, sem a jövőbeni esetleges nyomorúságai, amelyekről még semmit sem tudunk, nem választhatnak el minket Istentől, nem állhatnak közé és közénk.

Kedd (december 17.) Mert úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Jn 3,16 (Hós 2,21; Lk 1,26–38; Ézs 49,7–13) Jézus hozta közel hozzánk a mindenható Istent. Ő győzött meg minket arról, hogy Isten nemcsak teremtő és gondviselő, hanem minket személyesen ismerő és nagyon szerető Isten, akinek egészen személyes terve van az életünkkel, és ezt kész nekünk megmondani. Jézusban Isten szeretete egészen közel jött hozzám, önmagát adta értem.

Szerda (december 18.) Az angyal ezt mondta neki: Ne félj, Mária, mert kegyelmet találtál Istennél! Lk 1,30 (Zsolt 32,8b; 2Kor 1,18–22; Ézs 49,14–26) Isten lépésről lépésre vezet életünk során. Lelkének hatalmas ereje van, sokszor megragad és visz bennünket olyan helyekre és olyan élethelyzetekbe, amelyeket nem terveztünk, sőt soha nem is gondoltunk volna. Ez történt Máriával is, amikor a Magasságos megszólította őt. Mária sze-

mélyesen érezte az isteni látogatást, mint ahogy mindnyájunkhoz eljött már, vagy majd eljön egyszer. Azt kérte Máriától, hogy adja át magát az isteni akaratnak, vállalja a szolgálatot. És neki volt bátorsága választani, úgy, ahogyan mindnyájunknak kell. Teljességgel és szabadon azt mondta: igen.

Csütörtök (december 19.) Legyetek tehát ti is türelemmel, és erősítsétek meg a szíveteket, mert az Úr eljövele közel van. Jak 5,8; (Zsolt 121,1–2; Ézs 11,10–13; Ézs 50,4–11) Jakab apostol nem arra int ma bennünket, hogy tétlen türelemmel várjuk a mi Urunk, Jézus Krisztus visszajövetelét, hiszen a tétlen várakozásban nincs hit, és nincs szeretet sem. Imádkozunk azért, hogy olyan forró szeretet égjen bennünk egymás iránt, hogy hosszan tűrő módon, állhatatosan és kitaróan tudjuk Jézus elé vinni az egymás és a magunk életkérdéseit. Ne történjen meg az velünk, mint a választott nép sok tagjával, akik levették tekintetüket az Úrról, és amikor az beteljesítette ígéretét, alig voltak páran, akik ezt felismerték.

Péntek (december 20.) Olyan rövid már a kezem, hogy nem tud megváltani? Nincs már annyi erőm, hogy megmentsselek? Ézs 50,2 (Ef 1,18–19a; Ézs 42,5–9; Ézs 51,1–8) A bűnnek csak egy fizetése lehet: a halál. A bűn miatt került távol az ember Istentől. Akkor Isten megoldást hozott. Jött a Szabadító, Jézus Krisztus. Az életét, a vérért adta, hogy a bűnünket eltörölje. A világ azonban nem ilyen megváltót várt, aki a bűnöket eltörli, hanem aki a pillanatnyi (történelmi) nehézségeken úrrá tud lenni. Úgy tekintettek Jézusra, hogy erőtlén, rövid a keze, nem tud megszabadítani. Ez az erőtlenség azonban erősebb volt minden erőnél. Nemcsak az emberek, de még a sátn erejénél is, mert akkor és úgy történt meg a megváltás, bűneinknek a bocsánata.

Szombat (december 21.) Ne légy tőlem távol, mert közel van a baj, és nincs, aki segítsen! Zsolt 22,12 (Jn 11,3; Jel 3,7–8.10–11[12]; Ézs 51,9–16) „Én Istenem, én Istenem, miért hagyta el engem?” (Mt 27,46) – ismerjük ezt a Jézus ajkán felhangzott kiáltást, melyet belekialtott a világ sötétjébe? Ismerjük ezt talán az életünkől? Életünk egy-egy olyan pillanatából, amikor az elhagyatottság csendje, a fájdalom csendje, a szenvedés csendje, a kilátástalanság csendje nehezdedt lelkünkre? Ez a zsoltár több ezer évvel ezelőtt íródott, tehát a mindenkor ember átéli ezt az állapotot. Az elhagyott, szenvedő, „féreg, nem ember” állapotot. Erre mondja Isten Jézusban, hogy felcserélem és visszahelyezem abba a méltóságba az embert, amelybe teremtettem, de az én Fiam által!

■ ROSTÁNÉ PIRI MAGDA

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Szíves segítség

Adománygyűjtéssel ünnep az advent a bazilikánál

Az Ökumenikus Segélyszervezet országos adventi pénzadománygyűjtésnek jelképévé vált mézeskalács szíveknek idén a figyelemfelhívás is céljuk volt. A november 18-ai közös sütés során elkészült első 1353 darab szívcske számának ugyanis kulcsfontossága van a szervezet kampányában. A 1353-as adományvonal tárcsázásával lehet csatlakozni – hívásonként kétszázötven forinttal – a több mint két évtizede indult, mára az ország legnagyobb ünnepi összefogásává növekedett adománygyűjtéshez.

Sokéves hagyomány, hogy az Ökumenikus Segélyszervezet önkéntesei közös mézeskalácsszív-sütéssel készülnek az országos adventi pénzadománygyűjtésre. November 18-án a budapesti Akvárium Klubban a segélyszervezet önkéntesei, sportolók, tévés személyiségek – köztük az adventi gyűjtés kiemelt partnerei és ismert közéleti emberek – fogtak össze azzal a céllal, hogy elkészítsenek 1353 darab mézeskalács szívet.

Az önkéntesek sorában ismert sportolók is voltak: Berkí Krisztián, Gyurta Dániel, Imre Géza, Katus Attila, Kiss Gergely, Kovács Ági, Kökény Beatrix, Szabó Gabriella, Verrasztó Evelyn, illetve népszerű énekesek és zenészek: Csík Andor, Kirchnopf Gergő, Péter Szabó Szilvia, Wolf Kati, továbbá színészek, előadók, műsorvezetők és influenszerek: Abaházi Csaba, Bárdosi Sándor, Bátyai Éva, Dombóvári István, Harsányi Levente, Iszak Eszter, Juditu, Kiss Ramóna, Máдай Vivien, Növényi Norbert, Pordán Petra, Rákóczi Feri, Rátonyi Kriszta, Szabados Ágnes.

A mézeskalács szívek sütése egészen a karácsony beköszöntéig folytatódik. Az elkészült süteményekből – mintegy tolmácsolva az egész évben támogatottak köszönetét – Budapesten, a Szent István téren november 22-én megnyílt, *Adventi ünnep a bazilikánál* elnevezésű karácsonyi vásárbán felállított *szertet.éhség.* adománypontnál kapnak azok, akik a helyszínen csatlakoznak az Ökumenikus Segélyszervezet országos adománygyűjtéséhez.

A *szertet.éhség.* adománypontnál idén is önkéntesek százai váltják egymást. Hozzájuk csatlakozott a napokban – többek között – Iain Lindsay brit nagykövet, aki a segélyszervezet jószolgálati nagykövetével, Kovács Kokó Istvánnal együtt hívta föl a figyelmet az adako-

zás fontosságára. (Az Egyesült Királyság nagykövetét több munkatársa is elkísérte, s valamennyien bekapcsolódtak a süttő munkájába.)

A 24. országos adventi pénzadománygyűjtés nyitányaként Lévai Anikó jószolgálati nagykövet és Lehel László elnök-igazgató lobbantotta lánggra a MÖS koszorúján elhelyezett gyertyát

Az *Adventi ünnep a bazilikánál* rendezvénysorozat helyszínén megnyílt adománypont idén is két házikóbból áll. Az adományboltban – a *szertet.éhség.* kampány mézeskalács szív emblémájával díszített ajándékok (mézeskalácssütő szett, bögre, kötény) mellett – a segélyszervezet átmeneti otthonaiban élők által készített tárgyak is kaphatók. A másik házikóbban működő mézeskalácsszív-sütődében – miként említettük – egészen karácsonyig váltják egymást a szíveket készítő önkéntesek.

A segélyszervezet helyszíni adománypontján idén is kizárólag pénzadományokat gyűjtenek, ám nemcsak a kihelyezett perselybe, hanem egy

bankkártyaterminál segítségével is. Bankkártyával egyébként a vásár egész területén lehetőség van adományozni: az ilyen módon fizetők az árusoknál elhelyezett Hellopay terminálokon egyetlen mozdulattal tudják hozzáadni a végösszeghez a vásárlás értékének öt, tíz, tizenöt vagy húsz százalékát, amely adománnyal az Ökumenikus Segélyszervezet munkáját támogatják.

„Évek óta a Szent István téren rendezzük be a *szertet.éhség.* kampány

főhadiszállását. Az *Adventi ünnep a bazilikánál* rendezvénysorozat meghitt hangulatával ideális helyszíne az adományozókkal való személyes találkozásnak” – mondta el Gáncs Kristóf, az Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatója.

Ahogy a gyűjtés jelmondata – „Ételt az éhezőknek, otthont az otthontalannoknak, esélyt az esélyteleneknek!” – is hangsúlyozza: ez az ünnepi összefogás nem egyszeri, nem csupán az ajándékozás a célja. Azért gyűjt a segélyszervezet, hogy egész évben segíteni tudja a nélkülözőket, kitérés pontokat tudjon kínálni a szegénységből.

■ E. É.

Szolgálni az életet

Átadták Győrben a megújult evangélikus szigetet

Az idei advent első vasárnapján Győr-Moson-Sopron megye székhelyén átadták a felújított Insula Lutherana épületegyüttest. Az Európában egyedülálló – óvodát, iskolát, idősotthont, levéltárat és gyülekezeti helyiségeket is magába foglaló – komplexum rekonstrukciója a magyar kormány támogatásával valósult meg, összesen mintegy ötmilliárd forint értékben. A munkálatok során többek között új óvoda és tornacsarnok létesült, a műemlék templom új alapzatot kapott, restaurálták az oltárképet és az orgonát is. A konventépületben a gyülekezeti terem és hivatali helyiségek mellett kollégiumot alakítottak ki. A szeretetházban épületgépészeti korszerűsítés történt, megújult a közmű- és a csatornahálózat.

Agyőri Öregtemplomban december 1-jén tartott ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Csorba János igazgató lelkész, valamint Jánosa Attila és Vancsai József helyi lelkészek vettek részt. Közreműködtek a Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium furulyásai, valamint a győr-nádorvárosi énekkar.

Nemcsak a megújult épületekért adhatunk hálát, hanem Isten irgalmáért is, amely megtart – emelte ki Ézs 49,8 alapján tartott prédikációjában Szemerei János, majd az oltáron lévő kegytárgyakon keresztül szemléltette az idén kétszázharminnégy éves Öregtemplom történetét, amely a győri evangélikusok számára a sorban a negyediként épült fel.

A minden istentiszteleten látható három pár gyertyatartó az előző három templomra emlékeztet. Mindegyikük

Fekete Dávid alpolgármester fejezte ki jókívánásait, majd Dézsi Csaba András presbiter adta át üdvözlését a szomszédos református egyházközségnek, amely a felújítás idejére templomába fogadta az evangélikus híveket.

Zárásként Csorba János arról beszélt, hogy az Insula Lutherana nem csupán az építészeti stílusok, művészeti és kulturális értékek miatt egyedülálló, hanem a tartalom miatt is, amelyről némán mesélnek a falak: a születés csodájáról, az óvodáskor játékaikról, az iskolapadban történő gyarapodásról, a társra találás örömeiről, ünnepekről és nehéz pillanatokról. Az épületegyüttes funkciója az, hogy a keresztelestől az utolsó pillanatokig végigkísérje az emberi életet – szívében pedig az Öregtemplom áll.

■ ADÁMI MÁRIA

más-más korszakból való, de egyformán Isten gondviselését hirdetik. A püspök hozzátette: Ézsaiás próféta eredeti üzenete feladattal bízta meg azokat, akik a szabadulást megélik. „Ne csak örüljenek, hanem a megtapasztalt irgalomból valamit adjanak tovább. Rendszeresen keressék a kapcsolatot Istennel, hogy megújulhasson a közösség lelki élete is” – fogalmazott az egyházkerület lelkészi vezetője.

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Galli Csaba gyülekezeti felügyelő köszöntötte a megjelenteket, majd Szemerei János köszöntője hangzott el.

Soltész Miklós, az egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár ünnepi beszédében hangsúlyozta: a kormány a támogatását ajánlja fel az egyházaknak, hogy segítsék az embereket. „Ne hagyják abba a küzdelmet, szolgálják az életet és az embereket Isten dicsőségére” – mondta.

Kara Ákos országgyűlési képviselő, a projekt megvalósításának egyik motorja a szeretetotthon bővítéséhez kért további segítséget, hiszen – mint említette – itt adva van hozzá a kiváló lelki és szakmai közeg. Ezt követően a város nevében

FOTÓK: KRIZSÁN CSABA / MTI

FOTÓ: SZENTE ÁKOS

Egy felújítás kronológiája. 2013. október 31-én Budapesten írta alá Orbán Viktor miniszterelnök és Gáncs Péter elnök-püspök a magyar kormány és a Magyarországi Evangélikus Egyház elnöksége között kötött megállapodást, amely lehetőséget adott a Deák téri és a győri evangélikus sziget rekonstrukciójára.

Az Insula Lutherana projekt alapkövét 2015. november 22-én helyezte el az Öregtemplom bejárata előtt Kara Ákos, akkor a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium infokommunikációért és fogyasztóvédelemért felelős államtitkára, illetve Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője, akkor az Emberi Erőforrások Minisztériumának nemzetközi és európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkára.

2016. június 10-én átadták a győri Insula Lutherana felújítási projekt első elkészült láncszemét, az új óvodaépületet. Az Öregtemplom helyreállított orgonáját 2018. február 18-án, a Duna Televízió által élőben közvetített istentisztelet keretében szentelte fel Szemerei János püspök. Az újonnan épült tornacsarnokot, melynek két emeletén szaktantermek helyezkednek el, 2018. április 21-én, a Péterfy-napon áldotta meg a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője.

Ülésezett a zsinat

A Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinatának november 22-én tartott tanácskozása a testület idei utolsó, 4. ülészaka volt. Az eseménynek a józsefvárosi gyülekezet, illetőleg egyházunk országos irodája Üllői úti székházának temploma adott otthont. Az egész napos együttléte László Virgil zsinati tagnak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Teológiai Tanszéke adjunktusának áhítata nyitotta meg.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Új zsinati tag eskütételével vette kezdetét az első ülés: a mandátumáról lemondott ózdi lelkész, Tóth Melinda utódjaként Gerlai Pál tokaji lelkész tett zsinati esküt, majd a testület egyhangúlag elfogadta az előző ülészak jegyzőkönyvét. Az elmúlt időszak eseményeit a zsinat nem lelkési elnöke, Abaffy Zoltán ismertette, ezután két zsinati bizottság elnökének a beszámolója következett: Tengölics Márta a törvény-előkészítő bizottság, Tölli Balázs pedig az ügyrendi bizottság munkájáról szólt. (A teológiai bizottság elnöke, Orosz Gábor Viktor nem tudott részt venni az ülészokon.)

Évértékelő beszámolók

A második ülésen került sor az országos tisztségviselők mindig megkülönböztetett érdeklődéssel várt éves beszámolóira.

A zsinat lelkési elnöke, Hafenscher Károly, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológia Tanszékének vezetője elmondta, hogy az elmúlt esztendő viszonylag kiegyensúlyozott légkörben telt. „Egymásra figyelésünknek, lelki és cselekvésszerű összecsiszolásunknak

missziói hatása és következménye van.” Ismertette azt is, hogy a költségvetés és a zárszámadás szűkös, de stabil állapotot jelez. Biztatott arra, hogy a 2017-es ötszázadik évforduló után is téma maradjon a reformáció. „Fontos, hogy ne veszítsük el lelkesedésünket, hiszen az evangélium szolgálata szenvedélyes szolgálat” – hangsúlyozta a zsinat lelkési elnöke.

A zsinati nem lelkési elnöke ezúttal az egész esztendő fontosabb eseményeit ismertette, különös tekintettel az egyes zsinati ülések határozataira. Abaffy Zoltán buzdított a plenáris üléseken való részvételre, a református testvéreket állítva példaként a tagok elé. A 2018-as általános tisztújításkor a zsinati tagság több mint negyven százaléka kicserélődött. Bár az előző, X. zsinathoz képest a plenáris üléseken valamelyest javult a részvételi arány, de még mindig messze van az elvárhatótól.

Elnök-püspöki jelentésében Fabiny Tamás kitért a 2018–19-ben végzett fontosabb szolgálataira, és ismertette kapcsolataink erősödését az ország más keresztény felekezeteivel, külföldi egyházakkal. Beszámolt az országos egyház életét meghatározó lelki és közösségi eseményekről,

a nagyobb projektekről, az új vállalkozásokról és a kormányzati egyeztetésekről.

Egyházunkban 2020 az úrvacsora éve. Az elnök-püspök ezzel kapcsolatban intett istentiszteleti életünk teológiai alapjainak komolyanvételére: „Az úrvacsoráról szóló evangélikus tanítás és a kapcsolódó gyakorlati kérdések széles körben történő tisztázása kulcsfontosságú – ideértve az úrvacsora illő módosításainak kérdéseit és a gyermekúrvacsora kérdését.” Elmondta, hogy küszöbön áll az évekkel ezelőtt elektronikus formában közzétett *Liturgikus könyv* II. és III. részének javított kiadása és az énekeskönyvi reform. „A Reformáció 500+ jegyében 2018-ban a heidelbergi disputációra reflektálva idézhettük fel a kereszt teológiája és a dicsőség teológiája fontos megkülönböztetését. 2021-ben a worms-i birodalmi gyűlés kerülhet figyelmünk középpontjába, 2030-ban pedig az *Ágostai hitvallás* keletkezésének kerek évfordulója irányíthatja gondolkodásunkat” – tette hozzá.

Pröhle Gergely országos felügyelő szerint a beszámolási időszak legfontosabb feladata az egyházi tisztségviselők tavalyi megválasztása nyomán felállt testületek működésének konszolidálása volt. Szólt az egyház és a közélet, a kereszténység, a keresztény értékrend és a bevándorlás, valamint a politikai kommunikáció kérdéseiről. Kitért a Sztehlo Gábor- és a Schedius Lajos-ösztöndíj rendszerére, és hangsúlyozta az úrvacsora évének fontosságát. Figyelmeztetett, hogy 2021-ben ismét népszámlálás lesz hazánkban, amely újabb jelzést fog adni az evangélikus közösség állapotával, méretével kapcsolatban. A zsinat a jelentéseket elfogadta.

A harmadik, illetve a negyedik ülésen Aradi András lelkési alelnök elnökletével további országos tisztségviselők beszámolóira került sor. Elfogadták a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat elnökének, Koskai Erzsébetnek, valamint Jákob János dandártornoknak, protestáns táborigazgatóknak a jelentését. Ezután tárgyalták és szavazták meg Székács György országos ügyésznek, Giró Szász Jánosnak, az országos bíróság elnökének, Horváth Z. Gábornak, az országos számvevőszék elnökének, Gregersen-Labossa Györgynek, a diakóniai bizottság elnökének, Kendeh Gusztávnak, az egy-

házzenei bizottság elnökének, Gáncs Péter nyugalmazott püspöknek, az evangelizációs és missziói bizottság elnökének, Beniczúr Lászlónak, az építési és ingatlanügyi bizottság elnökének, Abaffy Zoltánnak, a gazdasági bizottság elnökének, Grendorf-Balogh Melindának, a gyermek- és ifjúsági bizottság elnökének, Kovács Eleonóranak, a gyűjteményi tanács elnökének, Gadóné Kézdy Editnek, a nevelési és oktatási bizottság elnökének, valamint Lovass Tibornak, a sajtóbizottság elnökének éves jelentését.

Elfogadott költségvetés

Pröhle Gergely külön napirendi pontként ismertette a magyar kormányval kötendő szerződés várható tartalmát. A zsinat határozatban kérte az országos elnökséget, hogy a megállapodás végleges tartalmát és szövegezését – annak aláírását megelőzően – terjessze jóváhagyásra a zsinat elé, szükség esetén rendkívüli zsinati ülést hívva össze.

Az ötödik ülésen Abaffy Zoltán elnökletével került sor a Magyarországi Evangélikus Egyház 2020. évi költségvetésének tárgyalására. Az előterjesztők, Pröhle Gergely és Csorba Gábor, az országos iroda

gazdasági osztályának vezetője örömmel nyugtázták az „egyszázalékos bevételek” növekedését, de rámutattak, hogy a programok, a beruházások, a működési költségek területén is többletigények jelentkeztek, amelyeket a költségvetés teljes mértékben még így sem tud támogatni. Prioritásként emelték ki a hitoktatói és a lelkesítő életpályamodell támogatásának költségigényeit. A többi között részletesen ismertették a gyülekezetplántálás, a Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alap, a befektetési alap, az oktatási intézményi tartalékalap, a diakóniai intézményi tartalékalap költségvetését. Végül a zsinati tagok az egyház pénzügyi befektetéseinek alakulásáról is képet kaphattak. A költségvetési törvényt – kisebb szövegmódosításokkal, név szerinti szavazással – elfogadták.

Külön területek

Szintén Abaffy Zoltán elnökletével került sor az egyházi szolgálat külön területeiről szóló 2005. évi V. törvény módosítására. A lelkesítő életpályamodell (LÉM) koordinátora, Kende K. Péter az előterjesztésben közvetítette az esperesi tanács azon kérését, hogy a LÉM-bizottságnak legyen

több gyülekezeti szolgálatban álló lelkesítő tagja. Az előterjesztés ezt a püspöki tanács által delegált tagok számának két fővel való növelésével javasolta biztosítani. A törvényt módosítás értelmében így a LÉM-bizottság összetétele a következőképp alakul: a püspöki tanács által delegált négy tag, akik közül ketten gyülekezeti szolgálatban álló lelkesítők, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetem által delegált oktató, a Lelekesítő Munkaközösségek Országos Szövetségének elnöke és az Evangélikus Lelekesítőakadémia vezetője.

A hetedik ülésen a gyülekezetplántálási program időszakos állásáról tájékoztatott Gáncs Péter nyugalmazott püspök, a program támogatására felállított munkacsoport kijelölt vezetője. A munkacsoport javasolta a korábbi zsinati határozat megvalósulásának folytatását újabb három esztendőre (2020–2022), a programonkénti költségvetési támogatás biztosításával.

A Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinata a kora esti órákban Hafenschér Károly zárszavával ért véget.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A zsinaton elhangzott beszámolókat megtalálhatók az Evangélikus.hu honlapon.

Ők ketten kaptak idén Károli-díjat

A Parlament Varga Béla termében adta át Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára és Fürjes Zoltán helyettes államtitkár az idei Károli Gáspár-díjakat. A protestáns örökség ápolásáért november 25-én Bodó Sára, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem docense és az evangélikus Richly Zsolt Balázs Béla-díjas rajzfilmrendező, grafikus, érdemes és kiváló művész vehette át a kitüntetést.

A laudációk előtt Soltész Miklós rámutatott: a két díjazott életfeladata volt mindig is, hogy felelősséggel a tágabb környezetüket szolgálják, ezzel példát mutattak arra, hogy az életben mindenkinek a maga helyén kell helytállnia, vállalva kereszténységét és a keresztény értékeket.

Bodó Sárát Fekete Károly református, Richly Zsoltot pedig Fabiny Tamás evangélikus püspök méltatta. Zárszavában Fürjes Zoltán helyettes államtitkár a református *Bibliolvasó kalauz* asznapi igéjét idézte: „*Mi pedig hálával tartozunk Istennek mindenkor értetek, testvéreim, akiket szeret az Úr, mert kiválasztott titeket Isten kezdetől fogva az üdvösségre, a Lélek megszentelő munkája és az igazságba vetett hit által.*” (2Thessz 2,13)

FOTÓ: BRUZÁK NOÉMI

A Károli Gáspár bibliafordító nevét viselő díjat 1997 óta minden évben olyan személyek kapják, akik a hittudományok területén maradandót alkotva gazdagították a magyar vallásos és szellemi életet, valamint kimagasló eredményeket értek el a biblikus tudományok terén.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A cselekvés a főszerep

Második nemzetközi konferencia a keresztényüldözésről

Európát csak az mentheti meg, ha visszatalál valódi értékeinek forrásához, keresztény identitásához – jelentette ki Orbán Viktor miniszterelnök a konferencia megnyitóján november 26-án. A budapesti Corinthia Hotelben tartott háromnapos rendezvényen a hazai egyházvetők sorában beszédet mondott a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, Fabiny Tamás is.

„Európa megmentéséhez nekünk azok adhatják a legnagyobb segítséget, akiknek most mi segítünk. Mi azt adjuk az üldözött keresztényeknek, amire nekik szükségük van – otthont, kórházat, iskolát –, és azt kapjuk vissza, amire Európának a legnagyobb szüksége van: keresztény hitet, szeretetet, kitartást” – fogalmazott megnyitó köszöntőjében Magyarország kormányfője (képünkön).

Magyarország segít

A kereszténység és az üldözött keresztények védelme számunkra „nem opcionális kérdés, hanem becsületbeli ügy, és önmagunkról is szól” – ezt már a Miniszterelnökség üldözött keresztények megsegítéséért és a *Hungary Helps Program* megvalósításáért felelős államtitkára hangoztatta. Azbej Tristan

úgy fogalmazott: Budapest a konferencia idején nemcsak Magyarország fővárosa, hanem a keresztény szabadság és a keresztények szabadságának fellegvára, az üldözött keresztények biztos támasza is. Mint felidézte: Magyarország kormánya 2016-ban a világon elsőként emelte kormányzati szintre az üldözött keresztények megsegítésének ügyét. Ennek jegyében az elmúlt két és fél évben hetvenezer üldözött ember otthon maradását és szülőföldjére való visszatérését tették lehetővé a *Hungary Helps Program* támogatásával. Mára „a *Hungary Helps Program*, a segítő Magyarország programja nemcsak nemzeti küldetésünk, de nemzetközi példává is vált” – mondta Azbej Tristan, utalva az államtitkárságnak az Amerikai Egyesült Államok nemzetközi fejlesztési ügynökségével kötött megállapodására.

Hazai egyházvezetők

Felszólalásában Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek egyebek mellett arról beszélt, hogy a felvilágosodás kora „az ész jegyében” ideológiai alapú vallásüldözések sorát indította meg. A francia forradalom mártírjai vagy később a náciizmus és a kommunizmus keresztény áldozatai már ezt az új típusú üldözést jelezték, amely nem egy másik vallás nevében, hanem az Istenre féltékeny emberi önimádat alapján pusztította a hívő embert.

Bogárdi Szabó István református püspök rávilágított: minden keresztényüldözés legmélyén az a szándék, hogy az üldözött „megtagadja Krisztust, az üdvözítőt”. A Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke megköszönte azoknak a kormányoknak és politikusoknak a munkáját, akik tesznek az üldözött keresztényekért, és megköszönte az üldözött keresztény egyházak vezetőinek és képviselőinek, hogy „megosztják velünk nehéz sorsukat, hogy nem hallgatnak, holott az üldözés egyik lényeges eleme, hogy elhallgattassák az üldözöttet”.

Szentföldi-etióp-magyar találkozó az Üllői úton. Fabiny Tamás elnök-püspök meghívására Munib A. Younan nyugalmazott szentföldi és jordániai evangélikus püspök és felesége, valamint Yonas Yigezu Dibisa, az etiópiai Mekane Yesus Evangélikus Egyház elnöke látogatott el november 25-én a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Üllői úti épületébe. Egyházunk részéről Kondor Péter püspök, Krámer György országos irodaigazgató és Cselovszkyné dr. Tarr Klára, az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának vezetője is köszöntötte a vendégeket, akik rövid megbeszélést követően megtekintették a Podmaniczky-Degenfeld-könyvtárt és Luther Márton végrendeletét.

Vendégeink a magyar kormány által szervezett, második nemzetközi konferencia a keresztényüldözésről elnevezésű rendezvény apropóján érkeztek Magyarországra, három, illetőleg fél nappal ennek hivatalos programja előtt.

A három egyházvezető (képünkön) a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) keretein belül már korábban is találkozott egymással. Munib Younan hosszabb ideig volt az LVSZ ázsiai régiójának alelnöke, majd 2010–2017 között az LVSZ elnöki

FOTÓ: CSÜRY CSABA

tisztét is betöltötte. Jelenleg egyébként Yonas Yigezu Dibisa tízmillió evangélikust tömörítő egyháza a világszövetség legnagyobb taggyháza.

■ BALICZA KLÁRA

A Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke hangsúlyozta: a keresztnak nincsen „fogantyúja”, a kereszthordozás testi és lelki fájdalommal és fáradsággal jár. Fabiny Tamás beszélt három keresztről: az egyiket egy nigériai püspöktől kapta, aki nem hagyta el közösségét a legnehezebb időkben sem. A másik egy moszuli asszonyé volt, aki az Iszlám Állam katonái elől menekülve nem tudta azt magával vinni, de muszlim szomszédasszonya megőrizte, és két évvel később visszaadta neki. A harmadik kereszt az épülő budakeszi evangélikus templom – amelyet vértanú keresztények tiszteletére építenek fel – keresztje lesz. Ezek a keresztek mind jelzik, hogy a kereszthordozáshoz bátorság kell, és fájdalommal jár – mondta az evangélikus püspök.

Diplomáciai „erőfeszítők”

Angolul elmondott referátumában Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter rámutatott: a jelenlegi nemzetközi politikai keretek között bátorságra van szükség ahhoz, hogy a keresztények sorsáról nyíltan beszéljenek, és azok is rendkívüli bátorságról tettek tanúbizonyságot, akik a moszoni tanácskozásra elfogadták a meghívást. Utalt arra, hogy az elmúlt évben kétezer-hatszázhuszonöt keresztényt tartóztattak le mindenféle jogalap nélkül, és több mint ezerkétszáz keresztény templomot támadtak meg világszerte.

Geban Bassil libanoni külügyminiszter arról beszélt, hogy a Közel-Keleten élő keresztények száma mára jelentősen csökkent, Libanonban egyharmadára esett vissza. A politikus Kelet és Nyugat együttműködését sürgette a terrorizmus kiirtása érdekében.

Joe Grogan, az Amerikai Egyesült Államok elnökének belpolitikai tanácsadója Donald Trump levelét olvasta fel, amelyben az amerikai elnök üdvözölte a konferencia résztvevőit, és méltatta a *Hungary Helps* erőfeszítéseit, valamint háláját fejezte ki a külügyi tárcának, hogy osztozik a vallásszabadság előmozdításáért tett amerikai kormányzati erőfeszítésekben. Trump – a levél szerint – hangsúlyozta: mindannyiunknak felelőssége van ezen jogok védelmében.

Samuel D. Brownback, az Amerikai Egyesült Államok vallásszabadságért felelős utazó nagykövete videóüzenetében szintén elismerését fejezte ki a magyar kormány az üldözött keresztények

megsegítése érdekében kifejtett munkájáért. Jan Fiegel, az Európai Unió kívüli vallásszabadságért felelős különleges megbízott a vallási és nem vallási szereplők párbeszédének erősítését szorgalmazta.

Hölvényi György európai parlamenti képviselő szintén arról beszélt, hogy a kormányoknak együtt kell működniük az egyházakkal, nélkülük nem lehet lépéseket tenni a Közel-Keleten.

Tetterekészség – szövetségben

Magyar részről – mások mellett – Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter, Németh Zsolt, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke és Balog Zoltán társadalmi ügyekért felelős miniszterelnöki biztos is felszólalt a konferencián, amelyen Földünk legkülönbözőbb országaiból érkezett keresztény egyházi vezetők, politikusok, közeleti hitvallók

A konferencia fő célja az volt, hogy megerősítse az együttműködést a keresztényüldözés ellen fellépő országok és nem kormányzati szervezetek, valamint egyéb „donorszereplők” között. Azbej Tristan a záróbeszédében elmondta, hogy ha az üldözött keresztények ügyéről van szó, a főszerep a cselekvésé kell hogy legyen, a szó csak ezután következik. Az államtitkár arra hívott „minden kormányzati és nem kormányzati szereplőt”, hogy hozzanak létre szövetséget azért, hogy a világon szenvedő több mint kétszázmillió üldözött keresztény sorsa jobbra forduljon. A konferencia résztvevőin áll, hogy élnek-e a kapott lehetőséggel, és tettekre váltják-e az elmúlt három napon megfogalmazott gondolatokat – fűzte hozzá az államtitkár.

Budapest-jelentés

A konferencián Ujházi Lóránd, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos főmunkatársa mutatta be a *Budapest-*

FOTÓ: ÁRVAI KÁROLY / NORMÁNY.HU

tettek bizonyos elkötelezettségükről. A közel-keleti egyházak vezetői és képviselői főként a stabil (jog)államiság, a vallásszabadság és a vallások közötti párbeszéd fontosságát hangsúlyozták. A térség képviselőiben felszólalt – többek között – Efrém Jusuf Manszúr bagdadi érsek, III. Grivargisz, az Asszír Keleti Egyház katolikosz-patriárkája és Harutjun Geverg Szelimján, a Szíriai Örmény Evangélikai Közösség elnöke. A damaszkuszi örmény egyházmegye primás-püspöke, Armas Nalbandján tolmácsolta az Örmény Apostoli Egyház vezetőjének, II. Karekin katolikosznak az üzenetét, amelyben leszögezi: ha a Közel-Keletről eltűnnek a keresztények, az óhatatlanul magával hozza az arab világ radikalizálódását.

jelentés a keresztényüldözésről 2019 című kötetet. Ennek négy fejezete külön tárgyalja az általános biztonságpolitikai kérdéseket a keresztények védelmében, a keresztényeket védő jogalkotási folyamatokat, a vallási közösségek szerepvállalását és a módszertani szempontokat a téma vizsgálatához.

Az első fejezetben lévő írások összefoglalják a keresztények elleni erőszakos cselekedeteket az elmúlt időszakból, ismertette az Iszlám Állam és a Boko Haram módszereit. Egy-egy tanulmány foglalkozik az észak-iraki, az észak-koreai, a Sri Lanka-i, az afrikai és azon belül külön a nigériai keresztények helyzetével. A fejezet bemutatja a *Hungary Helps Programot* is.

Forrás: MTI

Az Élet ünnepe

Örök élet vasárnapján a budahegyvidéki evangélikus templomban gyűltek össze a Budai Egyházmegye énekkarai, hogy hatvanöt év után megújult formában, közösen tegyenek tanúságot a bennük élő reménységről. A dr. Ecsedi Zsuzsanna, az egyházmegye új zenei felelőse által megáldott énekünnep programjában nyolc együttes önálló szolgálattal mutatkozott be, két további kórus tagjai az összkarhoz csatlakoztak.

Hokker Zsolt espereshelyettes a 338. énekverseivel dialógusként felépített ígêrhetésében megragadó módon szólt az e világból távozó, de Isten életünket átjáró kegyelmében bízó ember reménységêrôl, mely a miénk is lehet.

A november 24-i este során mindvégig megtapasztalható volt a Budai Egyházmegyében zenével szolgáló generációk egybefonódása. Két énekkar is Sulyok Imrétôl választott művet: az áldott emlékű kelenföldi kántor, Kodály-tanítvány zeneszerző generációjának személyes példájával alapozta meg azt a minőségi igényt, amellyel közelítünk a templomi szolgálathoz.

Imre bácsi 1980-ban adta át a kelenföldi énekkar vezetését Bence Gábornak, aki most is lendülettel irányította csapatát. Jómagam másfél éve vehettem át Gábortól – a fôti Evangélikus Kántorképzô

Intézet igazgatójától – az általa alapított és huszonkét éven át irányított Fôvárosi Protestáns Kántorátus vezetését. Stafétaváltás zajlott le a budavári gyülekezetben is: nemrégiben Hacknauer Bettina értô vezetésével kapott új lendületet a Schütz kórus szolgálata – hallgatóként jelen volt ugyanakkor Csorba István alapító karnagy, aki ötvenöt évig vezette az énekkart, és az elsô alkalomtól, 1954-tôl kezdve részt vett a Budai Egyházmegye (akkor még Cantate vasárnapi) kórustalálkozóin. Thurnay Viola kelenföldi énekkaros társaink gyermekeként szemünk elôtt nôtt fel: most a Magyar Rádió énekkarának felnôtt tagjaként vezényelte szuggesztíven a Pax et Bonum együttest. Örvedetes, hogy újabb alapítású együttesek is szolgálnak az egyházmegyében: Kecskés Balázs zeneszerzôként is igényes

munkájával, hitvalló lelkülettel vezet a budaörsi énekkart.

A mûsor-összeállításban a vasárnapi istentiszteleteinken rendszerint hallhatóhoz képest feltûnô volt a 20. és 21. századi szerzôk túlsúlya. A budahegyvidéki énekkar szintén kortárs művet, Horváth Márton Levente fiatal zeneszerzô darabját énekelte meggyôzôen Hikisch Zoltán vezetésével. Üde színfolt volt Szuhai Mónika és a budavári gospelkórus szolgálata és a kelenföldi finn nyelvű istentiszteleteken szolgáló Laulujoutsen együttes megszólalása. A budavári német ajkú gyülekezet énekkara is képviseltette magát az eseményen.

Külön ki kell emelni Németh Sándor – jelenleg kelenföldi helyettes orgonistakántor – sokoldalú szolgálatát: Szepesfalvy Bence ifjú trombitással közösen az ünnep énekével hangoltak rá az alkalomra, de játékát hallhattuk önálló művekben és kórus kísérôjeként, amellett több együttesben énekesként működött közre. A tôle megszokott innovatív intonációk mellett az énekprédikáció műfajában is megmutatta érzékeny zeneiségét.

Az énekünnepre terv szerint évente sor kerül majd. Addig is a Budai Egyházmegye honlapján olvashatnak bővebben a kórusokról: Buda.lutheran.hu.

■ PAP KINGA MARJATTA

Díj a tapinthatóvá tett szeretetért

Evangélikus lelkész kapta 2019-ben a Fidentia Pro Ecclesia – Bátorág az Egyházért – emlékérmét. Az Egyházfórum Alapítvány kuratóriuma Honti Irénnek ítélte oda a díjat a társadalom perifériájára került emberek érdekében végzett sokoldalú és reményt adó tevékenységêrôl.

FOTÓ: SZABÓ DÁVID KÁROLY

Honti Irén Kiskunhalason teljesít evangélikus lelkipásztori szolgálatot. Munkája során különös figyelemmel fordul a nehéz helyzetbe jutottak felé. Pártfogásába vesz állami gondozott gyerekeket, szociálisan hátrányos helyzetű családokat, lankadatlan elkötelezettséggel látogatja a kórházi betegeket, börtönbe került nőket vagy a menekülttáborban sínylôdôket. Nemcsak lelki vigaszt nyújt a rászorulóknak, hanem saját pénzébôl vásárol élelmet, ruhát nekik, és külön foglalkozik a gyakran traumatizált gyerekekkel. Nem ismer lehetetlent. Ha kell, kilincsel az elôljárokna és hatóságokna, beadványokat ír, ha pedig nincs más lehetôég, együtt sír a sírókkal.

Az Egyházfórumhoz érkezett ajánlás szerint Honti Irén lelkész „mindenkinek mindene lett. Nem tudja a szenvedést úgy elviselni, hogy ne könnyítsen a szenvedôkôn. A valódi szeretetet teszi tapinthatóvá. Számomra ô Magyarország lelkiismerete”.

A Fidentia Pro Ecclesia emléklapett nem pusztán eddigi munkájának elismerése; annak a reménységnek a kifejezôdése is, hogy e bátor hang nem hallgat el, hanem felerôsödve, egyre érettebben nemcsak egyházának tagjait, hanem a nagyobb keresztény nyilvánosságot is megszólítja majd.

Forrás: MTI

Kegyelemre szorulunk

Egyházmegyei missziói nap Veszprémben

Kevésre van szükség, valójában csak egyre: a kegyelem Krisztusára – hangzott el a Veszprémi Egyházmegye missziói napján. Kicsiket és nagyokat egyaránt vártak november 23-án, szombaton a veszprémi Örömhír Evangélikus Keresztyén Óvodába, ahol a résztvevőket Bálintné Sári Judit egyházmegyei felügyelő köszöntötte.

FOTÓ: PESTHY MÁRTON / NAPLÓ

A program balatonfüredi fiatalok bábjátékával kezdődött. Gabnai Sándor lelkész vezetésével evangélikus és református fiatalok mutatták be *A szeretetre vágyó sün* című zenés mesedarabot. A történet szerint bár Sün Benő nem akar undok lenni, mégis mindenkit megbánt, megszúr. A felé áradó szeretet azonban a sünit is megváltoztatja: rájön, hogy el kell fogad-

nia mások közeledését, nem szabad rögtön tüskéivel szúrnia. Szeretni soha nem késő – üzent a bábjáték gyerekeknek és felnőtteknek. A hanganyagot az országos bábmisszió biztosította a fiataloknak.

A Tamás-mise finn példára terjedt el a Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezeteiben. Immár Európa számos országában fontos missziós alkalom, amely

nem utolsósorban az aktív gyülekezeti életbe igyekszik visszavonítani azokat, akik eltávolodtak az egyháztól. A személyes hangvételű, oldott istentisztelet része az igehirdetés, a megkeresztelt, konfirmált hívek számára pedig lehetőséget ad az úrvacsora ünneplésére is. A liturgiai szövegek, az imádságok, énekversek kivételként voltak olvashatók Veszprémben.

Az istentiszteleten Weltler Gábor lelkész, egyházmegyei missziói felelős Mt 25, 31–46 alapján hirdette Isten ígését arról, ahogy amikor majd eljön az Emberfia, elválasztja az embereket egymástól, ahogyan a pásztor a juhokat a kecskéktől. Jézus választása az örök életre és az örök kárhozatra szól. „Vajon hányan lennénk, akiket Jézus készen találna, ha ma betoppanna?” – tette fel a kérdést a malomsoki lelkész, aki szerint komolyabban kellene vennünk az utolsó ítéletet. Sem az életre, sem az ítéletre menők nem tudják, mi vár rájuk, de azt tudhatjuk, hogy Krisztus kegyelmére szorulunk, üdvösségünk az Úr kegyelmétől függ – tette hozzá Weltler Gábor.

Az istentiszteleten Pablényi Edina kemeshőgyész-magyargencsi, Kovács Viktor ajkai és Isó Zoltán veszprémi lelkész is szolgált. A záróáhitaton Zsednai Józsefné várapalotai lelkész adott áldást.

■ BALLA EMŐKE
Forrás: Veol.hu

Regionális férfinap Pesterzsébeten

„...sokan eljönnek napkeletről és napnyugatról, és asztalhoz telepednek [...] a mennyek országában...” Ezzel az igei mottóval – amely egyben a nyitóáhitat alapigéje is volt – rendeztek november 23-án regionális férfinapot a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség gyülekezeti házában.

A délelőtt fél tízkor kezdődött programra összegyűlt lelkes kis csapat számára dr. Garádi Péter, az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület elnöke készült tartalmas, megszólító előadással *A keresztyénség helyzete, perspektívái és küldetése a mai korban – És hol vagyok én a rendszerben?* címmel. A csoportos beszélgetések során mindenki hozzátehetett saját gondolatait a témához, így imádkozhattunk együtt megújulásért.

Ebéd után illusztris vendég lépett a színpadra: Takáts Tamás rock- és blueszenész, a Karthago, a Takáts Tamás Blues Band és az egykori East együttes frontembere beszélt megteréséről. Őszintén tárta

a hallgatóság elé, honnan és hogyan talált haza az Úr Jézushoz, milyen megtapasztalásai voltak megtérése óta. Három dal eléneklésével is gazdagította a programot, biznyságot téve arról, hogy a zenét miként hatja át Krisztus Lelke.

A nap zárásaként, az úti áldás előtt Koháry Ferenc lelkész, egyházunk férfimissziós referense nyújtott rövid áttekintést a férfimisszió helyzetéről, majd a pesterzsébeti gyülekezet ifjúsági zenekarra tartott mini blueskoncertet, friss lendületet adva az utolsó közös perceknek.

A résztvevők tanításban és lelkesítő élményekben gazdagított lélekkel adhattak hálát az Úrnak a nap ajándékaiért.

A SZERZŐ FELVÉTELE

E sorok írója köszönetet mond a pesterzsébeti Józsué férfikörnek s mindazoknak, akik a nap szervezésében, lebonyolításában, szolgálataiban részt vállaltak. Soli Deo Gloria!

■ BLATNICZKY JÁNOS DÁNIEL lelkész
(Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközség)

SINKÓ ISTVÁN AKVARELLE

Két apa, egy Atya

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

A Nemzeti Galériában látható M. S. mester megrendítően szép képe, a selmecbányai főoltár *Vizitáció* című festménye. Mária és Erzsébet találkozása. Az 1506-ban készült festmény két áldott állapotban levő asszony találkozását örökíti meg.

Most pedig képzeljünk el egy másik jelenetet. Tudomásom szerint illet művész még nem alkotott. Mi lenne, ha megfestené valaki József és Zakariás találkozását? Az is egy sajátos vizitáció, sajátos látogatás lenne, de nem a két asszonynak a virágok közepette való összeborulása, hanem két férfi kevésbé romantikus találkozása.

József és Zakariás – ellentétben Máriával és Erzsébettel – biztosan nem beszélgetett egymással, azon egyszerű oknál fogva, hogy Zakariás megnémult. Kilenc hónapon keresztül nem beszél. Ez egy sajátos várakozás. Erzsébet várja a gyermek születését, újra és újra megsimogatja a pocakját, ahogyan az növekszik, és nyilván szeretné megosztani ezt az örömet, szeretne beszélgetni róla. Szegény Zakariás pedig némán, Istentől kapott némaságát megtartva kell, hogy viselje mindezt. Közben folyamatosan ott zakatol benne az angyal szava: „...Erzsébet fiút szül neked, és Jánosnak fogod őt nevezni.” (Lk 1,13) Sajátos várakozás, kilenc hónapos némaság ez. Kemény próbatétel.

Az elképzelt találkozás Józseffel már csak azért is lehetett volna két férfiember talán szemérmes, zavart, de a szívük mélyén mégis örvendetes találkozása, mert Józseffel is nagy dolgok történtek. Neki is elakadt a szava. Mondhatjuk, ő is megnémult akkor, amikor arról értesült, hogy menyasszonya gyermeket vár. Ő sem tudott megszólalni, ő is elnémult. Talán csak magában fogalmazott meg ilyen kérdéseket: „Hát hogy történhetett ilyen? Mi lesz most ezután? Hogyan fogunk tovább élni?”

Ez a két néma ember találkozik most képzeletben. A gyöngéd nőiséggel és harmóniával szemben két összezavarodott férfiú közös portréja ez. Ott Mária és Erzsébet megható módon beszélget, itt két, talán bánatos férfi hallgat. A némaság Józsefre még annyira is áll, ahogyan Reményik Sándor megfogalmazza a *József, az ács az Istennel beszél* című szép versében, legalább versben József szájába adva ezeket a szavakat:

*Az Evangéliumban hallgatok,
S hallgat rólam az Evangélium.*

József hallgatag szent. Őt úgy szokták megfesteni, hogy tartja a gyertyát, óvatosan vigyáz a fényre, hogy el ne lobbanjon. Vagy asztaloshoz illő szerszámokkal ábrázolják: vándorbottal, fűrész-

szel, fejszével, fúróval. Ismerünk Józsefről olyan megrendítő képzőművészeti ábrázolásokat, amelyeken menekíti a családját Egyiptomba, hiszen a vérengző, brutális Heródes elől menekülniük kellett.

Milyen lehetett József és Zakariás találkozása? Mi ez a sajátos helyzet? Megint csak Reményik szavával ezt mondja József:

*Te tudod: nehéz ez az apaság,
Amit az én szegény vállamra tettél.
Apja volnék, – és mégsem az vagyok.*

Igen, ez a sajátos józsefi helyzet. Nem csoda, hogy hallgat. Egy bon mot szerint apává lenni könnyű, apának lenni nehéz. Zakariás ezt mondhatta: apává lenni is nehéz! Korántsem természetes, hogy Isten gyermekkel ajándékozza meg a házasságukat.

Aztán egy sajátos „apás szülés” keretében világra jön a gyermek. Apás szülés ez, hiszen Zakariás is terhes volt. Ő is küzdött, vajúdott. S amikor megszületik végre a gyermek, és a körülméletés során ujjongva fölemelik, a rokonok nagy lelkesen azt mondják: legyen Zakariás, nevezzük el őt az apjáról! Szegény Zakariás beszélni nem tud, így kézzel-lábbal tiltakozik. Hoznak neki egy palatáblát, és arra ráírja: „János a neve.” (Lk 1,59–63) Mert Zakariás nem felejtette el a kilenc hónappal korábban kapott ígéretet. Ahogyan Erzsébet a méhében hordozta a valószínűs gyermeket, Zakariás a János nevet zárta kilenc hónapon át a szívébe.

Játsszunk el a gondolattal, hogy Jézus megkeresztelésekor mindketten ott vannak. Immár tudnak beszélni, s ezt mondják egymásnak: „Igyekezünk jó apák lenni! Szerettük volna felnévelni tisztességgel, de hogy mi történik ezután, az már nem a mi feladatunk, az már az Isten titka. El kell őket engednünk! Nézd csak, ott van a Jordán vízében, egyikük megkereszteli a másikat. Mi lesz velük? Jó vége lesz ennek?”

Ezt nem tudhatják, de azt biztos, hogy kísérik gyermekeiket. Kísérik fiaikat addig, amíg tudják. Aztán egy bizonyos határhoz érve át kell adni őket valaki náluk nagyobbak. El kell őket engedniük. S akkor hangzik a mennyei szózat: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm.” (Lk 3,22)

Ekkor József talán ezt mondja: „Látod, Zakariás, én csak apa próbáltam lenni, de van neki Atyja is.” És Zakariás talán így válaszolt: „Tudod, József, beszéltünk erről, apává lenni is nehéz, apának lenni is nehéz. Ketten voltunk ilyen apák, de Atya csak egy van.” ■

Énekek éneke nyelvtanórán

Bízik Eszter számára a hivatás és az evangélikusság összeér

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Bízik Eszterrel, a Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium magyar-német szakos tanárával a Biblia üzenetének a tanórákba csempészéséről és az evangélikus nyitottságról is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGVARI MÁRTON

– **Mi vezette a pedagógusi hivatáshoz?**

– Édesanyám gyógypedagógusként dolgozott, állami gondozott gyermekekkel foglalkozott. A rábízottakat nyaranta táborozni vitte. Ilyenkor a testvéremmel együtt mi is vele mentünk. A táborban ugyanúgy kezelték minket, mint a többieket, így gyorsan és könnyen közel kerültünk a gyermekekhez. Nagyobb koromban már segítőként vettem részt a táborokban, majd a nevelőket is helyettesítettem. Édesanyám által belenőttem a gyermekekkel való foglalkozásba.

– **Édesapja evangélikus lelkész volt. Bizonyára egyértelmű volt az ön számára, hogy evangélikus iskolában akar tanítani.**

– Korábban nem egyházi iskolában tanítottam, de mindenképpen egyházi, azon belül is evangélikus intézményben szerettem volna dolgozni. Ha valaki a hitben járást komolyan gondolja, akkor nemcsak a tananyagot szeretné

átadni, hanem életével és szolgálatával misszionálni is akar. Az vezetett az iskolaváltáshoz, hogy itt lehetőségem van kiteljesedni, azaz a vallásos tanári létet képviselni.

– **Miként jelenik meg mindez, miközben tanít?**

– Irodalomórán ez nagyon könnyű, hiszen számos evangélikus híresség műveit tanítjuk. Nemcsak arra térek ki, hogy ki volt evangélikus, hanem azt is elmondom, ha egy író református vagy katolikus volt. Arra is törekszem, hogy a gyermekek rádöbbenjenek, mit jelent egyházi iskolában tanulni. Ehhez nagyon jó példa, ha belegondolunk, hogy a debreceni református kollégiumban mennyi nagy költőnk, írónk nevelkedett. Nyelvtanórán nemegyszer bibliai szállóigéket választok a mondatelemzéshez, vagy ha szóképekről beszélünk, akkor a *Zsoltárok könyvéből* és az *Énekek énekéből* keresünk példákat. A németóra is számos lehetőséget nyújt.

A németországi városok tanulmányozása közben megkeressük, hogy Luther mely városokban fordult meg. Vallom, hogy bele lehet csempészni a Biblia üzenetét a tanórákba, csupán a hozzáálláson múlik, hogy ki akarom-e tágítani a tananyagot.

– **Mennyire nyitottak a tanulók az igei üzenetre?**

– A Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium abban is speciális, hogy itt a gyermekek bele tudnak nőni az egyházi gondolkodásba. Mivel nálunk már az óvodától kezdve megismerhetik a fiatalok az egyház tanítását, egy idő után már nem lepődnek meg azon, hanem természetes számukra, ha a tanórán egy zsoltárvers is elhangzik. Felső tagozatos általános iskolásokat és gimnazistákat is tanítok. Ha új osztályt kapok, a diákokkal való első találkozáskor és az első szülői értekezleten is a bemutatkozáskor elmondom, hogy evangélikus vagyok. Így mindenki tudja, hogy lelki értelemben mire számíthat tőlem.

– **Miért jó evangélikusnak lenni?**

– Mivel beleszülettem az evangélikusságba, és sohasem próbáltam ki, hogy milyen más felekezetűnek lenni, így nagyon nehéz a kérdés. Természetesen vannak ismereteim a többi felekezet tanításáról, voltam többek között református, baptista, ortodox istentiszteleteken is, de nem éltem az ő hitüket. Nap mint nap öröm megélnem, hogy Luther tanai azt képviselik, amit én is gondolok: vissza a Bibliához! Luther szavai ma is korszerűek. A lutheri elvekkel teljes mértékben egyet tudok érteni, számomra nagyon jó és fontos alapot, kiindulást jelentenek az életemhez. Emellett meghatározó számomra az a nyitottság más felekezetek felé, melyet evangélikus egyházunk képvisel. Öröm látni, hogy egyházunk vezetésének részéről sem csupán szlogen, hogy legyünk nyitottak, hanem komolyan gondolják az ökumenét. Jó, hogy úgy tudunk nyitni kifelé, hogy közben képesek vagyunk másoktól tanulni, a jó gyakorlatokat meglátni és azt magunknál is alkalmazni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Az ellentmondásos szeretet ünnepe

(Mt 1,24–25)

Az idei az első karácsonyom nélküle. Nagyon nehezen mondunk ki olyan mondatokat karácsonykor, amelyek sebeket szakítanak fel, lelkeket kavarnak fel, érzelmeket indítanak be, könnyeket csálnak elő a rejtekhelyükről. Sokkal inkább választjuk ilyenkor a csendet, a hallgatást, a semmitmondást vagy a rutinos játékunkat, szerepünket, hogy „idén is minden rendben, kedves emberek”. Nagy ünnepen nagyobb a tét, érezzük magunkban, többet veszíthetünk: illúziót, álmokat és az esélyt, hogy szép legyen a várva várt nap.

A legőszintébb ünnep a karácsony, a legtörekenyebb szívekkel, a legösszetettebb mondatokkal, a legnagyobb sóhajokkal, a legszívbemarkolóbb történetekkel. Nostalgia és emlékezés, fájdalom és hiányérzet mind-mind benne van az ünnepben – az örömnép dacára, az örömnép terhére. Ha valaki gyászol, vagy olyan valakire gondol, aki egy éve még itt volt – még élt, még szeretett, még csillagszórót gyújtott –, az tudja csak igazán, mennyire ellentmondásos a szeretet ünnepe.

Ellentmondásos maga a szeretet is. Karácsony pedig az ellentmondásos szeretet ünnepe. Szól az álmokról, már hogyan szólna?! Szól a fényekről, már hogyan szólna?! Szól az örömről, már hogyan szólna?! Szól a gyerekekről, hát hogyan szólna?! Szól a boldogságról, hát hogyan szólna?! Szól a közösségről, hát hogyan szólna?! Szól a békességről, hát hogyan szólna?! Szól a csendes éjéről, hát hogyan szólna?! Szól a lassúságról, hát hogyan szólna?!

De ha már a legőszintébb ünnepre készülünk, mondjuk ki: szól éppen úgy a felébredésről, a sötétségről, a félelemlről. Szól a betegekről, a haldoklókról, a magányról, a zajos napokról, az idővel való fogócskázásról vagy éppen bújócskázásról. És legalább annyira szól arról, hogy ez az utolsó karácsonyom vele, mint arról, hogy ez az első karácsonyom nélküle.

Az idei az első karácsony vele. Akár József is mondhatta volna ezt a mondatot, miután felébredt álmából. Felkelt, és bátorságáról tett tanúbizonyságot azzal is, hogy feleségül vette jegyesét, aki babát várt. Nem tőle várta. De abban is bátornak mutatkozott, hogy nevet adott neki, ami azt jelentette: felvállalom, hogy az enyém a születendő gyermek.

Talán éppen az idei karácsonykor lép be Isten életünk kellős közepébe, és kopogtat be ama belső szobánknak ajtaján. Maga az inkarnáció csodája is lehet belépő. Maga a mennyei bátorság. A Teremtő ugyanis éppen ebben a betlehemi síró kisbabában érkezik oly közel hozzánk, amennyire csak lehet, és azt mutatja meg ezzel a döntésével, hogy felülírható a forogatókönyv. A Mindenható ezzel egyszer és mindenkorra megüzeni az embernek: van értelme a holnapnak, és legyőzhető a félelem.

József pedig azzal, ahogyan dönt, nemcsak hitvallást tesz, de új életet is kezd. Az álom után egy új ébredéssel új valóságot kap: „József pedig, amikor felébredt álmából, úgy tett, ahogyan az Úr angyala parancsolta neki, és feleségül vette őt, de nem érintette addig, amíg meg nem szülte fiát, akit Jézusnak nevezett el.” (Mt 1,24–25)

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Micsoda erő van ebben a döntésben! Micsoda hit! Micsoda szeretet! Micsoda jövőbe vetett bizalom! Micsoda hitvallás ez az Örökkévaló mellett, aki, ahogyan József életébe, úgy a mi életünkbe is bele tud nyúlni. Bele tud szólni. Talán akkor, amikor nem is számítunk rá. Talán akkor, amikor azt gondoljuk, már túl késő. Talán akkor, amikor hosszú vívódás után eldöntöttünk valamit. Talán akkor, amikor azt érezzük, ennél rosszabb már nem lehet. Talán akkor, amikor soha ilyen kényelmes, berendezett, kiszámítható, unalmasan boldog nem volt még eme földi létezésünk.

Jézusnak, aki József felvállalt fia, ugyanakkor Isten egyszülött Fia. És bár ez még Máténál nem a niceai vagy kalkedóniai dogma, de benne van Jézus földi és mennyei származása, földi és mennyei küldetése is.

Olyan küldetés ez, mely törekeny kezdetével Betlehemben és törekeny végével Jeruzsálemben nagyon közel hozhatja mindenkire az isteni ellentmondásos szeretetet. Magát a jézusi utat. Éppen ezért lehet akár az idei ünneped is: az első karácsony – vele.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

FOTO: DAN KEEFER / UNSPLASH.COM

Eine „intensive“ Zeit...

In diesen Wochen erleben wir eine intensive Zeit, die ihren Höhepunkt am Weihnachtsfest erreichen wird. Gemeint sind damit nicht unbedingt die vielfältigen Herausforderungen und Aufgaben, die sich mit der Absicht verbinden, herausragende Feiertage, z.B. das Weihnachtsfest, entsprechend vorzubereiten und würdig zu begehen, sondern die vielfältigen Anregungen und Eindrücke, die wir aus diesen Wochen mitnehmen dürfen und die unsere Vorbereitungen, das Fest selbst und auch die Zeit danach begleiten und prägen.

Inhaltlich hat diese Zeit mit dem Reformationsfest, mit Allerheiligen und Allerseelen eigentlich schon angefangen und uns dazu motiviert, uns nicht nur durch äußere Einflüsse leiten zu lassen, sondern den eigenen, mit einer einzigartigen Hoffnung verbundenen Glaubensweg zu gehen. Auf die grundlegende Bedeutung der inneren Glaubensüberzeugung

und des Gestaltungswillens macht uns gerade die Erinnerung an den Ursprung unserer evangelischen Kirche in besonderer Weise aufmerksam.

Zurecht lässt das nächste, nun bevorstehende Fest jedes Jahr vier Wochen auf sich warten. Denn es geht da um das Wichtigste, das nicht nur das Ursprungsgeschehen der evangelischen Kirche ist, sondern das der christlichen Kirche überhaupt, nämlich um die Geburt Jesu Christi, um das Kommen Gottes in unsere Welt in einer Gestalt, die uns bekannt ist, als Mensch. Durch sein Kommen wurde in dieser Welt – wie wir in den Evangelien lesen – einiges verändert. Es ist aufregend, daran zu denken, dass die einmaligen Geschehnisse um Jesus herum die Welt so verändert haben, dass seine Lebensgeschichte – in besonderer Weise die Geburt und die Auferstehung – Station für Station jedes Jahr gefeiert wird; übrigens auch von denen, die mit

dem Ursprung dieser Feste nicht mehr viel zu tun haben.

Bei uns Christinnen und Christen aber, für die diese Feiertage einen identitätsstiftenden Charakter haben, wird mit ihnen ein anderer Anspruch verbunden. Der jährlich wiederkehrende Kreis der Feiertage wird durchbrochen von den sich jährlich erneuernden Erwartungen, in unserem Leben etwas voranzutreiben, uns Jahr für Jahr weiterzuentwickeln und dadurch Gottes Nähe intensiver zu erleben. Wenn wir an Weihnachten denken, dann dürfen sich unsere Zielsetzungen ab und zu mal von denen in den Vorjahren unterscheiden. 2019 erinnern wir uns in besonderer Weise an den Systemwechsel in Ungarn vor 30 Jahren. Die deutsche Seite der damaligen Weihnachtsausgabe von *Evangelikus Élet* enthält eine ausführliche Nacherzählung der Weihnachtsgeschichte, die das neue Gefühl der Freiheit unmissverständlich zum Ausdruck bringt,

die christliche Botschaft uneingeschränkt unter die Menschen bringen zu können. Vor 20 Jahren demgegenüber stand das Weihnachtsfest unter dem Zeichen der Jahrtausendwende. Ich kann mich sehr gut daran erinnern, dass viele Menschen beim Jahreswechsel von 1999 zu 2000 sogar unvorhersehbare Gefahren befürchteten, vor allem im Bereich der Informatik und der Kommunikation. Obwohl diese letzten Endes nicht eingetreten sind, wirkte es beruhigend, sich der Überzeugung vergewissern zu können, dass Gott seinem Volk in Jesus Christus durch den Heiligen Geist auch in unsicheren Zeiten beisteht...

Zweifelsohne scheinen die äußeren Gegebenheiten der Adventszeit und des Weihnachtsfestes Jahr für Jahr oft sehr ähnlich zu sein. Dies aber soll uns nicht davon abhalten, für uns, für unsere Familie oder für unsere Gemeinde über das regelmäßig, ggf. mit viel Aufwand Vorbereitete hinaus neue Ziele zu setzen und dadurch neue Möglichkeiten zu entdecken, etwas mehr voranzubringen, was die Äußerlichkeiten nicht tun können. Wir wollen mit unserem Feiern nicht stehen bleiben.

„Das perfekte Symbol unserer Zeit ist der Laubbläser: Er verlagert ein Problem von einem Ort zum anderen, ohne es zu lösen, benötigt dafür wertvolle Energie

„Die Geburt Jesu in Bethlehem ist keine einmalige Geschichte, sondern ein Geschenk, das ewig bleibt.“

(Martin Luther, 1483–1546)

✱

„Die westliche Gesellschaft wird zunehmend als ‚nachchristlich‘ beschrieben. Die Elite der Welt erhielt die Bezeichnung ‚die neuen Heiden‘. Sollten sich in einer solchen Situation alle Christen zusammenschließen, und irgendwie Weihnachten zurückfordern? Und kann in einer Gesellschaft, die sich immer mehr von Gott ablöst, diese Abtrennung dadurch überwunden werden, dass wir uns an Weihnachten wieder mehr auf Christus besinnen?“

(John H. Ogwyn, 1949–2005)

✱

„Jede Geburt hat etwas von einer Offenbarung. Wie wir von einem Kind sagen, es kommt zur Welt, so erzählt die Weihnachtsgeschichte, dass Gott zur Welt kommt. Er wird anschaulich als ein Menschenkind, in aller Armseligkeit und Schutzlosigkeit. Dass Gott sich der Welt so preisgibt, hat etwas Berührendes.“

(Wolfgang Huber *1942)

und macht eine Menge Lärm.“ So lautet ein verbreitetes Zitat. Sollten wir mit dem Aufwand, der Energie und auch der Lautstärke nicht eher etwas machen, was uns selbst und anderen guttut und unsere Botschaft noch mehr zur Geltung bringt? Die Botschaft von Weihnachten, dass Gott den Menschen liebt und in die Welt kommt, wollen wir dadurch nicht nur persönlich erleben, sondern in vielfältiger Weise weitertragen.

Gott, der durch seinen Heiligen Geist auch heute in die Welt kommt und uns anspricht, möge mit seiner Liebe und Treue unseren Advent begleiten und seinen Segen in unseren Familien spürbar werden lassen! Ich wünsche Ihnen, liebe Glaubensgeschwister, eine in dem Sinne intensive Vorbereitungszeit und ein gesegnetes Fest.

■ Ihr Pfarrer SZILÁRD WAGNER
(Wien, Österreich)

„V Tvojom svetle svetlo vidíme“ (Ž. 63,10)

„Lud, ktorý chodí vo tme, uzrie veľké svetlo, nad tými, ktorí bývajú v temnej krajine, zažiarí svetlo.“

(Iz. 9,1)

Pred Vianocami sme boli na návšteve u známych. Prišla večerná hodina a ich malá dcérka sa ukladala spať. Tak sme sa podujali, že ju pôjdeme uložiť my. Miesto rozprávky sme jej rozprávali o Vianociach, že práve na Vianoce sme

dostali ten najväčší vianočný darček Ježiša. Keď sa Ježiško narodil, boli pastieri osvietení slávou Pánovou. Na znak toho sa zapalujú na Vianoce sviečky a svetlá. Vianočné svetlo – vysvetľovali sme – poukazuje na ozajstné svetlo Ježiška.

Ráno, keď sa zobudila, prišla do obývačky a ukázala na svietaci vianočný stromček: „Aha, Ježiško!“ Prišla do kuchyne, a opäť ukázala na svietiacu dekoráciu v okne slovami: „Ježiško!“

V každej izbe, pri všetkých vianočných svetlách nachádzala Ježiška. Chvíľu sme uvažovali, či sme to neprehnali. Až vtedy sme si uvedomili: malé dievčatko nám pomohlo vidieť svetlo Božej lásky v Ježišovi Kristovi na každom mieste.

Prajem sebe i čitateľom, aby nás tieto Vianoce množstvo svetiel neoslepilo, ale pomohlo vidieť ten najväčší Dar, ktorý sme dostali. A nielen na Vianoce.

■ LUBOMÍR TURČAN

Štedrý Večer (Rímskym 1,1-7)

Mnohé prípravy na vianočné sviatky spôsobuje aj ľudská túžba zažiť počas niekoľkých dní Vianoc niečo iné. Počuť iné slová na iné témy, iné melódie, iné piesne ako počas ostatných dní roka. Túžime aj vidieť lepší svet, lepších ľudí okolo nás. Túžime zažiť pokoj a radosť vo svojom srdci i vo svojej rodine. S podobnými očakávaniami možno vždy navstúpujeme do sviatočných dní, hoci vieme, že sa znovu nevyhneme sklamaniu z toho, že človek sa z lepšiemu nezmení len tak z jedného dňa na druhý. Ako teda správne sláviť Vianoce?

Tak, že sa otvoríme novému slovu a novému svetlu. Apoštol Pavel nám toto Slovo a Svetlo života predstavuje hneď v prvých slovách listu Rímskym. Z týchto slov priam vane Božie sláva, dôležitosť udalosti, jej prevratný význam v histórii, v dejinách ľudstva i jej vysoká aktuálnosť. Sú to slová, ktoré hovoria o Ježišovi Kristovi, našom Pánovi, od ktorého sme prijali milosť a apoštolstvo.

Apoštol Pavel spomína milosť Pána Ježiša Krista. Nie je to len náhodná zmienka, pretože milosť je základom kresťanstva. Pán Ježiš prišiel na tento svet z lásky

k nám. Z lásky k nám sa stal naším bratom, človekom. Vzdal sa Božej osobnosti, vzal na seba naše hriechy, trpel a umrel na kríži. Seba obetoval za nás, a tak nás vyslobodil z otroctva hriechov, diabla i smrti, bol vzkriesený, je živý a mocný.

V milosti Pána Ježiša Krista je naša záchrana. Skze Jeho milosť sú nám odpustené naše hriechy. Toto všetko má obrovský význam pre náš život v tejto časnosti, ale aj pre večný život, v Božom kráľovstve. Je potrebné, aby sme túto milosť Pána Ježiša Krista prijali a denne sa nechali viesť Ježišom. A je naším poslaním a úlohou, aby sme si to všetko nenechávali len pre seba, ale aby sme boli apoštolmi, teda poslami Božej lásky a milosti, aby ich zvestovali slovami i svojím konaním aj dnes, tam, kde sme alebo budeme v spoločenstve bratov a sestier v Kristovi, vo svojich rodinách. Sme milovaní Pánom Bohom! Uvedomovať si to, prijať túto skutočnosť a žiť ňou, znamená prijať do srdca Boží pokoj.

Milosť a Boží pokoj i radosť v srdci je prichystaná nielen počas Vianoc, ale každý deň pre nás všetkých. Aj pre osamelých, či trpiacich, pretože Pánom Bohom milovaný človek nikdy nie je sám! Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca a od Pána Ježiša Krista!

■ MGR. PHDR. MILOŠ KLÁTIK

Slávnosť vianočná

Narodenia Krista

„To Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my sme hľadeli na Jeho slávu.“

(Ján 1,14) Ján 3,31–36

Ježiš – Syn Boží. Na našej planéte sa už narodilo nespočetne veľa detí, z ktorých vyrástli mnohé významné osobnosti. Zapísali sa do ľudských dejín, či už ako veľkí vodcovia, vládatelia, učitelia, vzdelanci, alebo ako bojovníci. No na ich slová a činy sa

po čase zabudlo. Na našej zemi sa však narodilo dieťa, ktoré sa zapísalo nielen do svetových dejín, ale aj do ľudských srdiec. Prišlo zhora-z neba vydať svedectvo o tom, čo videlo a počulo, nám, ľuďom na Zemi. Bol to Boží Syn, Pán Ježiš Kristus. On je svedkom v tom najvyššom a najčistejšom zmysle, svedok verný a pravý. (Zj 3,14) Svedčí o tom najväčšom, čo existuje-o Božej pravde-a svedčí verne

a jasne len On sám splňa podmienky pravého svedka, sám totiž videl a počul.

Vo svete vzniká ešte aj dnes nepochopiteľná situácia. Mnoho ľudí aj dnes počuje evanjelium Pána Ježiša, a napriek tomu zostávajú voči tejto radostnej zvesti chladní a bez záujmu. Dobré je však, že aj napriek takémuto veľkému ľudskému chladu, priam mrazu v srdciach sa nájdu aj takí, ktorí evanjelium prijímajú a veria v Pána Ježiša Krista. Tým, že vierou počúvame Pána Ježiša, nie je Pán Boh odsudnutý nabok. Je poctený a uznávaný ako verný a pravý. Tu nám je dané nazrieť do tajomstva Svätej Trojice, kde vládne výhradne čistá láska. A láska dáva, obohacuje milovaného, má radosť, ak vidí, že milovaný je plnou mierou obdivovaný a uznávaný.

Pán Boh nedal do rúk Kristovi len niečo, ale dal Mu všetko. Ak v Pánovi Ježišovi nachádzame všetko, zodpovedá to Božej vôli a oslavuje Jeho vlastné konanie. A práve preto náš postoj voči Pánovi Ježišovi rozhoduje o našom živote.

Kto verí v Syna, má večný život. Každý úprimne veriaci kresťan v Božieho Syna má už prisľúbený večný život. Nemusí mať vôbec strach, pochybnosti, či je to pravda, lebo z toho, čo zaslúbil Pán Boh, sa už mnohé splnilo a ešte sa aj splní.

■ MGR. MILAN KRIVDA

Príbeh lásky

Kde bolo, tam bolo... Pred dlhou, dlhou dobou existoval ostrov, na ktorom žili všetky pocity človeka: dobrá nálada, smútok, múdrosť... a okrem ostatných rôznych pocitov aj láska.

Jedného dňa sa pocity dozvedeli, že ostrov sa potopí. Každý si teda pripravil svoju loď a chystal sa odplávať z ostrova. Len láska chcela čakať do poslednej chvíle. Ešte než sa ostrov potopil, prosila lásku pomoc.

Na luxusnej lodi plávalo okolo lásky bohatsvo. Opýtala sa: „Bohatstvo, môžeš ma zobrať so sebou?“ „Nie, nemôžem. Mám na svojej lodi veľa zlata a striebra. Tu pre teba nie je miesto.“

Tak sa láska opýtala Pýchy, ktorá plávala okolo mora prenádhernej lodi. „Pýcha, môžeš ma zobrať so sebou?“ „Ja ťa, láska, nemôžem zobrať – odpovedala pýcha –, tu je všetko perfektné. Mohla

by si poškodiť moju loď.“ Láska sa teda popýtala smútku, ktorý plával okolo: „Smútok, prosím ťa, vezmi ma so sebou.“ „Ach, láska – povedal smútok –, ja som taký smutný, že musím zostať sám.“

Dobrá nálada preplávala okolo lásky, ale bola taká spokojná, že ani nepočula, že na ňu láska volá. Zrazu nejaký hlas povedal: „Pod, láska, ja ťa zoberiem.“ Bol to nejaký stavec, kto prehovoril. Láska bola vďačná a šťastná, že sa zabudla opýtať na starovo meno. Keď doplávali na pevninu, stavec odišiel. Láska si uvedomila, že mu je veľa dlžná a opýtala sa múdrosti: „Múdrosť, môžeš mi povedať, kto mi pomohol?“ „To bol čas“ – odpovedala múdrosť. „Čas? – opýtala sa láska –, prečo mi pomohol čas?“ A múdrosť odpovedala: „Pretože len čas vie, aká dôležitá je v živote láska.“

■ B. M.

DANIELA HORÍNKOVÁ:

Vítam Vás Vianoce

Vítam Vás, Vianoce,
vy sviatky radosti,
vy sviatky pokoja,
lásky a svornosti.
Vítam Vás, Vianoce
ste znakom milosti,
zoslanej nám z neba
vo svätej bytosti.
Vítajte, Vianoce
s narodeným Pánom,
idúcim spasit' svet,
spiaci v hriechu samom.
Vítajte nám, vitaj,
malický Spasiteľ,
ktorý si sa pre nás
v jaslíčkách zimou chvel.
Vítajte už u nás,
dieťaťko žiarivce,
Tebe na oslavu
svätíme Vianoce.

Karácsonyi csoda gyerekekkel

Személyes történetek készülődésről, ajándékozásról

„De az angyalok nem fognak prűszkölni tőle?!“ – kiáltott fel nyugtalanul Anna, amikor a szegfűszeggel teletűzdelt narancsokat az ablakpárkányra helyeztük. Néhány nappal jártunk 2016 karácsonya előtt, az adventi naptár „meglepetéscetlijének” értelmében ez volt az aznapi ráhangolódásunk az ünnepre, és nagylányunk azon aggódott, nem hátráltatjuk-e majd ezzel a karácsonyfa-állításban a mennyei hírnököket...

Mifelénk persze különösen is óvatosan járnak-kelnek a lakásban az „angyalok” a december 23-ról 24-re virradó éjjelen – bár tény, ahogy cseperednek a lányok, úgy kell egyre elővigyázatosabbnak lenniük, ha nem akarnak lelepleződni.

Idén nem lesznek – akarom mondani: leszünk – könnyű helyzetben: Anna második osztályos nagylányként már sok olyan beszámolót hall az osztálytársaitól, amelyek a karácsonyfa közös családi díszítéséről szólnak. Egyelőre kételkedve hallgatja ezeket – de azért a minap felajánlotta néhány barátnőjének, hogy nyugodtan tölt-

sék nálunk a szentestét megelőző éjszakát, hogy közösen lessék ki az angyalok titkát... Lilla nagycsoportos óvodásként még mélyen meg van győződve arról, hogy valóban ők hozzák a fenyőt, Emma pedig – ez csak a harmadik karácsonya lévén – vélhetően az újdonság örömeivel csodálkozik majd rá az eseményekre.

Amikor ezeket a sorokat írom, már csak ötöt kell aludni adventig. A gyerekek olykor persze arra is rákérdeznek, hány nap múlva lesz karácsony – de mostanában, november utolsó napjaiban egyelőre jobban érdekli őket, hogy mikor kerül már fel az adventi naptár a helyére.

A kalendárium apró kis zsákocskái ugyanis nálunk nem csokit vagy más apró meglepetést rejtenek, hanem egy-egy kis rajzos cetlit, rajta felirattal az adott napi közös családi programot illetően. Ezek között a társasjátékozástól a mézeskalácssütésig, a szánkózástól-korcsolyázástól a papírhópehely-vagdosásig, a bűnbánattartós-bocsánatkérés összebújástól a vágyaink megfogalmazására módot adó beszélgetésig sok minden szerepelhet – de természetesen csakis az adventi koszorú gyertyáinak meggyújtása mellett!

A lányaink kíváncsisággal vegyes sóvárgással várják ezt az időszakot, a fokozott figyelmet, az együtt töltött pluszperceket, és talán még „számon is kérnék”, ha az idei adventünk nem ennek a hagyománynak a jegyében telne. A tradíció amúgy is fontos az életükben; Anna egyszer még azt is nehezményezte, hogy a fa nem ugyanazon az asztalkán állt, mint az előző évben.

„Szigorú” forgatókönyv szerint zajlanak tehát nálunk a karácsonyi események, amelyben mindennek megvan a maga helye. A hajnali mezítlábás trappolásnak, ahogy a gyerekszobából átvonulnak a szülői hálóba, s közben szemrevételezik, milyen eredménnyel szorgoskodtak az angyalok az éjjel. A délutáni istentiszteletnek, vagy ha a gyerekek ebéd utáni szunyókálása elhúzódik, akkor a főtéri betlehemnézésnek. Az apai nagyszüleikkel elfogyasztott halászlének és túrós csuszának, na meg az ajándékbotogatásnak. A másnapi utazásnak és az anyai ági rokonaikkal való találkozásnak.

És hogy közben „megszületik-e bennünk az ünnep”, legfőképpen pedig szálást, sőt otthont talál-e a szívünkben a Kisdéd? A vele való találkozásra nem csak adventben készülhetünk, és ez nem csak karácsonykor teljesedhet be. Minket átölelő, felemelő szeretetének, felfoghatatlanul nagy kegyelmének megtapasztalása mindenkor hálaadásra hívó ajándék – nekünk, tőle!

Két többgyermekes szülőt kérdeztem, az ő családjukban milyen hagyományai vannak a karácsonyi előkészületeknek és az ünneplésnek.

Csontos-Bolonác Livia négygyermekes édesanya, a monori evangélikus gyülekezet tagja

Gyerekkoromban mindig mázsás súlyként nehezedett a családjunkra ez az időszak, és inkább kötelező, semmint igazi jellege volt az ünnepnek. Ezért eleinte nehezen vettem rá magam, közben pedig nagyon is fontosnak tartottam, hogy értékes karácsonyi hagyományokat teremtsünk, és ünnepi hangulatot varázsoljunk az otthonunkba. Mára azt látom, a gyerekeinknek sikerül megadnunk mindazt, ami annak idején nekem annyira hiányzott.

A saját adventi koszorúnk elkészítése és a mézeskalácssütés már november végén megadja az alaphangot. Még a legnagyobb gyermekünk kicsi korában készítettem egy nagy, zsebes adventi naptárt, amelyben mind a négy gyerekünk kap valami apróságot karácsonyig. Emellett ebben az időszakban igyekszem az esti összevacsorázás mesélésre ünnepi történeteket találni, nem a szokásos regényeket olvasni.

A karácsonyfát a kezdetektől a gyerekekkel közösen díszítjük, ezzel „ajándékozunk meg” mi Jézust. A gyerekeink számára ez a jel, hogy megemlékezünk a születéséről, és várjuk őt ma is. Minden évben készítünk saját díszeket is, amiket a gyerekek nagyon büszkén és gondosan helyeznek el a fenyőn, azzal a várákózással, „vajon teteszen fognak-e neki?”.

Az ajándékokat az angyal hozza, december 23-áról 24-ére virradóra. A gyerekek már jó előre levelet küldenek neki, melyben töredezten leírják, hogy nem mindig voltak „jó”, de azért örülnének, ha mégis meglátogatná őket.

Szenteste reggelén van az ajándék-bontás, utána játék, mi pedig elkészítjük az ünnepi vacsorát, hogy az istentisztelet után hazaérve már csak oda kelljen ülni a saját díszekkel, gyertyákkal megterített asztalhoz. Szenteste szűk családi körben ünneplünk, karácsony első és második napján pedig a tágabb családdal.

A csoda számomra karácsonykor is a családjunk: az, amekkora áldás van rajtunk, és hogy milyen nagyon jelen van benne Isten. A gyerekeknek biztosan számít a sok „külsőség” is, szeretik a látványt, illatokat, ízeket, fényeket meg persze az ajándéko-

kat, de nekem ez a része nem jelent sokat. Talán azért sem, mert az ajándékozás egyáltalán nem a szeretetnyelvem. Viszont jó látni, megélni, ahogy ők örülnek.

Malik Péter Károly négygyermekes édesapja, a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség lelkésze

Az adventi időszak különösen zsúfolt szokott lenni, ezért a sokféle program, szolgálat közben nagyon igyekszünk, hogy meg tudjuk élni az ünnepet családi körben is. Vasárnaponként ebéd előtt meggyújtjuk a gyertyát a koszorún, és elénekeljük az „Adventi hírnök...” kezdetű éneket az épp aktuális versszakig. A gyerekeknek van egy igés adventi házikójuk, amelyből a rövid bibliai idézeteket mindennap elolvassák, megtanulják. Emellett minden reggel szoktak kapni egy zsebes naptárba valami kis

Nagyon szerettem gyerekkoromban én is az adventi naptárt, a diafilmeket, így mindebben átélem velük újra ezeket a régi szép emlékeket, új igei tartalommal. Nem vallásos családban nőttem fel, de a karácsonynak mindig volt egy meghitt hangulata. A szabadító Jézus Krisztus helyett azonban csak Jézuskáról volt szó, akit én sosem tudtam hova rakni. Megtérésem után persze Jézus került a karácsony fókuszába is, és így igyekszünk ünnepelni feleségemmel és gyerekeinkkel; nem csak azért, mert lelkes lettem.

December 24-én szoktuk feldíszíteni a karácsonyfát közösen. Minden évben minden gyerek kézyomával megfestünk egy évszámmal, monogrammal ellátott gömbdíszt, amelyeket örömmel vizsgálgatnak, és nagy gonddal helyeznek a fára. Külön attrakció, amikor a soron következő gyereket felemelem, és a csúcsdísz felhelyezi a fa tetejére.

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

meglepetést; a feleségem szokott előállni különféle kreatív ötletekkel. Volt, hogy Lego volt benne, amiből szép lassan felépíthettek valamit, tavaly pedig diafilmeket kaptak, amelyeket minden este közösen megnéztünk az esti ének, imádság után.

Mindig nagy várákózással telik ez az időszak, felkelés után az első útjuk a zsebekhez vezet. Nem mondjuk el nekik, hogyan kerül oda az ajándék. Azt sem mondjuk, hogy angyal vagy bárki más teszi oda, de megtartjuk nekik a meglepetés örömét. Persze ahogy nőnek, egyre inkább gyanakszanak, de meghagyják egymásnak vagy talán maguknak is ennek a csodás titokzatosságát...

A gyerekek tudják, hogy mi ajándékozunk meg egymást, de megadjuk azt a meglepetésélményt, amely annak idején számomra is sokat jelentett. Amikor elmegyünk az istentiszteletre, még nincsenek, mire visszaérünk, már ott vannak az ajándékok a fa alatt. Ilyenkor éneklünk, készítünk egy közös családi fotót is, átadjuk az ajándékokat – ebben igyekszünk szerények és kreatívak lenni –, majd közösen vacsorázunk. Nem az étkezés áll a középpontban, hogy ne vegye el az energiát, figyelmet, de mindig finom étel mellett tudunk együtt lenni és hálát adni.

■ VITÁLIS JUDIT

Valakire van szükségünk

Zászkaliczky Pál gondolatai az ünnepi előkészülethez

Várákoszás. Általában ezt a választ adja az utca embere karácsony közeledtével, amikor arról kérdezik, mi a latin advent szó magyar jelentése. Felelete szigorúan véve helytelen, hiszen az advent eljövételt, érkezést jelent. De persze nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk, adventben Krisztus eljövételére várunk... Mindenesetre az erre való várákoszásban ebben az esztendőben remek segítség lehet mindannyiunk számára egy nemcsak küllemében vonzó, hanem tartalmilag és nyelvilag is igényes, nemrégiben megjelent kötet.

Zászkaliczky Pál: *A várákoszás megszentelése. Napi elmélkedések adventtől vízkeresztig. 2., átdolgozott kiadás.* Luther Kiadó – Harmat Kiadó, Budapest, 2019. Ára 1980 forint.

Zászkaliczky Pál *A várákoszás megszentelése – Napi elmélkedések adventtől vízkeresztig* című munkája először 2005-ben látott napvilágot, idén pedig a Harmat Kiadó és a Luther Kiadó gondozásában átdolgozott kiadása vehető kézbe. Igencsak találó a Pilinszky Jánostól kölcsönzött könyvcím; a költő *Advent* című írásában beszél arról, hogy „advent a várákoszás megszentelése”.

A kötetben egy-egy nap adott igéjéhez mindig rövid, velős magyarázat és imádság tartozik. A szövegek – amellett, hogy a bibliai-történelmi eseményekkel tanítanak – a mindennapokból vett, ezért ismerős példákkal teszik a gyülekezetekhez még nem tartozó olvasó számára is nemcsak érthetővé, de nagyon is maivá, aktuálissá, ezáltal egészen személyessé az ünnepi előkészület napjait. A magyarázatokhoz illő irodalmi szemléltetőanyag – egyebek mellett a nyugalmazott evangélikus lelkész szerző lányának, Kertész Eszternek a versei –, valamint illusztrációk is segítik az elcsendesedést és elmélyülést.

Zászkaliczky Pál szavai a szívhez szólnak: egyszerűen, de igényesen fogalmazták meg az „isteni lényegét”. E sorok írója például nagyon pontosnak és találónak érezte a karácsony ünnepe, sőt a teljes megváltói mű lényegének tömör összefoglalását, és úgy véli, hogy az ilyen gondolatok miatt különösen is érdemes kézbe venni és bátran ajándékozni is e kötetet.

Lássunk néhány példát. Máriát, a názáreti ács, József jegyesét az Úristen kivételes, egyszeri, soha meg nem ismételt feladatra választotta ki. Ő lesz a Megváltó édesanyja. Mária születendő fia Messiás lesz, a megígért Messiás, aki megszabadítja Isten népét. „...Isten Lelke közvetlenül beleavatkozik az emberiség történetébe és Mária életébe – olvassuk. – Titok ez, meg nem magyarázható titok, de az anyagi-isteni kijelentést és annak hagyományát őrző egyház alázatosan tartózkodik Isten titkainak fessegetésétől.”

Krisztus a szabadító. Mit jelent ez? „Ádámnak és Évának [...] ígérte meg az

Úr: az asszony utódai közül valaki majd a kígyó fejére tapos (1Móz 3,15). Jézus az, aki ezt megtette.”

„A szabadítás a bűnöktől és következményeiktől való megváltást jelent. Jézusunk úgy váltotta meg népét, hogy áldozati halálát Isten elfogadta, s megengette, hogy ezért bűnbocsánatot nyerjen mindenki, aki hisz benne.”

„Karácsony sok-sok milliő embert varázsol el széles e világon. [...] A betlehemi gyermekben maga Isten közelít. Előre bejelentette, sohasem titkolta, számtalanszor megígérte. Jön, mert nem akarja magára hagyni a képére és hasonlatosságára teremtett embert. Jön, mert nagyon jól tudja, hogy nekünk nem valamire, hanem valakire van szükségünk. Istenem berre, aki megszólít, s aki megszólítható. Aki szeretni tud, s aki viszontszerethető. Valakire, aki visszavezeti az embert az elvesztett Édenbe, az Isten közelébe. [...] Krisztusban »az Ige testté lett« [...]. Jézus éhezett és szomjazott, a hosszú vándorutakon elfáradt [...]. A kereszten pedig keservesen szenvedett. Ám ugyanakkor nem veszítette el isteni természetét sem: szava Isten hatalmas szava volt, betegeket gyógyított, halottakat támasztott. S a kereszthalálát követő harmadik napon kilépett a sírból. Ma is az, akinek mondja magát: él, megszólít és megvigasztal, sőt megbocsátja bűneinket. Szava bizalmat erősítő, éltető erő! Isten ereje.”

„Két dolog azonban mindenkire igaz: a változások világában mulandóságunk és esendőségünk maradandó” – olvassuk a *Mária énekéből* való ígéhez („...irgalma megmarad nemzedékről nemzedékre az őt félőkön.” – Lk 1,50) írt magyarázatban.

Zászkaliczky Pál arra figyelmeztet, hogy az első advent – Jézus születése – már beteljesedett. Most Jézus viszajövetele előtt, a második adventben, a várákoszás szentségében élünk. „Jézus életünk ajtaján kopogtat. Befogadásával a legnagyobb ajándékot nyerhetjük el, őt magát!”

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Karácsonyi könyvajánló

Válogatás a Luther Kiadó újdonságaiból

Ebben az esztendőben egyházunk kiadója közel harminc friss kötetleptel meg az olvasás barátait. Széles az újdonságok kínálata: nemcsak teológiai témájú, illetve lelki útvalót tartalmazó könyvek találhatók a Luther Kiadó választékában, hanem egy interjúkötet is megjelent, valamint ismeretterjesztő kiadványok és szakkönyvek is kézbe vehetők. Természetesen a gyermekekről sem feledkezett meg a kiadó. A Bolt.lutherkiado.hu címen elérhető internetes áruházban is megvásárolható teljes választékból ez alkalommal két kiadványra hívjuk fel a figyelmet, amelyek akár karácsonyi ajándéknak is kiválóak.

Határidőnapló Lutherrel 2020

Nemcsak műfajában, hanem tartalmában is újdonságnak számít a *Határidőnapló Lutherrel 2020*. Az A5-ös lapokból álló, spirálkötésű kiadvány egyszerre több

funkciót is betölt: egyszerre naptár, napló és jegyzetömb.

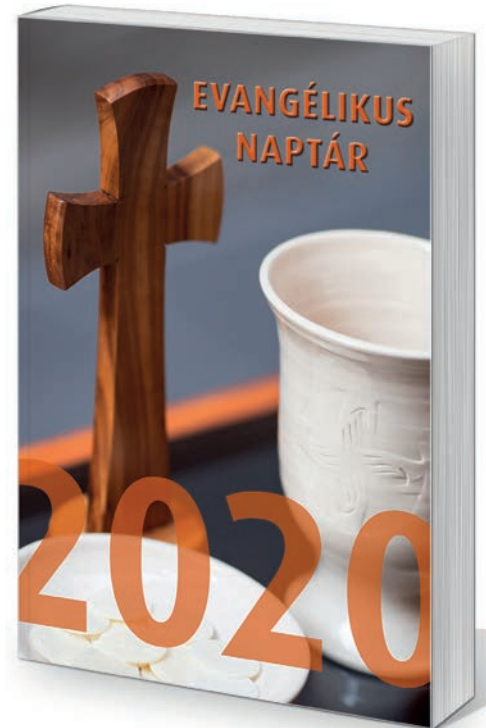
A jegyzetelésre bőven helyet adó határidőnaplóban minden nap külön lapon szerepel, és a névnapok mellett nemcsak a bibliaolvasó *Útmutató* aznapi igéi olvashatók, hanem minden napra egy Luther-idézet is. A heti tervezők oldalpárjain az *Útmutató* heti igéi adnak lelki útvalót. Az izlées kivitelű kiadvány tulajdonosának arra is van lehetősége, hogy minden hét elején átgondolja, illetve papírra vesse, kiért vagy miért szeretne imádkozni azon a héten.

A *Határidőnapló Lutherrel 2020* a munkahelyi, illetve az otthoni teendők számbavételekor is kiválóan használható. Emellett külön pozitívum, hogy használata során az igéi üzenet és Luther gondolatai mindig szem előtt vannak.

Evangélikus naptár 2020

Kívül-belül megújult formában várja olvasóit a több évtizedes múltra visszatekintő *Evangélikus naptár*. A színes, kalendárium jellegű kiadvány tartalmi részében a 2020. esztendő tizenkét hónapjának megfelelően olvashatnak írásokat az érdeklődők.

A bibliaolvasó *Útmutató* szerinti évi igéhez, illetve a havi igékhez készült bibliatanulmányok szerzői egyházunk iskola-lelkészei. Minden fejezetben bőségesen olvasható szépirodalom – többek között versek is –, az adott hónap egyházi ünnepéhez vagy világi évfordulójához kapcsolódó írások pedig sokszor a korabeli egyházi sajtó szavát idézik meg. Így az

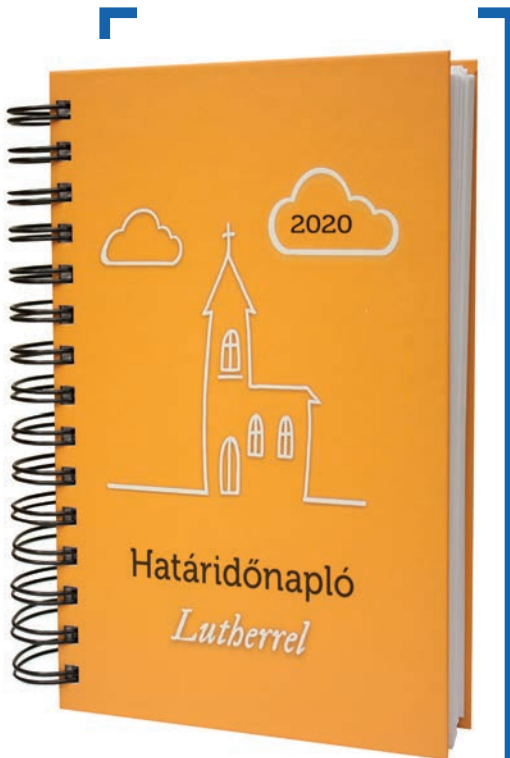

Evangélikus naptár 2020. Felelős szerkesztő: Boda Zsuzsa. Luther Kiadó, Budapest, 2019. Ára 1100 forint.

érdeklődők megtudhatják például azt is, hogy Erkel Ferenc a *Himnusz* megzenésítésekor miért harangzúgással kezdte el nemzeti imánkat, hogyan élték meg elődeink a trianoni békeszerződés aláírásának óráját, vagy hogy miért lopott Tessedik Sámuel ezüst evőkanalat. A kiadványt ez alkalommal viccek is színesítik; Koczor Tamás készítette hozzájuk az illusztrációkat.

A 2020. esztendő evangélikus egyházunkban az úrvacsora éve, ezért mind a tizenkét fejezet az úrvacsorával kapcsolatos tanulmánnyal zárul. A naptár második felében pedig megtalálható a Magyarországi Evangélikus Egyház frissített címtára.

■ L. K.

Határidőnapló Lutherrel 2020. Szerkesztette Boda Zsuzsa. A Luther-idézeteket válogatta D. Szabik Imre és Boda Zsuzsa. Luther Kiadó, Budapest, 2019. Ára 3200 forint.

Hat gyertya

Nem, nem számoltam el magam... Tudom: az adventi koszorún négy gyertyát gyújtunk meg. A hagyomány szerint három lilát és egy rózsaszínt. De vannak, akik szerint létezik egy ötödik is. Ha a négy gyertyát szalag köti egybe, keresztet formálva a koszorú közepén, a kereszt metszéspontjába kerül az ötödik, amelyet csak karácsony vigíliáján helyeznek fel és gyújtanak meg. Egy hófehér, a tisztaság jelképe. A Krisztus-gyertya.

Nézzünk most együtt adventi koszorúnk gyertyáinak fényébe, és megláthatjuk: lehet egy hatodik is.

KEPINK ILLUSZTRÁCIÓ

Az első a várakozásé, a reményé. Ha sikerült felegyenesedni és felemelni a fejünket és a napi gondok, tennivalók, rabságok sokaságából kiszakítani napi pár csendes percet ezen az adventen, akkor felismertük: ajándék az is, hogy vannak még be nem teljesült dolgok. Amelyekért lehet imádkozni, tenni, küzdeni, amelyeket lehet tervezni, céljá tenni. És lehet hinni, hogy ami emberileg nem lehetséges, azt odaajándékozza, megcselekszi Isten.

A remény gyertyája egész életünk egyik legfényesebb fényforrása. Akkor is ég, amikor innen távozzunk majd, hiszen menyeyei Atyánk vár a „túloldalán”. A Megváltó azért született és lett emberré, hogy ez: a remény fénye ne csupán pislákoljon, hanem kihunyhatatlanul égjen.

A második a szereteté. Koszorúnk kerek formája Isten teljes és végtelen szeretetét jelképezi. Se kezdete, se vége nincsen. Ebbe a szeretetbe érkezik az újszülött, majd lesz keresztelesekor Isten családjának tagja. S ebből a szeretetből nem távozzunk soha. A kisded Jézus, a betlehemi gyermek – akit már születésekor meg akartak ölni – azért vállalta az emberi sorsot, és halt meg a Golgotán, hogy nekünk a halál ne a vég, ne a kárhozat, hanem az atyai házba való hazatérés pillanata legyen.

Krisztus szeretete szorongat minket, ahogy Pál mondja, ennél erősebb kötelék nincs, hiszen elszakíthatatlan. A második fény is végigvilágítja utunkat, legyen bármilyen mély is néhanap a sötétség.

A harmadik az öröm gyertyája. Isten az embert örömmre, harmonikus, boldog életre teremtette. Benne, általa mindent meg is kapunk maradéktalanul. Igéje és testté lett Igéje a miénk. A teremtett világot is szeretetéből, az ember örömeire alkotta, ahogy társat is azért adott Ádám mellé Évánban. (Szenteste napján mi, magyarok éppen ezt a két névnapot tartjuk.)

Az öröm fénye kihunyhat-e a keresztyén ember életében? Vannak árnyak, igen, mert van veszteség, gyász, betegség, békéltenség... de Isten mindig egy és ugyanaz! Ő és ígérete nem változik. Krisztusban erősítette meg, visszavonhatatlanul megszilárdította, így Pállal mi is ezt mondjuk: „*Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete!*” (Fil 4,4) Az Úrban való öröm fénye nem múló fény: teremtett és megváltott emberek vagyunk Isten kegyelméből.

A negyedik a békéé. „*Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.*” (Lk 2,14) Ez a fény az isteni irgalomé, „*amellyel meglátogat minket a felkelő fény a magasságból; hogy világítsa azokat, akik sötétségben és a halál árnyékában lakoznak, hogy ráigazítsa lábunkat a békesség útjára.*” (Lk 1,78)

Vágyunk a békére, de nem tudjuk megteremteni: nem belőlünk fakad, amíg nem a megszületett Krisztus békéjéből merítjük. Az üdvösség forrása, Krisztus a békénk forrása. Az evangélium akkora erővel szól! „*Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta...*” (Jn 3,16) Isten Krisztusban megbékéltette a világot önmagával – nincs már távolság, bűn, ezért halt meg a Megváltó, hogy mi új életet kapjunk, tiszta lappal induljunk. Óriási ára volt a békének, de Jézus már kifizette értünk. A jászolban fekvő kisded Jézus a békét és üdvösséget jött elhozni minden embernek. Ez a fény az örökkévalóságig megmarad.

Az ötödik Krisztusé. Ő a tisztaság, a büntelenség. Itt az ünnep: megszületett a Megváltó, közénk jött a világ Világossága! Aki őt követi, nem jár sötétségben, övé az élet világossága. Az ajándék – amely a karácsonyhoz kapcsolódik – maga, akit Isten adott végtelen szeretetéből. A legdrágábbat, Fiát – a legkedvesebbnek, teremtményének, az embernek.

Elfogadjuk-e? Nincs késő megtérni és elfogadni Isten legnagyobb ajándékát, Krisztust, amíg életünk ideje tart. De milyen boldogság és kegyelem, ha vele élhetjük le az életünket! Ez a fény: Krisztus fénye legyen mindig előttünk, vezessen az úton, bátorítson, vigasztaljon, sose tévesszük őt szem elől!

S végül: a hatodik legyünk mi magunk. „*Ti vagytok a világ világossága. Nem rejthető el a hegyen épült város. A lámpást sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá, hanem hogy a lámpatartóra tegyék, és akkor világít mindenkinek a házban. Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti menyeyei Atyátokat.*” (Mt 5,14–16)

Mindenkinek hallania kell az evangéliumot, s ránk is van bízva, hogy hirdessük, mit tett Isten Krisztusban az emberrel és személyesen velünk. Elfogadtuk az ajándékot, s ez minket is ajándékozásra készítet. Akkor tudunk „világítani”, ha ő bennünk él, bennünk munkálkodik, s átárad rajtunk az igazi Fény. A remény, a szeretet, az öröm, a béke, egyetlen szóval: Krisztus.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Püspöknéink konyhájából

A közelgő ünnep alkalmából arra kértük Fabiny Katalint, Kondor Klárát és Szemerei Enikőt, osszák meg olvasóinkkal egy-egy olyan étel receptjét, amely nélkül családjukban elképzelhetetlen a karácsony. Arra is kíváncsiak voltunk, honnan ered a recept, és miért

fontos a család életében, hogy ezek az étek az ünnepi asztalra kerüljenek. A három püspökné a felkérésnek készségesen eleget téve nemcsak frissiben elkészítette a szóban forgó ételt, hanem fotókon dokumentálta is az eredményt.

Fenséges vacsora szenteste

Ezt a nagyszerű receptet férjem édesanyjától tanultam, aki templomba járó édesanyaként és felelősként igyekezett összehangolni a szentesti istentiszteletet a finom vacsorával. Hosszú éveken keresztül a szülői ház melegével várt minket, közel s távolban lévő testvéreket, rokonokat ez az ínycsiklandó étel.

A szolgálati hely változásával a távolságok is megnöttek. Ezért ma már „forgóban”, férjem édesanyjánál, hűgánál, Editnél és nálunk töltjük a karácsonyt. Ebben az évben mi látjuk vendégül a családot, először Budapesten. Az említett fogás most is biztosan az ünnepi asztalra kerül.

■ KONDOR KLÁRA

Kolbásszal töltött sertéskaraj majonézes, narancsos almasalátával

Hozzávalók (4 személy részére): körülbelül 1 kg békéscsabai kolbásszal töltött sertéskaraj, 6 db közepes méretű alma, 450 g tejföl, majonéz, porcukor, mustár, só ízlés szerint.

Elkészítés: Az előkészített, fűszerezett karajt behelyezzük a sütőedénybe ujjnyi vízzel, majd lefedjük. 180 Celsius-fokra előmelegített sütőbe tesszük, körülbelül 1 óra 20 perc sütés után kivesszük a sütőből, és lefedve hagyjuk még egy ideig. Miután kihűlt, becsomagoljuk alufóliába, másnapig a hűtőszekrényben tároljuk. Étkezés előtt közvetlenül vékonyan felszeleteljük. A majonézes, narancsos almasalátát étkezés előtt néhány órával készítsük el, hogy összeérjenek az ízek. Egy edénybe összekeverjük a tejfölt, a majonézt és a mustárt. Ízlés szerint sózzuk, és egy kevés porcukrot is teszünk bele. A megmosott almát meghámozzuk, cikkekre, majd kisebb kockákra vágjuk, összekeverjük a már elkészített alappal. A narancsot vékony kockákra szeletelve az almára helyezzük, majd a hűtőbe tesszük a salátát.

Gyertyafény, szép remény, karácsonyi (apró)sütemény...

A mi gyerekeink valahogy nem szerették a habos tortacsodákat, anélkül inkább a kakaós csigát, a kalácsot, a palacsintát – és mindenekefelett az aprósüteményeket, kekszféleket. Nálunk a szülinapi torta huszönötödször is ugyanaz a palacsintatorta, még véletlenül sem például orosz krémtorta. A szeretetvendégségen kapott süteménycsomagból mindig a linzerkarika és a darálás keksz fogy el leg hamarabb, a szegény Fekete-erdő sütik és a lúdlábak pedig hiába kínálják magukat, legtöbbször érintetlenül maradnak.

Ha tehát – a felkérésnek eleget téve – hű akarok maradni a családi hagyományainkhoz, akkor néhány olyan egyszerű keksz receptjét osztom meg, amelyek egy csöppet sem látványosak, ám nélkülük nálunk nincs karácsony. A recepteket egy Németországban közkedvelt női magazin, a *Brigitte* egyik karácsonyi különszámában ismertem meg huszonöt évvel ezelőtt. Odakint több évszázados múltja van a „Plätzchen”-nek, azaz az aprósütemény-sütésnek, amelybe lelkes némettanárként a tanítványaimat is igyekeztem beavatni. Így szép hagyománya lett annak, hogy az egyik csoportommal évről évre német receptek alapján sütögetünk

a konyhámban, majd az adventi koszorú körül karácsonyi dalokat éneklünk és ígét hallgatunk. Bár már két éve leérettségiztek, idén is izgalommal várom őket advent első vasárnapján.

Ilyenkor hosszúak az éjszakák: éppen alkalmasak arra, hogy szép sorban begyűjtem az aprósütik tésztaját. Így aztán a karácsony előtti napokban több alufóliába csomagolt gombóc várakozik a hűtőnkben. A kötelező mézeskalácsészta mellett három további fajta biztos, hogy mindig ott van: a csokis-mogyorós puszedli, a diós-villás keksz és a vaníliás perccészta.

Amikor aztán kitor a téli szünet, és mindhárom gyerekünk végre itthon van, kezdődhet a sütés! Mindenki kiveszi a részét a golyó- és hurkaformálásból, lapításból, kenetetésből és díszítésből. Fahéj- és vaníliaillat lengi be a házat, sok a nevetés, nem kell az órát nézni, és ha már így együtt a kaláka, akkor mi mást hallgatnánk (és énekelnénk) közben, mint a Kaláka együttes betlehemes lemezének dalait:

*Gyertyafény,
szép remény,
karácsonyi sütemény.*

*Máskor arra jártam én,
hol a házban teli tálak
énekelnek, táncot járnak,
körben angyalhaj lobog
év végén, de még idén.*

(Weöres Sándor:
Téli nyalánkságok; részlet)

Miután minden kész, színre lép a férjem, Tamás. Szertartásosan végigkóstolja a választékot, majd minden évben kijelenti, hogy akkor is a csokis-mogyorós puszedli a legfinomabb.

A diós-villás keksz a készítése miatt vált fontossá számunkra. A ma már felnőtt gyerekeink még mindig „lapítani” akarnak, vagyis villával lenyomni a kész golyókat – ezért lett a neve „villás”. Úgy látszik, gyerekként izgalmas dolognak tűnt „nyomot hagyni”, és ma is szívesen nosztalgiáznak ezen.

Az én kedvencem a vaníliás perccészta, amelyet a végén citrommázzal szoktam bekenni. Ez az édes keksznek enyhén fanyar utóíz kölcsönöz.

Jóízű karácsonyvárást kívánok mindenkinek!

■ FABINY KATALIN

Vaníliás percc

Hozzávalók: 30 dkg liszt, 10 dkg porcukor, 1 teáskanál vaníliaaroma vagy egy rúd igazi vanília kikapart belseje, 15 dkg puha vaj vagy margarin, 2 tojássárgája. A mázhoz: 3 evőkanál citromlé, 5 dkg porcukor.

Elkészítés: Minden hozzávalót összegyűrünk, majd a tésztát 1 órára hidegre tesszük. Lisztes kézzel körülbelül 15 centiméter hosszú, vékony hurkákat formálunk, amelyeket percc alakban a sütőpapírral bélelt tepsire fektetünk. Szébbek lesznek a percek, ha középen nemcsak keresztbe rakjuk a végüket, hanem csavarunk egyet rajtuk (lásd a képen). Villanysütőben 175 Celsius-fokon 15 percig sülnek. Miután kihűltek, megkenjük őket a citrommázzal. Színes szórócukorral díszíthetjük őket.

Csokis-mogyorós puszedli

Hozzávalók: 5 tojássárga, 15 dkg porcukor, 30 dkg őrölt mogyoró, 10 dkg (1 tábla) reszelt étcsokoládé, 10 dkg egész mogyoró a díszítéshez.

Elkészítés: A tojássárgáját a porcukorral habosra keverjük. Hozzáadjuk a darált mogyorót és a reszelt étcsokit, majd a tésztát 30 percig pihentetjük. Két teáskanállal kis halmokat helyezünk a sütőpapírral kibélelt tepsire, és mindegyik halmocská közéjük egy szem egész mogyorót ültetünk. 200 Celsius-fokon körülbelül 20 percig sütjük. Vigyázat: a férjek előszeretettel tüntetik el a kekszek édességét, a mogyorószemeket!

Diós-villás keksz

Hozzávalók: 15 dkg darált dió, 30 dkg liszt, 1 kávéskanál sütőpor, 15 dkg porcukor, 18 dkg puha vaj vagy margarin, 1 egész tojás.

Elkészítés: A hozzávalókat összegyűrjük, és fél órára hűtőben állni hagyjuk. A tésztából golyókat formálunk, és sütőpapírral bélelt tepsire tesszük, majd villával lelapítjuk őket. 200 Celsius-fokon 10-15 percig sütjük a kekszeket. Tetszés szerint az egyik felüket sötét csokimázba mártathatjuk. Így nemcsak szebbek, de még finomabbak lesznek.

Testvérkapcsolatos karácsonyi mézes

Előjáróban annyit, hogy férjem, János szorgalmas mézessüti-fogyasztó. Az év bármely szakában szívesen eszi – a mézeskalács lehet csupasz vagy írott, a puszedli csokis vagy fehér bevonatos, töltött, mindegy.

Pont emiatt érzékeny kérdés az ideális karácsonyi mézes. Többféle recepttel kísérleteztem az évek során, de egyik sem volt az igazi. Azt figyeltem meg, hogy a másutt kóstolt mézeskalácsok otthon elkészítve sosem ízlenek annyira. Különösen így volt ez kedves anyósom, „Muttika” mézesével. Saját kezével írta le nekem a receptet, de akkor sem működött. Beláttam, hogy hiába. Van, amit nem lehet utánozni: a nagyszülői házat, az első konyhában

körbeállt fát, a csillagszórót. Nincs párja a spájzból utántöltött sütis tálcának a grillezés ostyalappal, a zserbóval, no meg a mézeskaláccsal: kör vagy szívecske, tetején egy szem dióval. Az otthon ize.

Az áttörést Eszter lányunk finnországi ösztöndíja jelentette. Lelkendezett egy mézesről, amely hasonlít a hazaira, de kicsit kekszesebb. Van benne narancshéj és gyömbér is. Addig keresgéltem a neten, míg a *Nosalty.hu* oldalon rátaláltam a „finn karácsonyi, azonnal puha mézeskalács” receptjére. Finnes, testvérkapcsolatos és nem utolsósorban egyedül ízvilág a nagycsaládban. A díszítés leendő menyünk, Dia reszortja. Évek óta ezt sütjük karácsonykor.

■ SZEMEREI ENIKŐ

Mézeskalács finn módra

Hozzávalók (4 adag): 1 kg liszt, 30 dkg Rama margarin, 30 dkg cukor, 5 tojás (3 a tésztába, 1 a díszítéshez, 1 a kenéshez), 25 dkg méz, 2 kávéskanál (nem mokkáskanál!) őrölt gyömbér, 2 kávéskanál őrölt szegfűszeg, 1 kávéskanál őrölt narancshéj (száritott vagy friss, reszelt, fehér rész nélkül), 2 kávéskanál őrölt fahéj, 3 kávéskanál szóda-bikarbóna, 12 dkg porcukor (a díszítéshez).

Elkészítés: Összekeverjük a lisztet a szóda-bikarbónával. A mézet és a fűszereket összefőzzük, majd hozzáadjuk a margarint, és addig kevergetjük, amíg kihűl. A három tojást felverjük a cukorral. Ezt a háromfelét összegyűrjük. (Nem kell nagyon, csak hogy összeálljon; ha nem áll össze, akkor kevés tejfölt adunk hozzá.) Utána a tésztát egy éjszakára betesszük a hűtőbe. Másnap fél centiméteresre nyújtjuk, kiszaggatjuk formákra, és 170 Celsius-fokon kisütjük. A cukormázhoz egy tojásfehérjét nagyon kemény habbá verünk a porcukorral. Nyomózsákba töltjük, és mintázzuk a mézeskalácsokat. A cukormáz egy éjszaka alatt szárad meg, de ha meleg van a szobában, kevesebb idő is elég neki.

Fordított adventi naptár

szereket.éhség.

szervezeten keresztül másoknak tudunk örömet szerezni.

A huszonnégy ablak olyan tárgyi adományokat vagy segítő szolgáltatásokat rejt, amelyeket az Ökumenikus Segélyszervezet az országos adventi pénzzadománygyűjtése során érkező adományokból tud biztosítani a rászoruló családoknak.

A segélyszervezet *szereket.éhség.* akciója idén sem csak ajándékokra gyűjt: célja, hogy a hétköznapiakban is segíthesse a nélkülözőket. Legyen szó akár tartós élelmiszerről, tűzifáról, meleg takaróról vagy fejlesztőpedagógusi foglalkozásról, a segítség minden esetben konkrét. És nemcsak karácsonykor, nemcsak adventben, hanem az év háromszázhatvanöt napján.

A fordított adventi naptár mindannyiunknak segít, hogy a figyelmünket az ajándékozás örömeire és a rászorulókat felé tudjuk fordítani. Nyiss egy ablakot, és segíts te is!

További részletek itt: szereketehseg.hu.

Te is alig várod a karácsonyt? Az ünnephez kapcsolódó illatokat, ízeket, finom falatokat, családi lakomákat és az apró ajándékokat? Nincs is jobb, mint amikor napról napra több ablakot nyithatunk ki az adventi kalendáriumon, és mindennap kapunk valamit. VAGY MÉGIS VAN? Az Ökumenikus Segélyszervezet idén különleges adventi naptárral ajándékoz meg minket, amely garantáltan napról napra közelebb visz a

karácsony legfőbb üzenetéhez: a cselekvő szeretethez.

A fordított adventi naptár a hagyományhoz hasonlóan huszonnégy ablakból áll, és mindennap kinyílik egy új ablak. A szereketehseg.hu honlapon létrehozott virtuális adventi kalendárium ablakait kinyitva viszont nem csokoládét vagy más édességet kapunk, hanem napról napra egy olyan célt ismerhetünk meg, melynek támogatásával a segély-

FOTÓ: MÓR

Jobb adni, mint kapni?

Tapasztald meg: szeretetehség.hu

ÖKUMENIKUS
SEGÉLYSZERVEZET
HIA-HUNGARY

Valósítsuk meg az ablakokban rejlő célokat,
tegyük együtt szebbé rászorulók ezreinek karácsonyát,
és segítsük őket a hétköznapokban is!

szeretet.éhség.

Fordított adventi naptár

1	 RUHA	9		16		12			
10		21		23		ÁTMENETI OTTHONOK	15		
13		18		7		ISKOLASZER			
20		14		TÜZELŐ		11		17	
22		8		19		24			

Isten missziójának gyümölcse az egyház

Szeverényi János a szükséges minimális közös nevezőről

„Nem minden misszió, amit annak mondanak, és lehet az is misszió, amit nem így nevezünk. Életet, hitet mi nem adhatunk. Koldusok vagyunk, ahogy Luther is látta. Rászorulunk Isten kegyelmére, áldására, aki kövekből is támaszthat egyházat magának” – mondja Szeverényi János. Küldetés rovatunkban ezúttal egyházunk országos evangelizációs és missziói lelkészét kérdezzük.

– Elsőként, kérjük, röviden mutakozzon be. Szóljon a tanulmányairól és lelkési pályájának eddigi állomásairól.

– Békéscsabán születtem. Imádkozni, Bibliát olvasni szüleim tanítottak. Száztizedmagammal konfirmáltam Dedinszky Gyula bácsinál. Fényképészmesterséget tanultam. Voltam műtermi, riport- és múzeumi fotós. Tizennyolc éves koromig több ezer keresztyén programon vettem részt, hiszen a templomi istentiszteletek mellett az otthoni áhítatokon is mindennap olvastam a Szentírást, imádkoztam, Isten mégsem ismertem. Az örömhír az, hogy ő viszont ismert, akart és keresett engem. Megszólított ellenállhatatlan szeretettel, tapintattal, és ekkor minden megváltozott. Életemben máig tartó hatása van az akkori békéscsabai segédlelkész, Győri János Sámuel szolgálatának. Teológiai tanulmányaim alatt sokféle gyülekezetet, missziói munkát ismertem meg Budapesten és szerte az országban. Eljutottam a moldvai csángókhoz is. Negyed- és ötödéves hallgatóként az angyalföldi gyülekezetben végeztem kiegészítő szolgálatokat, heti öt alkalommal, Benczúr László mellett. A takarító, a szeretetvendégségre teát főző és az egyházi is én voltam. Ezt követően Káldy Zoltán püspök a csorvási és gerendási gyülekezetbe küldött ki. A rendszer-váltáskor megválasztottak a Keresztyén Ifjúsági Egyesület [KIE] szervezőtitkárának, ami egyben az országos ifjúsági lelkési munkát is jelentette. Számtalan konferenciát, képzést szerveztünk, amibe bevontuk a határon túli fiatalokat is. Szerkesztettem a *Vezess!* című módszertani ifjúsági újságot, kiadtunk énekes- és

játékoskönyvet, színdarabgyűjteményt. A KIE közösségében sokan megtértek, és megtalálták a hivatásukat ezekben az időkben. Később meghívtak a kelenföldi gyülekezet lelkészének, majd a Budai Egyházmegye esperese lettem. Két évig Budapest VIII. kerületében utcai szociá-

Isten nem dolgozik kaptafára. Ő nagyon gazdag, színes és kreatív. Elég csak a teremtettségre vagy Jézus földi működésére gondolnunk. A szükséges minimális közös nevezőre, a törvényre és az evangéliumra viszont szükség van, bármilyen kegyességi stílust képviselünk.

lis munkát végeztem. Néhány éven át a Szentírás Szövetség elnöki szolgálatát is vállaltam. Másokkal együtt létrehoztuk az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesületet. 2003-ban egyházunk közgyűlése megválasztott országos evangelizációs és missziói lelkésznek. Második ciklusban vagyok a Magyar Evangéliumi Szövetség – Aliansz elnöke.

– **Miként látja a missziókat, küldetésnek a szerepét, feladatát? Miért tartja ezt az egyházban fontosnak?**

– A misszió nem emberi találmány. Az egyház Isten missziójának gyümölcse. Erről szól az üdvtörténet. Isten elküldte igéjét, és elkészítette a megváltást a bukott világnak. Átszakította az eget, köznék jött, hogy megkeresse és megtart-

sa az elveszetteket. Az élő és ható ige, a Szentlélek tüze, a lélekmentés elkötelezettsége, a keresztyén közösség építése nélkül az egyház nem egyház.

– **Lehet a missziót többféleképpen értelmezni? Lehet a misszió az egyházon belül sokrétű, sokszínű, mármint akár kegyességi irányzatok szerinti?**

– Isten nem dolgozik kaptafára. Ő nagyon gazdag, színes és kreatív. Elég csak a teremtettségre vagy Jézus földi működésére gondolnunk. A szükséges minimális közös nevezőre, a törvényre és az evangéliumra viszont szükség van, bár-

milyen kegyességi stílust képviselünk. Valaki ezt így fogalmazta meg: nem újraírni kell a Bibliát, hanem újra kell olvasni. Hozzáteszem, a Lélek által, hiszen a betű önmagában nem segít, csak a Lélek ad életet. Gyümölcsöző misszióra így lehet reménységünk. Nem minden misszió, amit annak mondanak, és lehet az is misszió, amit nem így nevezünk. Életet, hitet mi nem adhatunk. Koldusok vagyunk, ahogy Luther is látta. Rászorulunk Isten kegyelmére, áldására, aki kövekből is támaszthat egyházat magának. Lehetnek terveink, projektjeink, állami támogatás, jó szándékú, színvonalas zsinati, bizottsági munka, de ő „szerelmesének álmában ád eleget”. [Zsolt 127,2; Károli-fordítás] „Ha kiárasztod lelkedet, új te-

remtmények keletkeznek, és megújítod a termőföldeket.” [Zsolt 104,30]

– Mik a céljai országos missziói lelkészként?

– Célom a lelkészek, a missziói munkatársak, a gyülekezetek erősítése, ébresztése az evangélium hirdetése, tanácsadás, lelkigondozás, munkatársképzés, munkaágak szervezése, iratterjesztés és médiamunka által.

– Meglátása szerint mely területeken kell erősíteni az egyházi missziói munkát?

– Misszió ott van, ahol az emberek átélik Isten szeretetét, a megtérést, újjászületést, Isten országának valóságát. Minden élő hitű egyháztagnak egyben miszionárius is. Ezt fontos tudatosítani, és fontos ehhez segítséget is adni képzés, igehirdetés, lelkigondozás, a szolgálatba való beállítás által. A munkatársakat meg kell becsülni, segítő módon követni kell őket szolgálatukban, mint egy jó edzőnek a csapata tagjait. Az utóbbi időben erősödik a gyülekezeti munkatársak képzése egyházunkban. Ez nagyon jó. A lelkészképzés ebből a szempontból is különös jelentőséggel bír. Fontos, hogy a lelkészelöltek hittel, Lélekkel betöltve, missziói tűzzel érkezzenek a gyülekezetekbe. Az ige hirdetése mellett nagyobb hangsúlyt kell tenni a lelkigondozásra, a családlátogatásra, a közösségépítésre. Jézus három éven át Isten országáról tanított, és követőit ebbe a közösségbe vonta be. A közösségszervezés fontos, de az önmagában még nem biblikus misszió. Ihletett igehirdetésekre van szükség. Az ige teremti az egyházat. Ugyanakkor az ige testet ölt, és tetté, történéssé, cselekedetté válik. Az ilyen egyházon nincs fogása a gonoszoknak. Templomainkat, gyülekezeti termeinket mindenhol barátságossá, fűthetővé, esztétikussá kell tenni, ellátva őket kiszolgálóhelyiségekkel: mosdó, konyha, gyermekszoba. Elodázhatatlan feladat a fiatalok elérése azokon a felületeken, amelyekeken otthonosan mozognak. Ezek az internet és az okostelefon adta lehetőségek. Ők már nem olvasnak könyvet, újságot, nem néznek televíziót, nincs CD-lejátszójuk. Sok ezer diák tanul iskoláinkban, tudomásom szerint egyházunk még nem lépett feléjük ezen a módon.

– Melyik az az ige, amely ebben a munkában irányt, erőt ad az ön számára?

– Nehéz bármit is kiemelni, sok ilyen ige van. Fontos megérteni Isten üdvakarátát, jól érteni a törvényt és az evangé-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

lium viszonyát, megtanulni, hogyan éljünk a mindennapokban a kereszttel és a feltámadás erejéből. Hiszem, hogy Isten megadhatja nekünk azt a Lelket a Biblia olvasásakor, amely Ézsaiást, Márkot vagy Pált ihlette. Közel állnak hozzám ezek a mondatok: „A messzeségben is megjelent az Úr: Örök szeretettel szerettelek, azért vontalak magamhoz hűségesen. Fölépítelek még, és fölépülsz, Izráel szüze.” [Jer 31,3–4] „Amikor látta a sokaságot, megszánta őket, mert elgyötörték és elveszettek voltak, mint a juhok pásztornélkül.” [Mt 9,36]

– Eddigi életében melyik volt a legmeghatározóbb istentapasztalata?

– Az a decemberi délután 1978-ban, amikor Isten váratlanul magához vont. Leginkább ez a páli ige írja le azt a találkozást: „...szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által.” [Róm 5,5] Senki nem térített, evangelizált, de minden igazzá, valósággá vált: az elveszettség, a bűnbocsánat, az újjászületés, a küldetés. Hálás vagyok azért, hogy ez nem csupán egy szép, kegyes emlék. Az Úr azóta is hordoz, nevel, segít, erősít, vezet minden hibám, botlásom ellenére.

– Lelkeszi gyakorlatában bizonyára van módja testközlelől megtapasztalni

a misszió fontosságát, hatását. Említene erre egy példát?

– Egyik ajándéka szolgálatomnak a kelet-földi felnőtt ifjúság. Egy év hívogatás, szervezés után már lemondtam arról, hogy sikerül egy csapatot összehozni, és egyszer csak mégis elkezdtek mindenhol jönni a fiatalok. Evangélikusok, más felekezeti háttérűek, érdeklődők, hinni nem tudók, istenkeresők, árvák, cigányok, szemiták, antiszemiták, gazdagok, szegények. Kereszteltem, eskettem, lelkigondoztam. Csodálatos volt látni azt, ahogy Isten cselekszik az életükben. Rendeződtek életek, gyógyultak a szívek, Istenre és közösségre találtak a mustármagból nőtt nagy fán az ég madarai [Mt 13,31–32]. Mindig szerettem fiatalokkal foglalkozni. Öröm, hogy láthatom, követhetem életüket évek után is. Isten megadja, hogy szólhatok hozzájuk, elfogadnak egy idősebb testvért, például az erdélyi evangélikus ifjúsági találkozókon két éve. A napokban találkoztam a szilágysági Zilahon kétszázötven kamaszszal. Az a tapasztalatom, hogy Isten elvárja a készülést, az imát, az odaszánást, de áldást, isteni jelenlétet, termékeny csendet csak ő adhat.

■ E. É.

Tisztelt Olvasónk, Előfizetőnk!

2020-ban az *Evangélikus Élet* már a 85. évfolyamát kezdheti meg. Bízunk benne, hogy az új évben is minden kedves olvasónk talál majd gazdagító, hasznos írásokat a magazin hasábjain.

A következőkben a Luther Kiadó lapjairól, illetve a jövő évi előfizetési lehetőségekről nyújtunk rövid tájékoztatást.

Ez évben kérdőíven kértük olvasóink visszajelzéseit, véleményét az *Evangélikus Élettel* kapcsolatban. Ezeket a szerkesztőség igyekszik figyelembe venni (tartalmi változtatásokkal is). Ugyanakkor tapasztaljuk, hogy folyamatosan csökken az előfizetők száma, és emelkednek a költségek – például a nyomdai előállításé –; ezekre a kihívásokra is igyekszünk a lehetőségeinkhez mérten reagálni. Mindemellett a nyomtatott és a digitális elérhető *Evangélikus Élet* magazin előfizetői díja 2020-ban is változatlan marad.

Ami kiadónk másik két lapját illeti, jövőre tartalmában megújul a *Lelkipásztor* evangélikus lelkési szakfolyóirat: valláspedagógiai rovatával bővül. A *Credo* evangélikus folyóirat első lapszáma pedig 2020 tavaszán várható. A két lap esetében is igyekeznek a szerkesztőségek az olvasói igényeknek megfelelni, az olvasóközönséget szélesíteni, az optimális megoldásokat keresni.

Az *Evangélikus Élet*, a *Lelkipásztor*, valamint a *Credo* elektronikus példányainak előfizetésére a Luther Kiadó webáruházában (Bolt.lutherkiado.hu) a *Folyóiratok - Digitális* menüpont alatt van lehetőség. A lapok előfizetési díjai a táblázatban olvashatók.

Árak, előfizetési díjak 2020-ban		egy évre	fél évre	negyed-évre	egy példány
Evangélikus Élet	nyomtatott	15 600 Ft	7 800 Ft	3 900 Ft	600 Ft
	digitális	7 800 Ft	3 900 Ft	1 950 Ft	450 Ft
Lelkipásztor	nyomtatott	12 000 Ft	6 000 Ft	-	1000 Ft
	digitális	8 100 Ft	4 050 Ft	-	700 Ft
Credo	nyomtatott	3 600 Ft	-	-	1 800 Ft
	digitális	1 800 Ft	-	-	900 Ft

Előfizetői támogatói akció. Ahogyan a korábbi években is tettük, most is szeretnénk támogatni azokat az olvasóinkat, akik anyagi okokból nem tudnák megrendelni az *Evangélikus Élet* magazint. Ezért kérjük Önöket, ha módjukban áll, az előfizetési díjnal

A Luther Kiadó könyvesboltjának adventi nyitvatartása. December 23-ig várjuk vásárlóinkat hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között; december 18-án, szerdán 9 és 18 óra között; december 23-án, hétfőn 9 és 15 óra között. December 24-től a bolt zárva tart. A leltározás utáni első nyitvatartási nap 2020. január 20., hétfő.

nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz. Ha segíteni tudnak, kérjük, a csekken, illetve az átutaláskor a saját előfizetési díjukon felül az erre szánt összeget is fizessek be, és a „közlemény” rovatba írják be, hogy „előfizetői támogatás”, valamint annak pontos összegét. Várjuk továbbá azoknak az előfizetőinknek a jelentkezését is, akik anyagi lehetőségeik miatt kényszerülnének a magazin lemondására, mert nekik a továbbiakban is segítséget tudunk nyújtani.

A tavaly meghirdetett támogatói akciónk keretében 47 695 forint gyűlt össze.

val térítésmentesen tölthet el egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban, egy előre egyeztetett időpontban.

Tisztelt olvasónk, előfizetőnk! Ha mindezekkel kapcsolatban bármilyen kérdése van, forduljon bizalommal munkatársunkhoz, Nyitrai Eleonórához az 1/317-5478-as vagy a 20/824-5518-as telefonszámon, illetve a kiado@lutheran.hu e-mail-címen. A határon túli előfizetésekkel kapcsolatban szintén ezeken az elérhetőségeken szíveskedjenek érdeklődni.

Munkatársaim nevében is békés adventi heteket, örömteli karácsonyi ünnepet és Isten áldásaiban gazdag új esztendőt kívánok minden tisztelt olvasónknak és előfizetőnknek!

ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója

Kedves Olvasóink! Az *Evangélikus Élet* ez évi utolsó lapszáma december 29. – január 5-i dátummal, a 2020. évi első szám január 19-26-i dátummal jelenik meg. Ára változatlanul 600 Ft. Szerkesztőségünk december 23. és 2020. január 6. között zárva tart. Nyitás január 7-én, kedden.

A leragasztott postaláda

Nemrégiben hétféle reklámújság volt a postaládánkba gyömösölve, mintegy négykilónyi mennyiségben. Épp ráértem, így kíváncsiságból átlapoztam, hogy megnézzem, mi mindent nem fogok akciósan megvenni. Több ismerősöm viszont hétről hétre alig várja ezeket a különleges hírforrásokat. Tollal a kezükben gondosan áttanulmányozzák a kínálatot, bejelölik, hol mit szeretnének megvenni, majd elindulnak a bevásárló körútra.

Sokak számára azonban nincs annál idegesítőbb, mint amikor reklámújságokkal tömik tele a levélszekrényüket. Bosszantó is, ha a kéréstlen, ingyenes szóróanyagok közé bekeverednek a fontos levelek, számlák, és emiatt halmozódik fel ki nem fizetett tartozás.

Többféle megoldás létezik a problémára. Van, aki leszereli a levélszekrényét, és postafiókot nyit, míg más inkább felszerel még egyet a nyomtatott reklámoknak. A minap egy köztes megoldást láttam: a falra szerelt szekrény nyílása alatt nagy betűkkel, két felkiáltójellel a végén, ékeskedett a felirat: „Ne dobj bele semmit!!” A nyomtaték kedvéért pedig széles ragasztószalaggal le is volt ragasztva a nyílás. Biztosra ment a tulajdonos...

Próbáltam elképzelni, mennyi bosszúsága lehetett már a levélszekrény gazdájának, ha ezt a drasztikus megoldást választotta. Vajon mi lehetett az utolsó csepp a pohárban? Reklámújság? Fizetési felszólítás? Netán gyorshajtási büntetés? Nem tudom, de biztos vagyok benne, hogy valami kellemetlen dologról volt szó. Az emberek ugyanis ritkán zárják ki az életükből a jó dolgokat.

Egy rég nem látott barátnőm legutóbbi találkozásunkor mesélte, hogy egy reggel váratlan levelet vett ki a postaládájukból. Arról értesítették, hogy ő nyerte meg a macskaeledel-nyereményjáték fődíját, egy kétszemélyes, egyhetes utat Thaiföldre. Hítte is, meg nem is – inkább nem –, de amikor felhívta a megadott telefonszámot, megerősítették a levélben leírtakat. Azóta már haza is jöttek, persze tele élménnyel és sok gyönyörű fotóval. Milyen jó, hogy ő nem ragasztotta le a levélgyűjtő szekrényük nyílását! Pedig ők is biztosan rengeteg nemkívánatos reklámújságot kapnak, de a nyereményértesítő levelet is kézbe vehették. És milyen

jó, hogy elhitték a benne leírt üzenetet, még ha hihetetlennek is tűnt első látásra.

Karácsony táján sokszor eszembe jut az előbb említett leragasztott postaláda. Sok ember úgy zárja le a fülét és szívét a szentesti üzenet elől, mint ennek a levélszekrénynek a tulajdonosa.

Több mint kétezer évvel ezelőtt azon a bizonyos éjszakán a pásztorok különleges értesítést kaptak: főnyeremény-tulajdonosok lettek. Igaz, az értesítő is rendhagyó volt, úgy is mondhatnánk, mennyei... A pásztorok pedig

FOTÓ: BODA ZSUZSA

elhitték a nekik szóló üzenetet, majd azzal, hogy elmentek a betlehemi istállóba, „át is vették” a díjat.

Sok-sok kilométerrel arrébb is érkezett akkor egy értesítő. Ez sem volt szokványos, inkább csillag alakú. A napkeleti bölcseknek is dönteniük kellett: nemkívánatos „reklámújságnak tekintik”, és nem foglalkoznak vele, vagy elhízik az üzenet tartalmát, és útra kelnek. Jól tudjuk, ők az utóbbit választották; csak azt sajnálom, hogy akkor még nem találták fel a fényképezőgépet...

A mennyei örömmel-kézbesítő szolgálat az ideai ünnepeken is működik, és hozza a jó hírt: megszületett a Megváltó! Tőlünk függ, hogy szívünk levélszekrényét – képletesen szólva – leragasztva találja-e a hírnök, vagy örömmel átvesszük az üzenetet, és élünk minden áldásával.

■ – BODAZS –

Egy kutató főnemes

Báró Radvánszky Béla emlékezete

Bár a Magyar életrajzi lexikon egyszerűen művelődéstörténet-írónak titulálja a százhetven éve, 1849. március 1-jén született radványi és sajókazai báró Radvánszky Bélát, az evangélikus főnemes életútja ennél jóval szerteágazóbb volt. Nemcsak a művelődés területén tett le sokat az asztalra, de többek között országgyűlési képviselőként, Zólyom vármegyei

főispánként, császári és királyi kamarásként, illetve koronaőrként szintén becsülettel látta el feladatait. Közmegebecsültségét jelzi az is, hogy 1905-ben őt is jelölték a Magyar Tudományos Akadémia elnöki tisztére. Az evangélikus egyház elismert, tevékeny tagja volt, életének utolsó húsz esztendejében országos vezető tisztséget is betöltött.

A Borsod vármegyei Sajókázán született Radvánszky Béla nyolcéves korában elvesztette édesapját, attól kezdve nevelésében nagybátyja, Radvánszky Antal volt az édesanya segítségére. A kislány a felsőbb osztályokat Pesten először az evangélikus, majd a református gimnáziumban végezte. Az érettségi után jogot tanult. Ifjú éveiben többször tett európai utazásokat.

Családjának több évszázados múltja, valamint az értékes okmányokkal teli, kimeríthetetlen családi levéltár már gyermekkorától vonzotta őt. Már tizenévesen szívesen töltötte az időt azzal, hogy okleveleket másolt, vízjegyeket, pecséteteket, címereket gyűjtött. Ez a gyűjtőszeszvedélye élete végéig megmaradt: könyvritkaságokban bővelkedő sajókazai könyvtára a leltárak szerint tizennégyezer kötetből állt. A későbbiekben nemcsak saját családjának archívumában, hanem más családi levéltárakban, sőt az országos levéltárban is kutakodott.

A család sajókazai kastélyát ő bővítette könyvtárszárnnyal. „Három temploma és Radvánszky Béla báró koronaőr szép kastélya és parkja az egész völgy legszebb pontjává teszik e helyet. A báró nagy és becses könyvtára a kastély mellett külön e célra emelt épületben van elhelyezve” – olvashatjuk *Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képen* című munka 1900-ban megjelent 6. kötetében.

Az íróember

Nemcsak olvasni és gyűjteni szeretett, de írói vénával is megáldotta őt Teremtője. Tizenöt éves korában jelent meg először a neve nyomtatásban: Arany Já-

nos *Koszorú* című lapja – az első szám címlapja szerint „szépirodalmi s általános műveltség terjesztő hetilap” – közölte 1864 novemberében Turgenyev *A kerületi orvos* című elbeszélését az ifjú báró fordításában.

Báró Radvánszky Béla

Hamarosan azonban történelmi témájú írások, illetve azok tervei születtek tollából. A kortárs és jó barát, R. Kiss István Radvánszky halála után, 1907-ben írta a következő sorokat a *Báró Radvánszky Béla emlékezete* címmel megjelent munkájában: „...nagy könyvtárának minden darabját átolvasta, és tervbe vett munkáinak folyószámaival lapszéli jegyzetekkel kísérte. E lapszéli jegyzetből megállapítható, hogy az adatokat körülbelül 20 nagyobb munkára gyűjtötte egész életén keresztül; de részint kéz-

iratban, részint jegyzetekben maradt irodalmi tervei e számot jóval meghaladják.”

Fő kutatási területe a 16–17. századi művelődéstörténet volt, megjelent munkái is e témakörből származnak: *Lakás és bútorzat a XVI. és XVII. században*; *Lakadalmak [sic!] a XVI. és XVII. században* (a *Századok* című folyóiratban); *Bethlen Gábor fejedelem udvartartása*; *Régi magyar szakácskönyvek*.

Az R. Kiss István említette további tervei között szerepelt például a magyar nemzetségek történetének elkészítése is. „Másik terve volt – írja a néhai jó barát – a magyar pecséttan kézikönyvének megírása. E célból átnézte és kicédulázta az Országos Levéltár, a Magyar Nemzeti Múzeum és több családi levéltár anyagát. Céduláiból betűrendes Pecsétmutatót készített, amely 8-9 kötetet tesz ki, hozzákezdett a kidolgozáshoz; sőt elkészítette az illusztrációkat is, mégpedig oly művészi kivitelben, amilyennel még irodalmunkban nem találkoztunk. E célra külön képzett egy fiatal tehetséges festőművészt, Patakyt. Egy pecséttrajzot elkészített vele háromszor, sőt négyszer is, mindaddig, amíg kifogásolni valót nem talált rajta. Sok pénzébe került; de gyönyörködött is bennük még évtizedek múlva is, valahányszor e rajzok kezébe kerültek.”

Fő művének a háromkötetes *Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században* című munkája tekinthető. A több évtizedes kutatómunka sorrendben utolsóként megjelent első kötetének előszavában a következőket írja Radvánszky 1895-ben: „Hogy az egész Magyarországnak a XVI. és XVII. században való állapotjáról bővebb képet nyerjünk Apór említett munkáján, az egykorú emlékiraton és a nyomtatásban kiadott kútfőkön

kívül, levéltári kutatásokra is ki kellett terjeszkednem. A levéltárakban talált leltárak, hozományjegyzékek, lakodalmi rendek, étlapok, meghívók, családi levelezések, számadástörödékek, végrendeletek és több hasonló tárgyú írásokban véltem a még hiányzó vagy szükséges anyagot feltalálni."

Politikusként is a művelődésért

1875-ben országgyűlési képviselővé választották. E pozíciójában is a magyar művelődésügy jobbítása volt az egyik célja. „1880-ban jegyzője lett annak a kilenctagú bizottságnak, amelyet a »Tisztelt Ház« a Magyar Nemzeti Múzeum ügyeinek megvizsgálására küldött ki – írja Debreczeni-Droppán Béla a 2015-ben megjelent, *A reformáció kincsei I.* című kötetben. – Végül is a jelentést és benne a reformjavaslatokat Radvánszkyknak kellett elkészítenie. [...] Az általa jegyzett jelentés 1881-ben készült el és került az országgyűlés elé, melynek köszönhetően már a következő évi költségvetésben több pénz jutott a nemzet múzeumának szükségleteire."

Hétévnyi országgyűlési képviselőség után 1882-től Zólyom vármegye főispánja, ugyanattól az évtől császári és királyi kamarás is. Életének ezen időszakában, 1885-ben vette feleségül Tisza Kálmán miniszterelnök lányát, Paulinát.

„Báró Vay Miklós halála után, 1895-ben a magyar szent korona őrévé választott (hivatali esküjét 1896. január 20-án tette le), amely alkalommal valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot is nyert" – írja R. Kiss István a Radvánszkyról szóló, említett visszaemlékezésében.

Tudományos és egyházi tisztségekben

A tudós főnemes életét végigkísérte a különféle tudós társaságokban való aktív részvétel. 1879-ben az Országos Régészeti és Embertani Társulat választmányi tagja lett. Mivel gyermekkorától foglalkozott címertannal és családtörténeti kutatásokkal, 1883 februárjában az ő kezdeményezésére alakult meg a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, amely elnökévé választotta őt.

A gróf Széchenyi István alapította Nemzeti Kaszinóban 1864-ben első alkalommal rendeztek „a legnagyobb magyar” emlékére díszlakomát. Az úgynevezett ser-

Radvánszky Béla fő műve – a Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században – modern kiadásának címlapja (Helikon Kiadó, 1986)

legbeszéd szónoka beszédének végén magasba emelte azt az aranyserleget, amelyet Széchenyi végrendeletileg a kaszinóra hagyott, majd az alapító felejthetetlen emlékére kiürítette. Az évenkénti hagyományná vált díszlakomák sorában 1884-ben báró Radvánszky Bélát érte a megtiszteltetés, hogy serlegbeszédet mondhatott e neves pesti társaskörben.

A Magyar Tudományos Akadémia 1879. május 22-én publikációs tevékenységéért levelező tagjává választotta a sajkázai bárót. Székfoglaló tanulmánya a *Régi magyar ékszerek* címet viselte. 1887. május 13-án tiszteleti tag lett, 1888-ban a történelmi bizottság, 1891-ben az igazgatótanács, 1904-ben pedig az irodalomtörténeti bizottság is tagjai közé választotta.

A Radvánszky család tagjai számára meghatározó volt az evangélikusságuk.

Radvánszky Antal – Béla nagybátyja és istápolója – például a Bányai Evangélikus Egyházkerület felügyelője, illetve a négy evangélikus egyházkerület egyetemes egyházi és iskolai felügyelője volt. Az unokaöcs számára is természetesnek számított az egyházi felelősségvállalás: 1886-ban az egyház egyetemes gyámintézetének világi elnöke lett – e tisztséget élete végéig betöltötte –, 1888-ban pedig a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság megalakulásakor őt választották a társaság másodelnökévé.

Báró Radvánszky Béla 1906. május 2-án hunyt el Budapesten. A Magyar Tudományos Akadémia oszlopcsarnokában ravatalozták fel, majd a sajkázai családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. Tudományos hagyatékát az Evangélikus Országos Levéltár őrzi.

■ BODA ZSUZSA

Füller Tímea

Nem álmodtunk!

Azt hiszitek, olyan könnyű angyalokat látni? Mindenki azt gondolja, hogy az valami szép és könnyed élmény! Hát nem! Az embert hirtelen olyan fényesség öleli körül, hogy azt hiszi, menten megvakul. Mint a villámlás, egészen közelről. Hatalmas és meghatározhatatlan. Nem vidám és felszabadult lesz tőle az ember, hanem rémült. Mi a társaimmal mind a földre estünk.

Előtte éppen olyan közönséges este volt, mint a legtöbbször. A juhok is nyugodtak voltak, ahogy szoktak. Ezek, ha látnak minket, teljesen ránk bízják magukat. Különben mindentől félnek, megrémülnek, elfutnak, bajba kerülnek, de ha ott vagyunk, ha hallják a hangunkat, akkor ránk figyelnek, és olyan őszinte bizalommal néznek ránk, hogy szinte szégyelli magát az ember. Mert persze igyekszem én megvédeni őket, meg a társaim is, de azért jöhet olyan, ami minket is leterít. Főleg, hogy eljárt fölöttem az idő, nem vagyok már fiatal. Meg az étel se sok. Az ember emlékszik gyerekkorából a friss kenyér ízére, de itt nekünk az nem nagyon kerül. Sokszor el is feledkezik rólunk a gazda, olyankor bogyókat eszünk, meg amit lelünk.

Mindegy, az ember vállalta. Ez is egy élet. Ertelik, mint a másé. Gazdag, szegény ugyanoda kerül, megmondta bölcs Salamon. Azt hiszem, ő mondta, én régen nem voltam már tanításon. Mi itt az ég alatt élünk, a jószág mindennap éhes, nem lehet magára hagyni nyugalom napján sem. Nem olyan a mi munkánk, hogy itt hagyhatod, és mehetsz utadra, megvár. Szétszalad, elpusztul a nyáj, ha nem őrizzük. Nem is vinne rá a lélek, hogy itt hagyjam őket. Mellettük vagyunk, míg élünk.

Asszony, gyerek ezt nem viselné el. Aki idejön, tudja, hogy ez a végállomás. Ha fiatalabb érkezik, eleinte rémült a szeme, bántja a szag meg a végtelenség. Meg hogy minden nap olyan, mint a má-

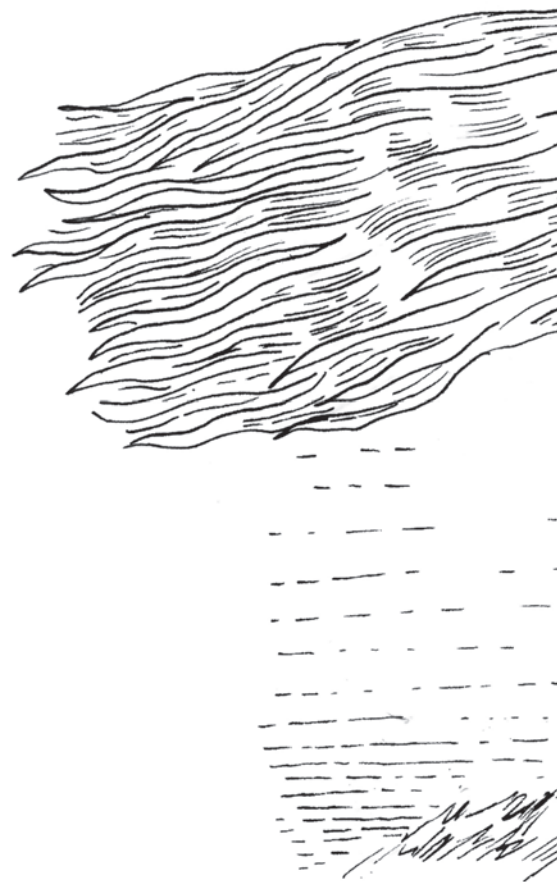
sik. Aztán megszokja. Jó, hogy legalább nincs teljesen egyedül az ember. Itt vagyunk egymásnak. Keveset beszélünk, nincs is nagyon miről. Ahonnan jöttünk, ott már halottnak számítanak bennünket. Nem tartjuk az ünnepeket, nem tisztálkodunk a törvény szerint, kivetettek vagyunk. De ezt is el kell végezni valakinek.

A jószág meg hálás. Néz ránk bizalommal. Az elmondhatatlanul összeszorítja az ember szívét. Mikor fial egy anyajuh, és tőled várja, hogy segítsd. És ha nem sikerül, akkor nem érti, hogy ez most hogyan volt lehetséges, mert mindenre képesnek tartja az embert. És a kisbárányok, amikor botladozva igyekeznek az anyjuk mellett a legelőre, aztán csak összeakad a lábuk, az ember meg a vállára veszi őket. Úgy elengedik magukat, mintha az Örökkévaló tenyerében feküdnének. Hát ez is olyan mélységesen jó érzés, hogy ki se lehet mondani. Ez ad erőt az embernek.

Nekem már nem is hiányzott semmi. Vagy inkább azt mondom, hozzászoktam, hogy hiányzik. Mert azért az hiányzik az embernek, amiben felnőtt. Hogy volt ünnep, család és remény. Legalább az Istenben, mert másban nemigen lehet reménykedni. Hogy ő valahogy mégis... figyel, készítet valamikorra valami... tudom is én... valami jót. Azt mondják, szabadítást. Én nem tudom megérteni ezeket a dolgokat. Amire vágyik az ember, azt lehet, hogy senki nem tudja megfogalmazni se, csak az Örökkévaló érti, aki a szívekbe lát.

Szóval, éltünk mi itt kinn. Csendesesen, ahogy lehet. Tettük a dolgunkat. Csak ritkán sóhajt fel az ember az égre. Inkább a földet nézi, nehogy valami mérgező füvet találjon a juh, arra nagyon oda kell figyelni, meg a vadállatokra. Hallgatni, hogy nem moccan-e a bokor. De akkor, azon az éjszakán úgy robbant be a világosság a sötétbe, azt se tudtuk, mire gondoljunk. Nem is gondoltunk mi semmire, csak rettegés fogott el, borzalmas félelem. Hogy most meghalunk. Hogy lecsap az égből az Isten miránk. Mert lenne rá oka bőven. Mondják is, néha érezzük is, sejtjük.

De nem lecsapott, hanem kinyitott egy ablakot, amin át kiáradt ide ránk ez a fény. És tudom, a mező illatában is valahogy több volt az az életszag, ami esők után van, vagy ha az ember széttipor valami gyógyító füvet, az nedvedzik így.

A hang pedig... hatalmas volt és felemelő. Azt mondta: „Ne féljete!” Ez nagyon kellett, mert tényleg féltünk. És azt is mondta, hogy „hirdetek nektek olyan nagy örömet, ami az egész népnek nagy öröme lesz”. És éreztük is, hogy betölt bennünket ez az öröm. Szólt egy óriási, mindent betöltő dallam is, de akkor már

nem féltünk. Valahogy mégsem sikerült mozdulni: dermedten hallgattuk, folyt a könnyünk tőle. Férfiember nem sír, mi se akartunk, csak úgy jött.

De nem rólunk szólt ez, hanem róla, akit az Isten küldött. Mi csak a tanúi vol-

Egy kis idő kellett, míg a szemünkből kiment a káprázás, de indultunk. A szövetnek fénye se kellett, csodálkoztunk is, mert különben nem volt telihold. Csak egy nagy csillag volt, Isten tudja, hogy nem vettük addig észre. Akkor az adott

ember szeme még ma is megpárásodik tőle. Hogy itt, mimellettünk érkezett a földre az Isten áldottja!

Én már öreg vagyok, nem fogom megérni, amikor megnő. Tudom mégis, hogy elhozta a szabadítást. Jól el van ez rejtve. Nem látszott azon a gyermekben semmi különös. Az apja és az anyja is csodálkoztak, összenéztek, amikor mondtuk, mi történt. De valamit sejtettek mégis, nem ellenkeztek, hogy meg akartuk nézni a dedecskét. Minket nem eresztenek be magukhoz az emberek, ezek meg örömmel fogadtak. Nézték egymásra. Fáradtak voltak, de boldogok. Mi meg előbb csak néztük meghatottan, aztán csak belekezdett egy énekbe együnk. Nem is olyan lassú, altatószerűbe, hanem, hát, majdnem tánkra is perdültünk, na. A szívünk csordultig tele volt. Nem tudom, meddig danoltunk. Nem volt ott idő akkor, azt hiszem.

Soha többet nem láttuk őket. Nekünk dolgunk volt, ők talán tovább kerestek szállást másnap, vagy valaki rájuk talált, más helyre vitte őket. Kérdezték később a fiatalok, honnan tudom, hogy nem csak álmodtuk. Nevettek, hitetlenkedtek, de engem nem érdekelt. Ennyien nem álmodhattuk ugyanazt. Meg hát tudom én, amit tudok. Nem szoktam én képzelődni.

És ha mindez nem volna elég bizonyítéknak, az sem érdekel. A lelkemben remény ébredt azon az estén. Olyan lettem, mint a bárány, aki elveszett, de már látja az ő hatalmas, erős gazdáját közeledni. Tudja, hogy a pásztora meg fogja őt menteni, nem hagyja ott, vállára veszi, és hazaviszi. Olyan biztos ez, aminél nincs semmi bizonyosabb. Ez a szabadítás: hogy még kicsi az a gyermek, de már teszi a dolgát. Megfogant a remény csírája a szívemben, és ez már nem múlik el, amíg csak élek.

Nem tudom, mit készített el az Isten a számomra, meddig járok még itt a föld porán, de már tudom, hogy törődik velem az Örökkévaló, és a hála ott ugrándozik a lelkemben. Tudom, hogy sosem hagy el többet, ez megmarad örökre. ■

SZATHMÁRY ISTVÁN ILLUSZTRÁCIÓJA

tunk. Mert persze elmentünk megnézni azt a jászolban fekvő, bepólyált kisgyermeket. Úgy indultunk el, mint az álmodók. Tudtuk, nem is kellett beszélni róla, hogy itt most biztonságban van a nyáj, ezen az éjszakán talán még a farkas és az oroszlán is tánkra perdül ahelyett, hogy ölne. Ugrált a szívünk, nem lehet azt elmondani.

elég világosságot, hogy ne botoljon el, aki oda akar menni az istállóhoz. Mert ugye jászolban volt a kicsi, éppen úgy, ahogy az angyal megmondta. Nem volt nekik szállásuk, a szülőknek, már úgy értem. Ott jött a világra, ahol mi nap mint nap megfordulunk. A mezőnek a Betlehem felőli csücskében. Ki hitte volna! Hej, az

BIBLIÁK

SZÖVEG-
VÁLOGATÁSOK

GYERMEKKÖNYVEK

A MAGYAR BIBLIATÁRSULAT ALAPÍTVÁNY

hetven éve végzi
a Biblia fordításának,
kiadásának,
terjesztésének és
népszerűsítésének
szolgálatát.

BIBLIAI
SEGÉDKÖNYVEK

bibliatarsulat.hu • facebook.com/bibliajarat • abibliamindenkie.hu

Legújabb adománygyűjtő akciónkkal

a gyülekezetekben végzett,
gyermekes közötti szolgálatot
szeretnénk támogatni
gyermekbibliákkal és más,
szemléletes foglalkoztató irodalommal.
Ajándékozzunk gyermekbibliát oda,
ahol a legjobban és
a legtöbbet felhasználhatják!

MAGYAR BIBLIATÁRSULAT ALAPÍTVÁNY

1113 Budapest, Bocskai út 35.

Adószámunk: 19700739-2-43 • Számlaszámunk: 11714006-20267306

Telefon: 1/209-3033 • E-mail: info@bibliatarsulat.hu

A zalai megyeszékhelytől „a csodák templomáig”

Evangélikusok a dimbes-dombos Göcsejben

„Magyarország legnagyobb földesura vagyok” – büszkélkedett viccesen Zsugyel Kornél, akinek körzetébe összesen százkét település tartozik. A Zalaegerszegi Evangélikus Egyházközség lelkészével autóba ültünk hát – miután megismerkedtünk a zalai megyeszékhelyen működő anyagükelekezettel –, és ellátogattunk a Közép-Zalai-dombság, azaz Göcsej evangélikus közösségeibe.

Összetételét tekintve a zalaegerszegi evangélikus gyülekezet rendkívül vegyes, kevesen vannak a tősgyökeres egerszegiek. A másik különlegesség, hogy Zsugyel Kornélék három gyermekén kívül még legalább nyolc lelkészgyerek van a közösségben. Mindezt pozitívumként éli meg a lelképásztor, hiszen kellő empátiával fordulnak a hívek a lelkészcsalád felé, minden segítséget megadva nekik. A másik nagy áldás, hogy ilyenformán a nyári időszakban a lelkész el tud menni szabadságra,

pihenhet, feltöltekezhet, mert a nyugdíjas éveiket itt töltő lelképásztorok szívesen vállalják ilyenkor a helyettesítést.

Kétszázhatvan alkalom

A közösség múltját kutatva megtudjuk: itt a lutheránus egyháztagok száma sokáig nem érte el még a tízet sem, mert a csaknem szíkatolikus Zala megyében a vezetők nem engedték, hogy az evangélikusok megerősödjének. Csak az 1900-as évek elején alakulhatott meg a zala-

egerszegi gyülekezet. 1904-ben kezdtek templomépítésbe, az akkori szokásoknak megfelelően a város szélén, a lóvásártér területén. A sors iróniája, hogy a város növekedésével mára a központba került a Gerey Ernő műépítész tervei alapján készült épület: a főtca egyik végén, a kórház előtt áll.

A templom mellett 2017-ben Luther-szobrot állítottak. Farkas Ferenc zalaegerszegi szobrász alkotása, miként az ő munkája a keresztelőmedence bronzból készült teteje és az oltáron látható feszület is, ezért a helyiek szinte már „házi szobrászoknak” tartják a művészt. A templomtól kétszáz méterre van az evangélikus parókia, amely sokak szemében még mindig a hadkiegészítő parancsnokság, hiszen a rendszerváltás előtt ekként funkcionált az épület. ▶

A barlahidai evangélikus templom

„Összetartó, élni akaró közösség a miénk – jellemzi tovább a gyülekezetet a lelkész. – Zala megyében tényleg jó lelkipásztornak lenni, mert vallásossággal erősen »átítatott« vidék ez. Az emberek mind a mai napig fontosnak tartják a hitet. Ebben nagy érdeme van Mindszenty Józsefnek is, aki – mielőtt veszprémi püspök, majd esztergomi érsek lett – húsz évig volt plébános az egerszegi Mária Magdolna-templomban. Mondom ezt annak ellenére, hogy a protestánsokkal nem mindig volt felhőtlen a viszonya.”

Zsugyel Kornél a feleségével és szolgatársával, Zsugyel-Klenovics Katalinnal együtt igyekszik sokféle módon jelen lenni, sokféle korosztályt megszólítani a gyülekezetben. A házaspár testvériesen megosztózik a feladatokon. Egerszegen évente kétszázhatvan alkalom van: bibliaóra, családi istentisztelet, presbiteri ülés, adventi gyertyagyújtás, egyebek. Emellett a lelkészek fejenként tizenöt hittanórát tartanak hetente, és egy félállású hittanár is besegít a hitoktatásba.

„Kis csoportos rendszerben az egészen kis gyerekek baba-mama körétől az idősek bibliaórájáig széles palettán kínáljuk az elmélyedés lehetőségeit – magyarázza a lelkész. – A havi elosztású alkalmakon, mint a Luther-olvasókör, a nőegylet vagy a férfikör, nyolc-tizenöt fő közötti a létszám. A bibliaóra, az óvodahittan és az ifjúsági órák heti rendszerességűek. Igyekszünk kulturálisan is jelen lenni a város életében, koncertek szervezésével.”

Zalaegerszegen minden hétvégén van istentisztelet, a hónap első és harmadik vasárnapján pedig a negyvenegy kilométerre lévő Lentiben, illetve a huszonöt ki-

lométerre lévő Barlahidán is összegyűlnek az evangélikusok.

Útra kelünk, hogy megismerjük a másik két közösséget is.

„Csodák temploma”

Barlahida alig több mint száz lakosú zsákfalu Zalaegerszegtől mintegy huszonöt kilométerre, de itt áll „a csodák temploma”, „az ország evangélikus temploma”. Azért kapta ezt az elnevezést, mert közadakozásból épülhetett fel. Az 1932-ben idehelyezett missziói segédlelkész, Jakus Imre végigjárta az evangélikus gyülekezeteket a Dunántúl jó részén, prédikált, és a perselypénzből, illetve az egyéb összegyűlt adományokból épült meg a település egyetlen temploma. Akkoriban még hatszáz lélek élt a faluban, a felük evangélikus.

„Az idősök elbeszéléséből tudjuk: nagylelkű adakozókra volt szükségük

ahhoz, hogy a harmincas évek gazdasági válságában templomot tudjanak építeni, melyet végül 1935. július 28-án Kapi Béla püspök szentelt fel” – magyarázza a lelkész.

Kedves kis ékszerdoboz ez az épület. Ahogy belépünk, az ajtónál a falon a nőegylet plakátja fogad. Szigorú előírások rendelkeznek arról, hogyan kell egy templomban viselkedni. Megmosolyogjuk a ma már szinte betarthatatlannak tűnő utasítást. A toronyban gyöngybagoly lakik, a karzaton a régi orgona áll hiányos sípokkal. Lent viszont már egy kétmanuálos, manuálonként tizenkét regiszteres elektromos orgona kapott helyet, amelyet a *Magyar falu program* jóvoltából másfél millió forintért vásároltak. Korábban kíséret nélkül énekelt a gyülekezet, ma már orgonakíséret is van. A lelkész saját magának a kántora is egyben.

„A kétszáz fő befogadására alkalmas templom évente kétszer telik meg. Először az ökumenikus imahéten ökumenikus segítségvel, másodjára pedig az elszármazottak vasárnapján, július közepén” – teszi hozzá a lelkész. A kéthetenkénti istentiszteleteken két-három ember van jelen, bár harminc egyházfenntartót jegyeznek. „A havi két istentisztelet nem abból áll, hogy a lelkész megjelenik, felkapja a Luther-kabátot, majd a szolgálat után angyolosan távozik, hanem minden alkalom után szeretetvendégséget tartunk, kávézunk, beszélgetünk a könyvtárban az aktuális örömről és bánatokról, erősítjük a személyes kapcsolatokat, megéljük a közösséget. Hiszem, hogy a negatív tendencia megfordítható azzal, hogy a gyülekezetet közelebb hozzuk az emberekhez, illetve az embereket egymáshoz. Az orgona új le-

Zsugyel Kornél a feleségével és szolgatársával, Zsugyel-Klenovics Katalinnal

hetőséget ad, szeretnénk nemsokára egy nagyszabású programmal bemutatni, lesz kulturális előadás és koncert is. Ebben a faluban soha nem volt még orgonakoncert; olyan dolgot hoztunk ide, amihez eddig utazniuk kellett az embereknek. Szeretném hinni és remélni, hogy ha idehozzuk a kultúrát, akkor meg fognak mozdulni az emberek. Jó lenne, ha éreznék, hogy ez az egész értük van.”

Új lehetőségek nyílnak

A faluban nemsokára rekreációs intézmény, gyógyfürdő épül, amelynek a vezetősége ötven házat vásárolt azért, hogy az itt dolgozók a településen tudjanak lakni. Így öt éven belül ötven családdal gazdagodna a falu. Zsugyel Kornél reméli, hogy meg tudják ismétetni az 1930-as évekbeli nagy ébredést, amikor egész intézményhálózat épült ki Barlahidán.

Látjuk is ennek a maradványait, hiszen a templom mellett áll az egykor szebb napokat is megélt, ám most rossz állapotban lévő parókia, a ma már az önkormányzatnak helyet adó volt tanítólakás és a *Magyar falu program* keretében támogatást nyert, jelenleg felújítás alatt álló, korábban evangélikus iskolaként üzemelő gyülekezeti terem. Az épület a tervek szerint az év végére elkészül, és akkor nemcsak gyülekezeti házként működhet, hanem további programokat lehetne benne szervezni.

Hittanórákat Göcsejben nem tart a lelkész, és sajnos négy éve, amióta itt szolgál, nem is keresztelt sem Barlahidán, sem a távolabbi Lentiben, ahová innen indulunk.

Emlékkő és kiállítás

Egy erdősávon haladunk át. Erre járva a lelkész már tudja, hogy nemsokára Lentibe ér. A mintegy hét és fél ezer fős városban kedves kis templom fogad minket, körülbelül negyven ember fér be. A harmincfős gyülekezeti tagságból tizenkét-tizenöt ember mindig ott van az istentiszteleten, de nem mindig ugyanaz az összetétel.

Lenti gyülekezete eredetileg Lendvához [*ma Lendava Szlovéniában – a szerk.*] tartozott, majd amikor ezt a trianoni békediktátummal elcsatolták, önállóvá vált. A második világháborút követő határ-visszamódosítás után újra Zalaegerszeghez került.

Célzott támogatást a gyülekezet nem kap, mert a környező települések hozzácsatolásával ötezer lakos fölötti település-

sé vált Lenti, így a falvak felzárkóztatását célzó pályázatokon nem vehetnek részt. Gyűjtenek ezért népszerű programokat szervezni, legutóbb a Luther-rajzfilmet tekintették meg két egymás utáni szombat, ami nemcsak az evangélikusokat, hanem a reformátusokat, sőt a katolikusokat is megmozgatta.

A zalaegerszegi evangélikus templom mellett Luther-szobor áll

A hívek fontosnak tartották azt is, hogy adományaikból a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára reformációi emlékkövet készíttessenek. A templomban kiállítás fogadja a látogatót a korábbi felújításról, de hűségesen őrzik az első gyertyatartókat is.

Lelkészpéldák

Zalaegerszegre visszaautózva a kezdetekről, az érkezés izgalmáról kérdezzük Zsugyel Kornélt. Segédlelkészként Budahegyvidéken, majd parókusként a Nógrád megyei Bánkon szolgált, 2015-ben került Zalaegerszegre, a gyülekezet nyolcadik lelkészeként.

„Amikor megérkeztem a városba, egy hatalmas plakát fogadott, rajta a felirat: »Zalaegerszeg egy igazán jó hely.« Rögtön otthon éreztem magam, de természetesen később a gyülekezet tagjai is sokat tettek ezért – mondja. – Az új szolgálati helyem arra ösztönzött, hogy lépésről lépésre aktivizáljam magam. El kellett hinnem, hogy ha egy héten kilencszer kell megszólalnom különböző alkalmakon, akkor mindig mondanom kell valami fontosat. Ugyanolyan vitálisnak kell lennem kilencszer is, mint az első megszólalásomkor. Ez inspirál; igyekszem figyelni arra, mit tudok

felhasználni a következő munkámban. Például ha könyvet vagy újságot olvasok, akkor idézeteket, példákat gyűjtök belőle” – magyarázza.

A tapasztalatai megtanították: nagyon fontos, hogy a lelkészeknek legyen énidéjük. „Az embernek meg kell találnia az időt saját magára is; ez lehet akár csak

fél óra is. Azt kell felhasználni arra, hogy készüljek, feltöltődjek. Egy háromnegyed óras futás vagy egy uszodában eltöltött óra is feltölt. Van egy munkarend, amit előre tudunk: mikor kell megszólalni, mikor hol kell lenni, de előre meg kell tervezni azt is, hogy mikor tud az ember a feladataira készülni. Kell egy részletes határidőnapló, és meg kell tanulni azt is, hogy nemet mondjon az ember.”

A nap végére már mi is kezdünk fáradni. Egy kis feltöltődést adnak a göcseji ízek, különösen a rendkívül finom gombaleves vegyes erdei gombákkal. Közben arról is beszélgetünk, hogyan lett a miskolci születésű Zsugyel Kornélból lelkész.

„Láttam magam előtt jó példákat arra, hogyan lehet a lelkeszi szolgálatot jól csinálni – utal a Sárkány házaspárra, illetve Varga Gyöngyire mint lelkészpéldákra. – De sokat köszönhetek a főtí Evangélikus Kántorképző Intézetnek is, amit egyházunk nagy kincsének tartok. Az evangélikus közösség szolgálatába szerettem volna állni, ezért mentem a lelkeszi pályára. Utólag sem tudok magamnak más feladatot elképzelni. Szeretem, hogy nem monoton az életem, és remélem, hogy az Úristen segítségével a fáradozásom nem lesz hiábavaló.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Mese a mackóról, aki világgá ment

Palival kezdődött az egész. Szokatlan, hogy egy mese felnőtten kezdődjön, ráadásul olyan, akinek még csak gyereke sincs. Mi több, nem is szeretett volna mesében szerepelni. Egyszerűen megtörtént vele.

dot alapított, csak ő volt egyedül, nem lehetett így csinálni. A barátok egy része egészen eltűnt. Eleinte találkoztak, de valahogy már nem volt az igazi. Imre viszont, akivel máig összejárnak motort szerelni, fényképet előhívni, horgászni – maradt.

Különös figura volt különben. Például utálta a karácsonyt. Pontosabban a felhajtást utálta, amelyet az ünnep köré szőtt a világ. Elvárások, drága és fölösleges holmik vásárlása, amikért aztán – ha ő kapja – képmutatóan hálás képet kell vágni akkor is, ha egyébként az ember a falra mászik tőlük. A közös vacsorán a rengeteg fogást, amiket még végigkóstolni is sok. Meg a nők fáradtságát, ami ilyenkor fátyolozza az arcukat.

Pedig egyébként ő szívesen leült volna csak úgy beszélgetni, zsíros kenyeret enni hagymával, mint régen, amikor még fiatalok voltak. De most, amikor a régi barátok közül már mindenki más megnősült, család-

Ő meg a felesége meghívták Palit, hogy legyen az első gyermekük keresztapja. Remélték, hogy csak összeszed addig egy keresztanyánakvalót, de neki semmi kedve nem volt ehhez. Lizát, a kislányt, aki született, aztán hamarabb tanította meg arra, melyik a csillagfejű csavarhúzó, melyik a kombinált fogó, mint hogy az beszélni tudott volna. Helyes kis kölyök volt különben, nem félt akkor sem, amikor Pali a nyakába ültetve lovacskaztatta, csak örömeiben sikongott. Szóval, voltaképpen élvezte Pali ezt a keresztapaságot. De ajánlékot venni egy négy-öt éves kislánynak: ez külön kín volt neki az amúgy is erőltetett közös ünneplésben.

Mire vágyik egy ilyen kicsi gyerek, amilyen Liza? Játék babája már van vagy félzsáknyi. Labda, plüss is számtalan. Rajzolás, festéshez való holmi tömérdek. Igazából semmire nincs is szüksége. Vegyen neki édességet? Épp csak elmúlt a Mikulás-örület, az ablakban három hatalmas csomag állt megbontatlanul. A szülők éppen a múltkor panaszkodtak a nagyszülőkre, hogy mennyi cukrot meg csipszet engednek az unokának behabzsolni, amikor náluk van. Ez se jó. Mindegy is.

Pali bement az első játékboltba, és körülnézett. A polcok roskadoztak a csillogó sörényű póniktól, szivárványos egyszarvúaktól, élethű, apró járművektől, beszélő és lépkedő babáktól, ugató kis plüsskutyáktól, egyéb vacakoktól. Körülnézett, szörnyen érezte magát. Egészen felkavarodott a gyomra. Na ne! Ő ezt nem bírja! Ez neki túl sok. Már éppen kifordult volna az ajtón, amikor egy kis barna mackót lesodort a karjával a polcra. Kézbe való, puha jószág volt fekete gombszemekkel, viccesen esetlen kezekkel, lábakkal, ártatlan pozíval. Pali megkönnyebbülten nézegette. Mint egy égből pottyant jelre, úgy tekintett rá. Ez jó lesz. Helyes, nem csap lármát, nem giccses. Kifizette. A mackó egy kis csomagolópapírba került. Indultak együtt a villamoshoz.

– Na, öregem – motyogta neki szó-rakozottan Pali –, most elkezdődik számokra az élet. Ma este, de lehet, hogy csak ma este, bár kívánom, hogy tovább tartson majd, egy kisgyerek öröme, kedvence leszel. Míg engem halálra etetnek, te olyan bájosan ülsz majd a helyeden, ahogy csak bírsz, akkor van esélyed rá, hogy egyáltalán észrevesznek.

A mackó természetesen nem válszott, de lehet, hogy komolyan vette az útravalót, mert a fejét kicsit megbillentette. Igaz, ezt Pali nemigen vette észre.

A villamoson iszonyatosan sokan voltak. Pali kigombolta a kabátját, a sapkájával legyezgette magát. A következő megállónál lett ülőhely. Körülnézett, senki nem pályázott rá, hát leült ő.

BÓDI KATALIN RAJZAI

A mackót maga mellé tette. Az utasok cserélődtek, hol összébb kellett húzódnia, hol kényelmesebben ülhetett. Végre következett az a megálló, ahonnan már csak egy rövid séta várt rá Imréék házáig. Közelebb ment az ajtóhoz, várta, hogy leszállhasson. A hűvös estében visszagombolta a kabátját, megigazgatta a sálát. Szép egyenletes léptekkel igyekezett a barátjáié felé, amikor észrevette, hogy a csomag nincs sehol.

A fenébe! Ott felejtette a villamoson! Jó ég! Most menjen vissza? De hol járhat már az a jármű azóta! Hányan szálltak le meg fel közben? Á, ez reménytelen. Az órájára nézett: lehet, hogy van még nyitva valahol valami bolt. Választhatna egy másik akármit. De nem volt hozzá semmi kedve. Ráadásul akkor rettenetesen elkésik, azt meg kisgyerekes családnál nem illik. Hát akkor most két rossz közül választhat: vagy szörnyen soká érkezik, és visz valami vacakot ajándékba, vagy időben ér oda üres kézzel. Már majdnem a ház előtt volt. Bosszúság, komolyan csak bosszúság ez az ünnep! Végül legyintett. Mindegy, majd megmondja, hogy ő szilveszterre ad ajándékot. Addigra pont lemegy ez az örület. Még az is lehet, hogy ki tudja kérdezni a kis Lizát, mire is vágyik igazán.

A kopogásra rögtön az ajtóban termett a csöpp lány. Pali leguggolt, és engedte, hogy a kicsi átkarolja erősen a nyakát, aztán felkapta és megpörgette. Nevettek, összedörzsölték az orrukat. Addigra a szülők is megérkeztek. Üdvözölték egymást, és máris asztalhoz ültek.

A vacsora most kicsit egyszerűbb volt, és az is hamarosan kiderült, hogy mi ennek az oka. A fiatal pár újra kisbabát várt. A boldog anyuka gyengéden simogatta még alig domborodó pocakját, és titokzatosan mosolygott. A büszke apuka, ölében a lányával, csak bólogatott, de a szemében ott csillogott az öröm. Pali arra gondolt, hogy ezt az érzést ő nem ismeri, és életében először kicsit irigyelte a barátait. Talán ő is körülnéz újra. Nem azért, mert a szülei meg a haverjai nyaggatják, hanem mert ezt a kalandot szívesen megtapasztalná maga is.

A vacsora végén az ajándékozásra került a sor. A plafonig érő fenyő alatt hintaló, mesekönyvek, építőjátékok sorakoztak. A kislány izgatottan bontogatta a csomagokat, és ugrált örömeiben. Nem is hiányolt semmilyen más ajándékot, Pali zavarában mégis elszólta magát.

– Az én ajándékom nem érkezett ma meg.

– Ó! – kapta a szája elé a kezét a gyerek. – Mi a te ajándékom?

– Egy mackó. Aranybarna a bundája, fekete, csillogó szeme van és hosszú, csálé karja meg lába.

– Nahát! – csodálkozott Liza. – És hova lett?

– Pontosan nem tudom, de elmesélem, hogyan történt. A játékboltban rám ugrott, hogy észrevegyem, és magammal vigyem. Aztán a villamosmegállóban elmondtam neki, hogy neked mennyi játékod van már, és hogy nagyon ügyesnek kell lennie, ha azt szeretné, hogy felfigyeljen rá. Erre ő úgy döntött, hogy megkeresi azt a helyet, ahol ő lesz az egyetlen játék, és világgá ment.

– Világgá ment? De hogyan? – ámult a kislány.

– Villamossal. Talán egy kéregető kisfiú öleli most, vagy egy kórházban fekvő beteg kislány.

– Vagy egy szegény apuka elvitte a kicsi lakásukba a gyerekének – bólogatott Liza.

– Esetleg egy magányos öreg néni meséli el neki éppen az életét – toldotta meg az anyuka.

– Vagy a villamosvezető bácsi talált rá, és most a forgalmi irodában nézeget ki az ablakon, vagy játszik vele az a kislány, aki olyan sokszor ott szokott ülni, várni a szüleiére délutánonként – tette hozzá apa.

– Bizony, bizony – erősítette meg Pali is.

– Hát, akkor azt hiszem, éppen jó helyre került – bólintott Liza. – Ott nagyon fontos lesz, és soha nem kell majd unatkoznia. Keresztapu, ez a legjobb karácsonyi ajándék a világon!

Aztán a polcához lépett. Összeráncolt homlokkal méregette egy percen át a játékeit, majd megfontoltan leemelte az egyiket.

– Keresztapu, ha mész hazafelé, kérlek, hagyj a villamoson még egy játékot – és Pali felé nyújtotta a csinos pofijú kis plüssmedvét. – Úgy szeretném, ha ez is örömet szerezhetne, mint a másik, amit te hoztál! És hátha egyszer még össze is találkozunk a te mackóddal. És majd sokat mesélnek egymásnak a kalandjaikról.

Aztán a kislány meg Pali a kanapén ülve még beszélgettek egy kicsit, amíg Liza a keresztapjának az ölébe hajtva a fejét el nem aludt, mert már nagyon későre járt. És azt hiszem, szépeket álmodhatott a vándor mackók kalandjairól, mert mosolygott álmában.

Lehet, hogy a te polcodon is akad egy ilyen mackó? ■

Dán evangélikus lelkész a CEC élén

Jørgen Skov Sørensen, a Dán Misszió korábbi vezetője lett az Európai Egyházak Konferenciájának (CEC) új főtitkára. A CEC vezetőtestülete november 21-én döntött arról, hogy 2020 januárjától Sørensen tölti be a szervezet fél éve megüresedett főtitkári tisztét. Az ötvenöt éves evangélikus lelkésznek a teológia, a misszió és az ökumenikus kapcsolatok, valamint a kommunikáció és a menedzsment területén egyaránt komoly tapasztalata van.

„Hálás vagyok a CEC vezetőtestületének a bizalomért és azért, hogy rám bízta a szervezet vezetésének felelősségét egy gyorsan változó Európában” – nyilatkozta az új főtitkár. „Hiszem, hogy miként a keresztyénség határozta meg kontinensünk arculatát, hagyományunk fontos szerepet játszik majd közös jövőnk alakításában is” – tette hozzá.

Sørensen a Birminghami Egyetemen lett a missziológia, ökumenika és rendszeres teológia doktora, és Dániában, az Aarhusi Egyetemen szerzett filozófiai diplomát. Korábban a Dán Misszió főtitkáráként is szolgált, és a Dániai Evangélikus Egyházban is fontos tisztségeket töltött be. Akadémiai karrierje során oktatott az Aarhusi Egyetemen, az angliai Birminghamben a United College of the Ascension (Mennybemenetel Egyesült Főiskola) nevet viselő intézményben, valamint dolgozott a Dán Missziói Társasággal, például Hongkongban is szolgált a dániai egyház helyi gyülekezetében.

A dán teológus eddigi élete során számos nemzeti és nemzetközi szervezet, köztük a dán egyházi segélyszervezet, a Lutheránus Világszövetség pénzügyi alapja, az Aarhusi Egyetem

FOTÓ: RUNE LUNDO

vallás- és társadalomtanulmányi központja, a Dán Egyház külföldi szolgálata, az Eksistensen nevű keresztyén agytröszt, az Amphlett Ösztöndíjalap és az Areopagos Alapítvány felügyelőbizottsági és igazgatósági tagja volt. Sørensen emellett számos nemzetközi és ökumenikus témájú cikk és tanulmány szerzője. A skandináv nyelvek mellett beszél angolul, németül, franciául és kínaiul.

A választást követően a CEC vezetőtestülete köszönetet mondott Heikki Huttunen korábbi főtitkárnak a szolgálataiért. „Imádságban hordozzuk az új főtitkár szolgálatát, hogy sikeres legyen a szervezet programjainak megvalósításában és a CEC szerepének megerősítésében a kontinens aktuális kihívásai közepe” – fogalmazott Christian Krieger, a szervezet elnöke.

Forrás: Reformatus.hu, Ceceurope.org

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 16 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében.

A december 15-i találkozó témája: *Ökumenikus rendezvény Krakkóban*. Előadó: Békássy Csaba fizikus (fotókkal). A teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorai) istentisztelet igehirdetésének fő üzenete: *A szövetségkötő Isten*. A szolgálatot rev. prof. dr. h. c. Széchy Béla József apát végzi. Liturgus: dr. Zsigmond Árpád emeritus prior, lelkész.

Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, a hittudományi egyetemek, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait, régi és új érdeklődőit, barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Téli szünet az országos irodában. Tájékoztatjuk egyház-községeink, intézményeink vezetőségét és tisztelt partnereinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája a téli időszakban 2019. december 24. (kedd) és 2020. január 6. (hétfő) között zárva tart, az ügyintézés ez idő alatt szünetel. Az első munkanap január 7., kedd a szokásos munkarend szerint. Ezúton kívánunk minden kedves testvérünknek és partnerünknek áldott karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt!

KRÁMER GYÖRGY országos irodaigazgató

Hol a határ?

EHE-konferencia a tudomány ünnepén

A Szent Lehetlenség zsolnája című Ady-vers részlete adta a címét - „...konok határok...”? - az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a magyar tudomány ünnepe alkalmából rendezett konferenciának. A november 20-i ünnepi tanácskozás előadói változatos témák és szempontok alapján foglalkoztak a különféle értelemben vett határok kérdéskörével.

A résztvevőket az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) rektora, Csepregi Zoltán köszöntötte. Elsőként Botos Máté történész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar (PPKE BTK) Nemzetközi és Politikatudományi Intézetének Politológia Tanszékét vezető egyetemi docens tartott előadást *Birodalom versus nemzet-állam Közép-Európában* címmel. Az egykori határok nyomai kitörölhetetlenek, a múlt ma is hat a jelenre – válhatott kétségtelenné az elhangzottakból.

Kristóf Luca szociológus, a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpontja Szociológiai Intézetének tudományos főmunkatársa, volt faszori diák *Ízlések és pofonok – Hálózat és homofília a magyar kulturális elitben* címmel taglalta a „hasonlók szeretetének” hazai jellemzőit. Kevésbé ismert tény, de a kulturális élet is ugyanúgy hálózatokból áll, mint a gazdaság, és a művészek hálózatokban való részvétele – az, hogy melyik politikai oldal mellett nyilvánulnak meg – erősen hat a megítélésükre, hírnevükre.

Fejes János vallástörténész, esztéta, a PPKE BTK Dékáni Hivatalának tudományos és kulturális programok referense *Bárdok elektromos gitárral: metál, irodalom, mitológia* című előadásában a popkultúra és a magaskultúra közötti határokat „feszette”.

Takács Antal cégvezető volt a nap utolsó előadója, aki már interaktív előadásának címével is (*Érték alapon, sikere-*

sen?) közös gondolkodásra serkentette az EHE dísztermének – főként teológushallgatókból álló – közönségét.

Külső és belső tényezők következményként a határok folyamatosan változnak, alakíthatók, éppen ezért meg is kér-

dőjelezhetők – vihette haza a tudomány napi programról tanulságul a hallgatóság.

A konferencián a házigazda szerepét Kőszeghy Miklós, az EHE Ószövetségi Teológiai Tanszékének tanára látta el. A rendezvényen közreműködött a Valami Más egyetemi zenekar, valamint az egyetem énekkara szolgált Gógl Írisz énekművész és Finta Gergely orgonaművész, az EHE Egyházzenei Tanszékét vezető egyetemi docens vezényletével.

■ J. L.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A tudomány napi konferencia befejező alkalma James Barr *Fundamentalizmus* című, a Luther Kiadó gondozásában idén megjelent könyvének bemutatója volt. Cserhádi Márta újszövetséges teológus, egyetemi docens és Béres Tamás rendszeres teológus, tanszékvezető egyetemi tanár mellett a kerekasztal-beszélgetésnek – Nagy Szabolcs személyében – egy teológiai hallgató is résztvevője volt. A beszélgetést Pángyánszky Ágnes adjunktus, az egyetem gyakorlati intézetének vezetője moderálta (képünkön).

Miniszter is köszöntötte a százéves tanárnőt

Az emberi erőforrások minisztere is köszöntötte Erdélyszky Zsigmondné nyugalmazott pedagógust századik születésnapja alkalmából a Sarepta Budai Evangélikus Szeretotthonban. Kásler Miklós november 21-én miniszteri elismerő oklevelet adott át az idős asszonynak. Kiemelte: Erdélyszky Zsigmondné pedagógiai munkájáról az árulja el a legtöbbet, hogy tanítványai a mai napig

látogatják, és hálásak neki azért a tudásért és életszemléletért, amelyet tőle kaptak. A tanárnőt köszöntötte a Déli Egyházkerület lelkesízi vezetője, Kondor Péter püspök is, aki Isten áldását kérte az asszony életére. Erdélyszky Zsigmondné – megköszönve az ajándékokat – elmondta: élete legszebb kincsei a tanítványai és a tőlük kapott szeretet.

■ MTI

Az Isten képére teremtett embert mint egyedüli személyt védjük

Örültem Kinyik Anita *Egy újabb abortuszvita kontúrjai és árnyalatai* című cikkének az *Evangelikus Élet* 45–46. (november 17–24-i) számában. Egyértelműsítés céljából írom ezt a kiegészítést.

A Keresztény Orvosok Nemzetközi és Magyarországi Társaságában évtizedek óta igyekszünk hallatni és élni a Szentírás és a tudomány, illetve a természet rendjén alapuló állásfoglalásunkat az emberi élet védelmében. Az egyes embert – mint Isten saját képére teremtett és Lelkében részesített egyedüli személyt – védjük és szolgáljuk, függetlenül életkorától vagy egyéb csoportba tartozásától. Isten minden ember életét számontartja és számonkéri.

A képkalkáló eljárások fejlődése révén az orvostudomány sok „abortuszpárti” érvet tett nevetségessé. A magzatnak már a harmadik héten kimutatható szív-működése van, így mire édesanyja ultrahangvizsgálatra megy, kihangosítható a szívdobogása. Az Egyesült Államok kilenc államában ennek a megindító lehetőségnek az ismeretében hozták meg az úgynevezett „szívdobbanástörvényeket”. Tény,

hogy New York államban az embertelen új törvény bizonyos esetekben még a megszületett gyermek megölését is engedi, az említett kilenc államban azonban szigorították a törvényt.

A közelmúltban két nap alatt három életvédő konferencia is zajlott Budapesten. A *gyermekvállalás szépségei és nehézségei* címmel tartott konferenciát a Magyar Bioetikai Társaság neves hazai és külföldi szakemberek, közéleti szereplők részvételével. Ezen Amy Sinclair iowai szenátor számolt be arról, hogy miként harcolták ki az élet védelme szempontjából kedvezőbb abortusztörvényt. A végtagok nélkül született Nick Vujcic nemrég a Budapest Sportarénaiban tartott két telt házas előadást Jézus Krisztus megváltásáról, az élet értékéről. Szüleit mindenütt arra akarták rábeszélni, hogy „vetessék el”... Ő él, és ezeknek, millióknak tanúskodik az evangéliumról.

Az anya súlyos betegsége esetén is szokták ajánlani a terhesség megszakítását. Manapság azonban már nagyon kevés olyan betegség van, melynek korszerű

kezelése mellett ne lehetne az anya és a magzat életét is megmenteni. És mi van, ha erőszak áldozataként esik teherbe valaki? Szélsőséges példaként szokták hozni a háború idején megerőszkolt apácák esetét. Elgondolni is rettenetes a lelki-testi sérülést. Ám javít-e ezen, ha egy fejlődő élet kioltásának a terhét is felvállalja valaki? Jézus meg tudja gyógyítani a szoptató apaca lelkét is.

Philip Ney kanadai pszichiáter és pszichológus több ezer magzatát veszített nőt vizsgált kérdőíves módszerrel. Sok fontos megállapításra jutott. Többek között arra, hogy szinte minden nő elállt volna az abortusztól, ha akár csak egyvalaki mellé állt volna, bátorította volna...

A magzati élet kioltása a Gonosz érdeke. Véleményem szerint nemcsak azért, hogy az Isten teremtette ember ne szülessen meg, hanem célja az is, hogy minél többben legyenek bűnrészesek az emberi élet kioltásában!

Hittel, szeretettel, megfélemlíthetetlenül álljunk be az életért – és az örök életért – folyó harcba! Ki-ki a maga helyén.

■ GYŐRINÉ DR. DRENYOVSKY IRÉN
gyermekorvos

A hozzászólást a szerző hozzájárulásával rövidítve közöljük. (A szerk.)

Célba ért a vándor

Gerzsenyi Sándor (1933–2019)

November 6-án, 86 éves korában elhunyt Gerzsenyi Sándor baptista lelképásztor, költő és énekszövegíró, Rát Mátýás-díjas újságíró.

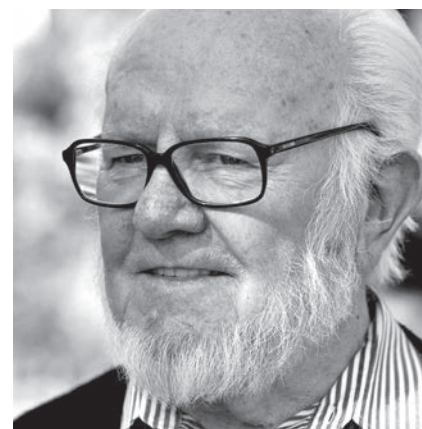
A Bükk déli peremén, Noszvajon látta meg a napvilágot. Lelképásztorcsaládban nőtt fel, tanulmányait ott folytatta, ahová édesapját a lelkési szolgálatra hívták. A teológia első két évfolyamát egy év alatt végezte el. Orgoványban, Rákoscsabán, Kispesztén, Csepelen, Rákospalotán és Pécsen volt lelképásztor. Az ígét nemcsak a szószéken hirdette, hanem mint tehetséges költő számtalan versben és énekszövegben is megfogalmazta. Mint szerkesztő igényesen válogatta egyházának lapjába a különböző írásokat, hiszen otthonosan mozgott a különféle műfajokban.

Szorgalmasan egészítette ki Istentől kapott talentumait tanulással: 1971-ben

elvégezte a Magyar Újságírók Országos Szövetségének Újságíró-iskoláját, majd 1974-ben tördelőszerkesztői képesítést szerzett.

Elsősorban lelképásztornak tartotta magát, s csak azután újságírónak és költőnek, de már fiatalként lelkesen kapcsolódott be a baptista egyház nagy hagyományokkal bíró irodalmi életébe. Harminc éven át volt a *Békehírnök* című egyházi lap munkatársa, majd – két ízben is – felelős szerkesztője. 2008 decemberében a Protestáns Újságírók Szövetségének Rát Mátýás-díját, 2015-ben pedig a baptista egyház Spurgeon-díját vehette át.

Gerzsenyi Sándornak számos kötelete jelent meg, az első 1980-ban – Balog Miklós költőtársával közösen – *Első kéve* címmel. Már a rendszerváltás után, 1994-ben vehettük kézbe a *Vallomást*, 2003-ban

a *Meditációt*, 2006-ban *A századikat*, 2012-ben pedig a *Fölfelé a hegyoldalra* címmel megjelent gyűjteményét. Már a kiskőrösi baptista szeretetház lakója volt, amikor 2018-ban támogatói segítségével kiadhatta *A keskeny út vándora* című összefoglaló kötetét versekkel, prózákkal, bátorító üzenetekkel.

Elköltözésének híre azt üzeni, hogy célba ért a keskeny út vándora. Emléke legyen áldott!

■ MAROSI NAGY LAJOS

Párbeszéd és ajándékozó szeretet

Segítő kezek a világnak Magyarországról! címmel nemzetközi ökumenikus eseményen látott vendégül mintegy száz résztvevőt a Csillaggyertyafény Alapítvány kuratóriuma és a Rákosszentmihályi Evangélikus Egyházközség november 21-én Budapesten, a XVI. kerületi önkormányzat házasságkötő termében. „Az ajándékozó szeretet összefogásának nemzetközi alkalmaként” meghirdetett rendezvény középpontjában a *Veled vagyok, fogom a kezed! – Segítség gyászolóknak* című kötet alapján készült film angol nyelvű változatának bemutatója állt.

Az alapítvány kuratóriumának tagjai, az esemény fő szervezői – Börönte Márta evangélikus lelkész, mentálhigiénés szakember, Tagai Péter, a Tagai Ex-Port Kft. ügyvezetője, dr. Varga Gyöngyi evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi docense és Takács Ottília természetgyógyász – emlékezetes délutánnal ajándékozták meg a jelenlévőket.

Az esemény résztvevői annak a „Szív-től szívig dobókockának” a változatait is kézbe vehették, amely az alapítvány jóvoltából immár öt kontinensre eljutott. (A rákosszentmihályi ünnepségen további országokat képviselőket is megajándékoztak a – Gary Chapman teológus-antropológus „öt szeretetnyelv” elméletének nyomán – Börönte Márta ötletéből született „társasjátékkal”. Mások mellett Maria Fe T. Pangilinan, a Fülöp-szigetek rendkívüli és meghatalmazott nagykövete vehetett át egy dobókockákat tartalmazó ajándékcsomagot.)

Börönte Márta *Veled vagyok, fogom a kezed! – Csendes percek gyászolóknak* című, magyarul 2015-ben megjelent kötetében egy gyászoló embernek és Istennek a képzeletbeli párbeszéde olvasható. A gyászoló monológjából dialógus lesz, és a párbeszédben minden érintett felismerheti saját érzéseit – a veszteség első sokkjától a lassú elfogadásig, a gyászfeldolgozásig, illetőleg a megbékélésig. A könyv Isten vigasztaló szavaival mutat rá arra, hogy élők és eltávozottak egyaránt az ő atyai tenyerében vannak elrejtve. A könyvből készült filmben Börönte Márta és Tagai Péter hangján szólal meg az ember és az Úr, az angol változathoz a jelenleg Budapesten szolgáló Zachary Courter és Rachel Ann Eskesen amerikai evangélikus lelkész házaspár kölcsönözte a hangját.

Ezen a csütörtökön a magyar és az angol változatot egyidejűleg vetítették le egy-egy teremben, noha az 2017-ben készült

film magyar változata már a *YouTube-on* is megtekinthető. A Tagai Péter által rendezett, mintegy félórás produkciót a készítőik elsősorban azoknak ajánlották, akik életükben a gyász egyik formáját élik át éppen, de – mint elmondták – szól azokhoz is, akik még nem ismerték fel, hogy valójában gyász volt az, amit korábban megélték.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

A könyv-, illetve filmbemutatót – a Nemzeti Együttműködési Alap és a Miniszterelnökség támogatásának is köszönhetően – színvonalas kulturális program keretezte. Paor Lilla, a Hatoscsatorna közösségi televízió főszerkesztője magyarul, Hajdú Tibor rádiós műsorvezető, püspöki titkár pedig angolul konferálta fel a mikrofon elé lépőket.

Kovács Péter XVI. kerületi polgármester köszöntője után a nagytarcsai Rozmaring néptáncsoport nyitotta meg az alkalmat, majd Gáncs Péter nyugalmazott evangélikus püspök mondott igei köszöntőt. Gáncs püspök szavait személyesség hatotta át, hiszen közel húsz éven át szolgált együtt Börönte Mártával és Tagai Péterrel.

A továbbiakban Bereczky Szilvia, a Szegedi Nemzeti Színház énekművésze, majd Markóczy Rita hárfaművész előadá-

sa következett. Az ének-zenei műsorblokk után Topa Zoltánné, az Andor Ilona Ének-Zenei Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Baptista Iskola igazgatóhelyettese szólt a szeretet nélkülözhetetlenségéről.

A filmbemutató előtt a gyászfeldolgozásról dr. Sarungi Emőke felnőtt- és gyermekpszichiáter, pszichoterapeuta módszertani előadását hallgathatták meg a résztvevők. Sarungi Emőke hozta ugyanis Magyarországra az úgynevezett *Gyógyulás a gyászból* módszert. Mint elmondta, nem „csak” a halál a veszteség. Ő maga is egy kapcsolati vesztesége révén ismerkedett meg a három évtizede Amerikából indult s azóta világszerte sokaknak segítő terápiával. A módszert 2012 óta Magyarorszá-

gon is alkalmazza, 2016-tól pedig tanítja. Az önszegítő cselekvésprogram több mint negyvenféle veszteség – például munkahely, párkapcsolat, otthon elvesztése, válás, gyász – feldolgozásához nyújt fogódzót. A pszichiáter volt egyébként a szakmai lektora a *Veled vagyok, fogom a kezed!* című könyvnek.

A filmvetítést a Kölcsey Ferenc Általános Iskola Pi-Cinke kórusa, valamint Bacsa Ferenc ének- és gitárművész produkciója követte. Végül Börönte Márta mint a Csillaggyertyafény Alapítvány elnöke és Tagai Péter (*képünkön*) összegezte a délutánt, lehetőséget adva a filmben látottakra való reflektálásra is.

Írhatnánk, hogy a délután szeretetvendégséggel zárult, ám valójában a résztvevők mindvégig szeretetvendégségben érezhették magukat.

■ – SKD –

Templom-tér-közösség

Pestújhely a város peremén, Budapest XV. kerületében található. Könnyebb beazonosítani, ha a környék két legnagyobb nevezetességét, az Ázsia és a Pólus Centert említjük.

Két jól elkülönülő rész tartozik a gyülekezet területéhez: a korábbi, százéves kertvárosi Pestújhely és a feleannyi idős, hatalmas lakótelep, Újpalota. Ahogy az ember a Belvárosból megérkezik, mindkét helyen az az érzése, mintha néhány évtizede megállt volna az idő.

A gyülekezet temploma 1933-ra épült fel. A nem túl hosszú történet egyetlen biztos fonálra fűzhető fel, amiként ez sokban egyházunk egészére is igaz. Egy kis evangélikus közösség lelki, fizikai, anyagi erejét megfeszítve önállóan fenn tudott maradni a 20. és 21. század kihívásai között.

Miért olyan fontos ez? Mert kell a közelben egy saját templom, ahol az ember otthon érezheti magát. A mai napig igaz, hogy az épület és a benne lévők olyan családi közösséget alkotnak, ahol ugyanúgy fontos az istentisztelet utáni beszélgetés, mint előtte a tartalmas igehirdetés. Ahol

minden vasárnap megterítjük az úrvacsorai asztalt, és utána együtt maradnak egy kávé mellett. Ahol a lelkész és a gyülekezet többi szolgálattevője teret kap az újításra, hogy közös értékeiket a jövőbe is tovább tudják vinni. Ahol a Biblia és az élet mélységei fölött generációk, világnézetek, férfiak és nők őszintén beszélnek, egymás különbözőségét tiszteletben tartva.

Gyökereit tiszteli, de a népegyházi keretek utáni valóságban él a gyülekezet. Ennek örömei és nehézségei egyszerre vannak jelen. A keresztelési anyakönyvben mindig több név van, mint a temetésiben, de a gyökereket a legtöbbször utólag kell kialakítani. Az ősök éppen elég örökséget hagytak ahhoz, hogy ne nulláról kelljen plántálni, de nyomasztó súlyuk alatt nem kell a ma gyülekezetének roskadoznia. Néha felmerül, hogy egy kicsit többet – legalább egy gyülekezeti termet – hagyhattak volna, de legalább a mai generáció is hozzáteheti az építkezéshez a maga látható részét a lelkiek mellett.

A Templom téri, Sándy Gyula műegyetemi tanár tervezte kis templom igyekszik

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

December 25-én, karácsony ünnepén 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a pestújhely-újpalotai evangélikus templomból. Igét hirdet dr. Szabó B. András lelkész.

szélesre tárni a kapuit. Az adventi időben leginkább. A templom falán messziről látszanak a kalendárium világító ablakai, amelyeket estéről estére kinyit a gyülekezet. Az adventi sokadalom forgatagában a környéken élők és a szomszédok is megérkeznek, a templomban mindenki otthon érezheti magát az ünnepi időben. Karácsony ünnepén a kis külvárosi templom idén az egész ország előtt nyitja meg kapuit, és közös ünnepre hív mindenkit zenével és szóval. ■

Advent 4. vasárnapja – Zsolt 24,7–10

„Jer, tárjunk ajtót lelkesen!”

Nyitva a templomajtó. Az énekszámok a helyükre kerültek, a gyertyák égnek az oltáron. Már szólnak is a hangok! Mindjárt kezdődik az istentisztelet.

A morajlás csöndesedik. Mindenki elfoglalja a helyét. A fények halványulnak. Nemsokára felgördül a függöny. Mindjárt kezdődik az előadás.

Már korog a gyomrom. Vajon mit csomagolt anya? De jó lesz kimenni az udvarra játszani! Mindjárt kicsöngetnek nagy-
szünetre.

Közeledik, itt az idő, végre elérkezett.

Idei adventünkben is irányítják várakozásunkat az *Útmutató* heti igéi: „Királyod érkezik...” (Zak 9,9b) „Egyenesedjete fel...” (Lk 21,28) „Építsetek utat...” (Ézs 40,3.10) és a mostani: „Örüljetek...!” (Fil 4,4–5) Elgondolkodtató, hogy ezek közül három felszólítás is nekünk szól, bennünket bátorít, minket lendít és mozgat meg. No, nem a bevásárlásra, takarításra és ezerrel való pörgésre buzdít, hanem éppen arra a mozdulatra, gesztusra, érzelmi reakcióra ad lehetőséget, mely minden mást háttérbe szorítva jobban átélhetővé teszi a Király érkezésének önfeledt örömét.

A zsoltáros a kapukat és az ajtókat buzdítja megnyílásra, mi pedig gyermeki izgalommal nyitjuk meg újra érzelmeinket az ide adventben

is, hogy részesei lehessünk a nagy pillanatnak, amikor a menny a földdel összeér. Amikor végre fölegyenesedhetünk, amikor végre elkészül az út, amikor végre felhőtlenül örülhetünk – nem csak gyermekeink és unokáink örömeinek –, amikor szívünkbe költözhet a mindent átformáló szeretet.

Passzív várakozás vagy állandó tevékeny készenlét? Az adventi időszak nem a semmittevésről nevezetes. Valaminek, kapuknak és szíveknek meg kell nyílniuk, Valaki számára meg kell nyitni értelmünket, gondolatainkat, hozzáférhetővé kell tenni érzelmeinket. Így készülhetünk föl a nagy ünnepre, a méltó fogadásra. Ez az a kegyelmi idő, amikor kitakarítjuk és ünnepi díszbe öltöztetjük a lakásunkat, és elhatározhatjuk, hogy ugyanígy tesszünk szívünkkel is. A régi elvetésével és az új készsleges fogadásával, igaz bűnbánattal és az életújulás utáni tiszta vággyal,

az eddig megtett életút kiértékelésével mind-mind közelebb kerülünk, nemcsak időben és térben, hanem lélekben és mélységben a karácsony csodájához.

Ki az? Sokféle választ fogalmaz meg a zsoltáros. Egyen-egyenként és együtt is érdemes odafigyelnünk rá: dicső király, erős és hatalmas Úr, hatalmas harcos, a Seregek Ura... Ha külön-külön jelenítjük meg lelki szemeink előtt a képeket, vagy ha egyben

ragadjuk meg mondanivalóját, kirajzolódik előttünk a győzelmes Krisztus alakja. Az Isten rendelte „hős vezérről” ezt vallja himnuszunk: „Jézus Krisztus az, Isten szent Fia, / Az ég és föld Ura, Ő a mi diadalmunk.” (EÉ 254,2) Az egyszerű kérdésre adott válaszunk két kép összeolvasásából érthető: a Betlehemben megszülető csöppnyi istengyermek, Jézus és a bűnön-halálon diadalmaskodó megváltó Krisztus az, akire feltekinthetünk, aki számára készül az út, akiben megeljük örömmünk forrását.

Közöttetek áll! Keresztelő Jánost bírja színvallásra az oltár előtti mai igénk. Ki vagy te? És mi a küldetésed? Kiáltó hang, útkészítő (Jn 1,23). S ne legyen kétségünk afelől, hogy ezekre a kérdésekre nekünk magunknak is válaszolnunk kell. Olyan megnyugtató volna, ha

észrevennénk, hogy mind többször tudjuk Keresztelő Jánossal együtt a komoly kérdésekre való válaszainkkal Krisztusra irányítani a figyelmet. A dicső Királyra, a diadalmas Úrra, az értünk földre jött, keresztet is vállaló, földi értelemben vesztes, mégis győzedelmes Istenfiúra.

Közeledik, kopogtat, sőt mi több: közöttetek áll! Nincs térhez és időhöz kötve: utánam jön, de megelőz engem (Jn 1,15). Ki az? – kérdésünkre most halljuk meg a szívet melengető választ: „Én vagyok...” S ha felismertük őt, hívjuk be a dicső Királyt. Mondjuk, imádkozzuk, énekeljük: Nyitva van! Kerülj beljebb!

■ IHÁSZ BEATRIX

Imádkozzunk! „Ó, jöjj, megváltó Jézusom, / A szívem néked megnyitom. Tevéled tér be gazdagon / Az élet és az irgalom.” (EÉ 137,5) *Kisded Jézus! Dicső Királyom! Nyitva van! Kerülj beljebb! Ámen.*

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 22.) *Ne essék rosszul az, hogy adsz.* 5Móz15,10 (Fil 4,5; Lk 1,26–38[39–56]; Fil 4,4–7; Zsolt 74) Karácsony körül valahogy nem esik rosszul adni, bár éppen ezt használják ki nagyon sokan. A bibliai intés viszont nincs időkorlátokhoz kötve: ne essék rosszul az, hogy adsz, januárban sem, és júniusban sem. Elsősorban pedig ne a fölöslegessé vált kacatjainkra gondoljunk, mondván, másnak még jók lehetnek. Adjunk mosolyt, és ne essen rosszul. Adjunk értőn figyelő tekintetet a másíknak, és csak hallgassuk. Adjunk a drága időnkéből, amelyet egymással tölthetünk. Adjuk oda a két tenni akaró kezünket, amellyel bevásárolunk a szomszédnak, vagy kitakarítunk a nagyszülőknél. Adjunk egy ölelést rokonnak, barátunk, ismerősnek és ismeretlennek, mert olykor ezzel életeket mentünk.

Hétfő (december 23.) *Az angyal így szól Józsefhez: [Mária] fiút fog szülni, te pedig majd Jézusnak nevezed, mert ő fogja megszabadítani népét bűneiből.* Mt 1,21 (Jer 33,8; Ézs 7,10–14; Ézs 51,17–52,6) Jézus nevébe és egész életébe már a fogantatásától kezdve a szabadítás lett beködölve. Ő a Szabadító. Megszabadít bennünket hiedelmeink fogságából, amely végül is minden céltévesztett állapotunknak a gyökere. Mert a hiedelem olyan ketrec, amelybe saját magunkat zárjuk, mindeközben másokat okolunk, hogy ránk zárták az ajtót. Kapaszkodunk a ketrec rácsaiba, a sérelmeinkbe, a nehezteléseinkbe. Kapaszkodunk egy-egy emberbe, egy megbetegítő kapcsolatba. Kapaszkodunk a pótcselekvések látszatvilágába, az üres fecsegésekbe. Jézus azért jött, mert szabadítani és gyógyítani akarja sérült lelkünket. Forduljunk hozzá bizalommal!

Kedd (december 24.) *Íme, az ember!* Jn 19,5b (Zsolt 24,7; Lk 2,1–10; 1Tim 3,16; Ézs 52,7–12) Jézust szemléljük e szent napon: „Íme, az ember!” A gyermek. A kiszolgáltatott. Akit félni, óvni, táplálni kell... Íme, az ember, nagypéntek hajnalán: a férfi. A kiszolgáltatott. Aki féltett, óvott és táplált... Íme, az Istenember, aki ígérete szerint velünk van minden napon, hogy most is, ma is óvjon, tápláljon, gazdagítson. Őt szemléljük, aki engem is, téged is nagyon szeret.

Szerda (december 25.) *Ez a szeretet, és nem az, hogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért.* 1Jn 4,10 (Jer 2,13; Jn 1,1–5,9–14[16–18]; Tit 3,4–7; Lk 1,46–55) Mi a szeretet? Szinte lehetetlen megéreztetni Isten szeretetét olyanokkal, akiket soha senki nem szeretett még feltétel nélkül. Hidegen koppannak, pattannak vissza az ilyen ember lelkéről ezek a mondatok. A szavakat ugyan megérti, de

nem jutnak el a szíve közepébe. Néha „könnyebb” Istent szeretni, mint a mellettünk lévő. Talán pont ezért írja a folytatásban János, hogy nem az a mérce, ahogy Istent szereted, hanem az, hogy Isten szeret téged, ezért „*tartozunk azzal, hogy szeressük egymást*”. Sokan az ilyenkor illő és kötelező rokonlátogatásuktól szenvednek. Mi lenne, ha megpróbálnánk szívünk minden szeretetével benne és jelen lenni ezekben a kapcsolatokban is?

Csütörtök (december 26.) *Amikor [a pásztorok] meglátták őt, elmondták mindazt, amit erről a kisgyermekről az angyalok hirdettek, és mindenki, aki hallotta, elcsodálkozott azon, amit a pásztorok mondtak nekik.* Lk 2,17–18 (Bír 5,3; Mt 1,18–25; Zsid 1,1–4[5–14]; Lk 2,29–32) Amikor Isten munkáját felfedezzük életünkben, az mélyen megérint bennünket. Meghatódunk. Elcsodálkozunk. Olykor teljesen megdöbbenünk. Villámcsapásként hasít belénk a felismerés, hogy Isten jelen van. Meghallottam szavát. Megérintette lelkemet. Megértettem őt. Nincs annál felemelőbb és gyönyörűbb érzés, mint Istennel találkozni. Az ilyen találkozás mindig ajándék az életünkben. Tenni nem sokat tudunk érte, de vágyakozni annál inkább lehet. „Ezer vágyam feléd eped: / Mikor jössz, Jézus? – kérdelek.” (EÉ 360,6)

Péntek (december 27.) *Most, amikor halljátok szavát, ne keményítsétek meg szívetekeket!* Zsolt 95,7–8 (Ef 5,18; Jn 21,20–24; Ézs 52,13–53,5) A dió kemény héját megtörjük, hogy a finom bélhez jussunk. „Keményfejű vagy!” – szoktuk mondani, amikor a másik makacsul ragaszkodik a saját gondolataihoz, elképzeléséhez. Bennünket ma arra figyelmeztet az Úr, hogy ne keményedjünk meg iránta. Mert ha kemény a külsőm, ha tudatosan távol tartom őt magamtól, akkor nem tud közel jönni hozzám! Talán éppen az összetört állapotomban, szenvedéseimben, megpróbáltatásaimban akar közel jönni hozzám az Úr, hogy bekötözze és gyógyítsa sebeimet.

Szombat (december 28.) *Ahol az Úr Lelke, ott a szabadság.* 2Kor 3,17 (Ez 34,27b; Mt 2,13–18; Ézs 53,6–12) Eszembe jut egy interjúalany vallomása: „Minden időmet Istennel töltöm.” De jó neki! – jön elsőként a reakció. Majd elszégyellem magam. Hiszen minden pillanatom, lélegzetvételem a Lélek jelenlétében történik. Mert hol az Úr Lelke? Mindenütt. Mindenkor. A kérdés az, hogy tudatosítom-e kellőképpen magamban az élet forratagában, amikor rohanok egyik helyről a másikra, amikor beszélgetek, ezt vagy azt teszek, hogy Isten Lelke éltet. Ő van körülöttem és bennem: biztonság és szabad élettér számomra.

■ KÖRÖSI KRISZTINA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Szenteste – 1Móz 22,15–18

Bátrak karácsonya

Angyal a zuhany alatt. Az én angyalom évekkal ezelőtt, karácsony tájkán a zuhany alatt jelent meg. Valahogy minden fontos döntés és jó ötlet a forró víz csobogásának hangjában szokott megihletni. Akkor már régóta azon őrlődtem, hogy mihez kezdjek az életemmel, hiszen a gazdasági iskola nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Már régóta mocorgott bennem a gondolat, hogy lelkész legyek, de kétségek kínoztak, és félttem. Azonban azon az estén a zuhany alatt hozzám is szólt egy angyal. Persze nem úgy, mint a mesében, szárnyuhogást sem hallottam, hanem csak egy gondolat formájában: „Ha most elindulsz ezen az úton, nem fordulhatsz vissza.”

Ha Isten hívására válaszolok, és lelkész leszek, akkor utána már nem mondhatom, hogy megdöntöttem magam, mégis inkább visszatérnék a hozzám ugyan nem passzoló munkához, idővel majdcsak megszokom. Isten hívására igent mondani olyan, mint a bungee jumping, a halálugrás: fent állsz egy darun, látod magad alatt a mélységet, és tudod, hogy ha lelépsz a lábaidnak biztos talajt ígérő talpazatról, akkor már nem dönthetsz másképp, nem mászhatsz vissza – csak abban bízhat, hogy a lábaidra erősített gumikötél meg fog tartani téged.

Engedelmeskedj bátran! Az engedelmisség nem a szolgálalkúság szinonimája. Sokszor azokra a lenézett, bátortalan szürke egerekre használjuk az engedelmes szót, akik saját akarataikat félretéve alárendelik magukat egy nagyobb tekintélynek. Ebben az értelemben valóban gyávaság, hiszen a hatalomtól való félelem irányítja. Ma azonban mindenki erősnek és bátornak akar tűnni, az engedelmisség sokak szemében egyet jelent a megalázottsággal.

Mégis egy másik értelemben lehet a valódi bátorság forrása is! Hiszen engedelmeskedni csak az tud, aki nem fél beleugrani az ismeretlenbe, és rábízni magát a másik jó szándékára. Ha el tudod engedni a saját irányítási kényszeredet és azt, hogy mindig mindent jobban kell tudnod, ha tudsz bízni a másokban, akkor te nem gyáva vagy, hanem nagyon is bátor. Bátor, mint Ábrahám vagy mint József. Ők semmiben sem különböztek kortársaiktól, nem voltak különleges képességűek vagy átlagon felüliek. Mégis engedelmisségük miatt különösen is bátor embernek ismerjük őket. Isten merész tervekkel küldött hozzájuk angyalokat, akiket hallva először biztosan ők sem mertek hinni a fülüknek. Hogy kilencvenévesen gyereke születhet egy öregembernek? Isten azt ígéri, hogy belőlem, öreg emberből még származhat nagy nép? Hogy én, egyszerű ács, neveljem fel a menyasszonyom gyermekét, aki nem is az enyém, hanem a Szentlélektől fogant?

Halálugrás az életbe. Szinte meseszerűen hangzik, hogy Isten miket kért egykor... de máris nem tűnik olyan irreálisnak, ha megnézzük, hogy néha tőlünk miket kér. Egy gyerek életét bízom rád, aki azt sem tudom, hogyan kell megfogni egy csecsemőt? Azt kéri tőlem, hogy nyilvánosság előtt beszéljek az ő országáról, amikor zavaromban még a fodrászt sem merem felhívni? Új feladattal bíz meg egy idegen országban, amelyiknek még a nyelvét sem beszélem? Mindannyiunknak jelent meg már angyal, hogy Istentől

INNA GERSHEVA SLUTSKIY. ÁBRAHÁM, JÓZSEF ÉS AZ ANGYAL

kapott, különleges feladattal bízom meg bennünket. Hiszen Isten ilyen, százszázalékosan bíz az emberben, hogy a terveit képes megvalósítani. Ennek a bizalomnak a példája Jézus születése is, hiszen Isten ártatlan csecsemőként bízta rá magát az emberiségre. József és Mária egyszerű emberek voltak, akárcsak mi, biztosan nagyon félték, mégis vállalták, hogy felnevelik Isten Fiát. Az ő bátorságuk ad nekünk is erőt: vállaljuk a halálugrást az Úrtól nekünk szánt, igazi életbe, abban bízva, hogy Isten gumikötele majd megtart bennünket, vagy csak toporgunk a kihívások előtt? Ábrahám és Sára, József és Mária vállalták a feladatot, amelyet Isten rájuk bízott. És te? Ugrasz?

■ KOVÁCS BARBARA

Imádkozunk! Urunk, te emberként születél a földre, ezért érted, hogy mit élünk át, amikor félünk, és kétségek gyötörnek. Mégis küldetését bízol ránk, amiért kimondhatatlanul hálásak vagyunk neked. Adj nekünk megújuló bátorságot és erős hitet, az Úr Jézus Krisztusért. Ámen.

Karácsony ünnepe – Jel 19,16

Felvillanó karácsonyi fény

A földi királyoknak és egyéb uralkodóknak egy nagy gondjuk van: félnek a pillanattól, amikor elveszíthetik hatalmukat az emberek felett, és uralkodásuknak vége szakadhat. Akkor pedig oda az öröknek hitt dicsőség. Ennek a félelemnek legtöbbször az az okozója, hogy hamar elfelejtik, mi is az igazi célja az ő kiemelt pozíciójuknak.

Karácsony ünnepén, amikor Krisztus születését, ember-testbe érkezését ünnepeljük, arra a rendkívüli gondolhatunk,

menekvése, legyen lehetősége a teljes perspektíva meglátására, és gyógyulni tudjon a makacs szembenállásból, az Isten elleni lázadásból. Isten határozta el, hogy ad egy kristálytisza kitekintést az egyetlen teljesség felé, amely nem más, mint az örök élet ajándéka.

Ezért olyan felemelő érzés meglátni a mai napon a fehér lovon ülő, hozzánk érkező alak nevét és rangját a gyönyörű és csillogó ruhán: „...királyoknak Királya és uraknak Ura.” Aki vissza-

jön ítélletre, az nem más, mint aki eljött a betlehemi éjszakában kicsiként, otthontalanként és szegényen. A kérdés idén is az, hogy meg tudunk-e érkezni hozzá, felismerjük-e őt, és rá tudunk-e hagyatkozni teljesen. Kicsinyiségében a nagyságot és hatalmasságában a kicsinységet lenne jó megpillantanunk.

A kicsihez az érzés és a lélek tisztasága vezet ma is. Így tudjuk felismerni Isten valódi közeledését a gyengében, az elesetten és a szánalomra szorulóban. Így tudjuk észrevenni az első látásra veszélyesben a veszélytelen és a félelmetesen nagyban a legyőzhető. Az érzékeny kontrasztok igéje a mai mondatunk a Szentírásból!

Régen történt már, de máig élő és megerősítő történet lett a családjunkban egy autós élményünk. A télies, ködös, fagyos és sötét úton egyszer csak egy élesen világító szempárt láttunk meg velünk szemben. Hideg volt, erdő, semmit sem lehetett látni, csak a két fénylő szemet. Mindenki mondta a maga aggodalmát: ez egy róka, egy nagy nyúl, inkább egy szarvas, mindjárt elénk fut. És akkor a még gyerek fiunk lírai, csodálkozó hangon kimondta a valóságot: „De hiszen ez

egy kismacska! Egészen pici!” Életben is maradt. Semmi baja nem esett, és persze nekünk se. Ez a felismerés be-bevillan azóta is nálunk, az élet legnagyobb dolgaira vonatkozóan is. Fel kell ismerni, kinek a szeme csillog a sötétben. Meg kell látni a lényegét.

De jó lenne, ha ezen a karácsonyon mi is személyesen fel tudnánk fedezni, hogy a királyok Királya, az uraknak Ura nem más, mint a megváltásunkat megszerző ártatlan bárány, aki kis csecsemőként született a világunkba, hogy benne nekünk is szabadulásunk és üdvösségünk lehessen!

■ SZABÓ LAJOS

Imádkozzunk! *Urunk! A te érkezésed és jelenléted egyszerre titok és valóság számunkra. Add, hogy a karácsonyi közelség és bizalom elvezessen minket ahhoz a végső naphoz, amikor színed előtt állhatunk majd, és szeretnénk helyesen leolvasni a fénylő feliratot a te ruhádon! Ámen.*

GERARD VAN HONTHORST: A PÁSZTOROK IMÁDÁSA (1622)

hogy az örök, a valóban teljes és állandó ért el minket. A tökéletes embertárs és a hibátlan testvér született meg. Rangja ugyan abszolút királyi, sőt ő a legfelsőbb, de megjelenése ezen a világon maga az alázat, a megértés és a tökéletes empátia. Nem ideig-óráig tartó felvillanás az ő érkezése. Nem rövid távú ígéret válik valóra, hanem életünk egyetlen és igazán döntő változásának esélye érkezik meg hozzánk. Csak fel kell ismerni! Észrevenni a tiszta csillogást.

Nem választások eredményétől, nem is dinasztiai öröklési manipulációitól függ Krisztus uralkodása. Nincs kitéve pénzügyi ügyeskedések vagy politikai nagyhatalmak játékanak. Az ő trónja nem emberek erejéből jött létre. Koronáját véletlenül sem földi kegyurak kezéből vette. Nem is a többség határozta el és küzdötte ki az ő királyságát. Isten szuverén döntése áll mögötte. Egyedül ez!

Isten egyszer s mindenkorra eldöntötte, hogy a számára a legdrágábbat adja oda, hogy az emberiségnek legyen még

Karácsony 2. napja – Róm 9,22–24

Harag és irgalom eszközei

Karácsonyi igé? Megdöbbenett elsőre karácsony másnapjának igéje, hiszen a karácsonyi fények, történetek, szavak és illatok között igen nagy fajsúlyú tanítást kapunk Pál apostoltól Isten igazságáról. Hogyan kerülhet egy szép ünnepre a nehéz eledel? Nem egyszerűen megfogalmazható és érthető szavakra vágyunk ilyenkor? Nem szeretetről, megértésről vagy éppen angyalokról, pásztorokról, Máriáról és a most született kis Jézusról kellene szólnia az igehirdetésnek? Mit akar elmondani nekünk Pál fejtegetése?

A karácsonyi történet szereplői. Talán pont ezért érdemes elgondolkodnunk, miért azokkal a szereplőkkel találkozunk a karácsonyi történetben, Isten emberré születésének csodájában, akik nem is oda valók lennének. Egy szegény, házassági bonyodalomba keveredett fiatal lány, a megbékélt, egyszerű ács férj és a pásztorok, akik abban az időben már lenézett alakok, bűnösök.

Miért nem fényes palotában uralkodó királyok a főszereplők Isten Fia mellett, vagy legalábbis politikai, vallási vezető emberek, olyan megmondóféleségek, akik vezetnek, irányítják lépteinket, gondolatainkat? Mennyivel elfogadhatóbb, érthetőbb lenne. Hiszen a nagy dolgok nagy emberekre tartoznak – gondolnánk. Persze csak ha nem mélyedünk el a Pál által felvetett kérdésekben.

Isten elhívásai – Isten üdvakaratainak szereplői. Kiket is hív el, szólít meg Isten a csodáinak végrehajtásában? Ha végignézzük az Ószövetség történeteit és azok szereplőit, soha nem vezetésre termett, emberek által igenelt személyeket, sokkal inkább bántótanokat, bizonytalanokat, gyengéket állít szolgálatába. Pontosan így használja őket tervének végrehajtásában. Hiszen az ember – ha csak a maga tudásában, erejében, cselekedeteinek következményében látja a világ alakulásának, sorsának történéseit – olyanná lesz végül hite szerint, mint Isten (a sátán hitegetése szerint).

Ezzel szemben Pál arról beszél, hogy legyen szó az ósatyákról, Mózesről vagy a fáraóról: mindannyiuk élete fölött ott áll Isten. Ő az, aki különböző élethelyzeteket tár eléjük, áldást, ígéretet vagy éppen próbatételt – az isteni haragot is megismertetve – ajándékoz nekik, és éppen így készíti elő a világ üdvösségének beteljesítését: Krisztusban.

Amikor az egyszerű pásztorok kerülnek elének a karácsonyi történetben, akik vallási szempontból már se igaz izraelitáknak nem számítanak, se nem megbízható, életünket meghatározó személyeknek, akkor így mondja el Isten, hogy dicsőségét, irgalmát és az üdvösség idejét rajtuk keresztül hirdeti meg minden nép számára – így nekünk is. Az, hogy a saját életem hogyan

simul bele ebbe a történetbe, pontosan a saját életem történetét mesélheti el, és tárhatja fel annak értelmét. Kérdésként mindig ott áll, hogyan látom meg Isten akaratát, a harag és irgalom eszközeinek lehetőségét saját sorsomban.

Mit mond el a karácsony története Isten igazságáról? Sokféleképpen találkozunk karácsony ünnepével. Van, aki ilyenkor éli meg szerettei körében az összetartozás, a szeretet mély érzéseit. Van, aki magányában nehezen férkőzik az ünnepi csoda fényéhez. És van, akinek – talán élettörténetéből fakadóan – egyáltalán nem ünnepként jelenik meg a karácsony. De mindannyiunkkal dolga van Istennek, és mindannyiunkon meg akarja mutatni kegyelmének és irgalmának igazi történetét. Ezt nekünk kell kiánsni a mindennapok részlethalmái alól.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Mert Isten igazsága, szeretetének története pontosan a mi életünkben rajzolódik ki a maga teljességében. Hiszen mindazt, amit mi kudarcként, kegyetlenségként, gonoszságként, igazságtalanságként, azaz a harag eszközeiként élünk meg ebben a világban, ő a Fiára, Jézus Krisztusra hártotta, hogy az Igaz igaztalan szenvedése és halála a mi erőtlenségeinken ragyoghasson fel dicsőségként.

Ennek a dicsőségnek a fénye világítsa be ünnepünket.

■ ARADI ANDRÁS

Imádkozzunk! *Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy az ember minden bűne ellenére is szeretetedről teszel bizonyosságot Krisztusban. Formáld minket irgalmadnak eszközeivé és dicsőségednek hirdetőivé. Ámen.*

A kastélydombi Luther-kápolna dicsérete

A Fuga Budapesti Építészeti Központban adták át november 20-án az ez évi Budapest Építészeti Nívódíja elismerést. A bírálóbizottság a Krizsán András DLA építész által tervezett kastélydombi Luther-kápolnát is dicséretben részesítette.

A díjátadó előtt levetítették azt a közel húszperces kisfilmet, amely a huszonnégy érvényes pályaművet mutatta be. A bírálóbizottság – tagjai: Szalay-Bobrovniczky Alexandra, Mártonffy Miklós, Csapó Balázs, Csillag Katalin, Ferencz István DLA, dr. Meggyesi Tamás és Sugár

Péter DLA – értékelése szerint idén több kiemelkedő színvonalú, azonban különböző típusú alkotás érdemel elismerést, ezért a nívódíj mellett két kiemelt dicséret és öt dicséret adományozására tettek javaslatot.

Idén is azokat a kiemelkedő ötleteket, elképzeléseket díjazták, amelyek méltók a város múltjához, meghatározzák a jelenét, és követendő válaszokat adnak a jövő kihívásaira.

A Pestszentimre főútja mellett felépült Luther-kápolna méltatásában – egyebek mellett – elhangzott: „Ahogy a megújulni vágyó egyház nyúlt vissza az evangéliumi gyökerekhez, úgy nyúl vissza a terv az ókeresztény téri mintákhoz.” A kortárs templomépítészet is az egyszerűsége, a racionális, tiszta belső terekre és formákra törekszik. A kastélydombi Luther-kápolna sem pazarló, különleges formával, érdektelen, felesleges díszítéssel vonja magára a figyelmet, hanem a liturgikus funkció egyszerű építészeti megformálásával.

Forrás: MTI

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Úr Jézus Krisztus! Saját világodba jöttél, de a teid nem fogadtak be téged. Ma erre gondolva mindegyelőtt azért könyörgünk, hogy a mi mai világunk tudjon befogadni téged királyi hatalmaddal és dicsőségeddel – és valóságosan a tiédde tudjunk válni! Könyörgünk a mi világunkért, amely ma is csak abból tud megújulni, hogy te szereted, és életedet adod nekünk.

Amikor ma is eljössz világodba, hatalmaskodást és békétlenséget találsz közöttünk. Te, aki valódi választás elé állítottál nagy- és kisembereket egyaránt, hogy ehelyett a más javát kereső békesség és alázat útjára térjenek, segíts meg minket is!

Amikor ma is eljössz világodba, sokakat láthatsz nyomorúságos küzdelemben a szegénységgel és a betegséggel. Aki földi sorsodon keresztül végső értelmet adott az életnek minden körülmények között, könyörülj meg rajtunk, halandókon is!

Amikor ma is eljössz világodba, angyali híradás helyett az információ gyakran ördögi áramlása vesz körül. Aki őszintén fénylő és örömszerző igéket osztottál meg velünk, ma is tisztítsd meg szavainkat, szíveinket és minden közösségi információáramlást!

Amikor ma is eljössz világodba, a teremtett világ sóhajtását és nyögését hallhatod az emberek önzése miatt, amellyel a teremtett világot mérgezzük. Akitől, aki által és akiért áll fenn az egész univerzum, segíts meg minket, hogy hálásan és megbecsüléssel fogadjuk két kezű ajándékait!

Amikor ma is eljössz világodba, vajon találsz-e hitet a földön? Aki azért érkezted, hogy örök életre vezető hitet ébressz a szeretetteddel, hívd ma is megtérésre és szolgálatra az emberiséget! Megújító munkádat kezdj rajtunk, egyházaodon!

Hallgass meg minket irgalmasból, akik ezzel a közös imádsággal bízzuk rád életünket! Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),

MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus (janos.manyoki@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Tallózó (evtallozo@gmail.com)

• Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

• Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)

• Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu

Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

• Árusítja a kiadó.

• Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

• INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

• Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

• Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Minden
olvasónknak
áldott
karácsonyi
ünnepeket
kívánunk!

Az Evangélikus Élet szerkesztősége
és a Luther Kiadó munkatársai

A Luther Kiadó adventi ajánlata

Owe Wikström: A káprázató sötétség – Szempontok a lelkiezéshez	~~3600 Ft~~	2000 Ft
Túrmezei Erzsébet: A kegyelem ege alatt – Száz év – száz vers	~~1050 Ft~~	700 Ft
A protestáns etika kézikönyve (szerk. Fazakas Sándor)	~~3200 Ft~~	2500 Ft
A szabadság hét színe (szerk. Szabóné Mátrai Marianna – Szabó Lajos)	~~900 Ft~~	500 Ft
Az anglikán kereszténység évszázadai (szerk. Fabiny Tibor – Faludy Alexander)	~~1790 Ft~~	1100 Ft
Eric Heuvel – Ruud van der Rol – Lies Schippers: Az igazság nyomában	~~890 Ft~~	300 Ft
Cserháti Sándor: Az Újszövetség teológiája	~~3600 Ft~~	2000 Ft
Eric Heuvel: Családi titok	~~890 Ft~~	300 Ft
Szabó Lajos: Élet a gyülekezetben	~~1980 Ft~~	1100 Ft
Frieder Harz: Életünk történetei – Útmutató bibliai történetek elbeszéléséhez	~~990 Ft~~	600 Ft
Félelem nélküli élet – Balikó 100 (szerk. Ócsai Zoltán – Kovács Barbara)	~~1890 Ft~~	900 Ft
Homiletika ökumenikus palettán – Együttgondolkodó előadások az igehirdetésről (szerk. Szabó Lajos)	~~1960 Ft~~	1200 Ft
Jer, örvendjünk, keresztyének – Luther írásaiból mindennapi áhítatra (szerk. D. Karl Witte)	~~1700 Ft~~	1100 Ft
Joachim Gauck: Nyári fagyok – őszi kikelet – Visszaemlékezések	~~4800 Ft~~	2500 Ft
Luther Márton élete (pendrive) – digitális oktatási segédanyag	~~5000 Ft~~	3000 Ft
Szavak és hallgatások az imádságban (szerk. Szabó Lajos)	~~4900 Ft~~	2400 Ft
Sztehlo-gyerekek voltunk (szerk. András Andor – Laborczi Dóra)	~~4990 Ft~~	3000 Ft

Könyvesboltunkban és webáruházunkban
további kedvezményekkel várjuk olvasóinkat.

Október és november havi akciós könyvlistánk kedvezményes árai
változatlanul érvényesek egész decemberben!

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • (+36) 1/411-0385 • (+36) 20/824-5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

